

Podlaskie

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 128/1959/2020

Zarządu Województwa Podlaskiego

z dnia 6 maja 2020 roku

Raport o stanie województwa za 2019 rok

Podlaskie

Regionalne Obserwatorium
Terytorialne

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	3
1. Wprowadzenie.....	4
2. Realizacja celów strategii	5
2.1. Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka.....	5
2.2. Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe.....	30
2.3. Cel strategiczny 3. Jakość życia.....	44
3. Realizacja strategii, polityk i programów	71
4. Realizacja uchwał Sejmiku Województwa Podlaskiego podjętych w zakresie zadań związanych z rozwojem województwa w 2019 roku	84
5. Wnioski.....	96
6. Załączniki	103
Załącznik nr 1. Polityki i programy realizowane przez Zarząd Województwa Podlaskiego w kontekście przyjętych celów rozwojowych SRWP 2020	103
Załącznik nr 2. Wykaz wszystkich uchwał Sejmiku Województwa Podlaskiego podjętych w 2019 roku.....	103
Spis tabel	104
Spis map.....	104
Spis wykresów	105

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
BDL	Bank Danych Lokalnych
GUS	Główny Urząd Statystyczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
IP	Instytucja pośrednicząca
IZ	Instytucja zarządzająca
JOSW	Jednostki organizacyjne samorządu województwa
KOBiZE	Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami
OZE	Odnawialne źródła energii
PORYBY 2014-2020	Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020
POWER 2014-2020	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020
p.p.	Punkt procentowy
PROW 2014-2020	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Raport	Raport o stanie województwa
RPOWP 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
SRWP 2020, Strategia	Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020
UMWP	Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego
UP RP	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej
SRATEG	System Głównego Urzędu Statystycznego stworzony na potrzeby programowania i monitorowania polityki rozwoju
SSPW WP	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podlaskie
ZIT BOF	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego

1. WPROWADZENIE

Obowiązek opracowania *Raportu o stanie województwa* (Raport) wynika z przepisów art. 34 a ustawy o samorządzie województwa (Ustawa). Zgodnie z zapisami Ustawy Zarząd Województwa, co roku do dnia 31 maja, przedstawia Sejmikowi Województwa wskazany Raport, który obejmuje podsumowanie działalności Zarządu Województwa w roku poprzednim, a w szczególności opis stanu realizacji:

- polityk, programów i strategii,
- uchwał sejmiku województwa,
- budżetu obywatelskiego.

Raport w warstwie merytorycznej oraz statystycznej zawiera najważniejsze informacje dotyczące obszarów społeczno-gospodarczych, istotnych dla rozwoju i funkcjonowania województwa, zgodnych z celami aktualnej Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020.

W Raporcie przedstawiono opis sposobu oraz stopnia realizacji zadań wynikających z kompetencji Zarządu Województwa Podlaskiego w 2019 roku.

Podstawowym źródłem informacji w zakresie oceny realizacji polityk, programów celów Strategii dokonanej w Raporcie, są dane Głównego Urzędu Statystycznego, informacje z komórek merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego odpowiedzialnych za realizację polityk i programów, uchwał sejmiku województwa, oraz innych instytucji publicznych, w tym jednostek organizacyjnych samorządu województwa, uczestniczących we wdrażaniu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. Dane Głównego Urzędu Statystycznego posłużyły do analizy wskaźników przyjętych jako mierniki realizacji celów strategicznych i celów operacyjnych Strategii.

Informacje dotyczące realizacji zadań Zarządu Województwa Podlaskiego zostały przygotowane w oparciu o dane gromadzone przez poszczególne Departamenty UMWP i JOSW. Wszystkie rodzaje informacji zostały przedstawione zgodnie ze stanem na koniec 2019 roku.

Informacje dotyczące stanu realizacji celów SRWP 2020, dla których źródłem jest statystyka publiczna, zostały ukierunkowane na dwa aspekty:

- a) ocenę ostatniego roku realizacji celów Strategii,
- b) całościową ocenę realizacji założeń Strategii, dokonaną poprzez analizę stopnia realizacji celów w odniesieniu do roku bazowego (określanego w Strategii indywidualnie dla każdego z przyjętych wskaźników monitorowania) oraz w stosunku do roku 2013 – pierwszego roku wdrażania Strategii.

Dane wykorzystane w Raporcie zostały przedstawione zgodnie z ich dostępnością na dzień 31.03.2020 roku.

2. REALIZACJA CELÓW STRATEGII

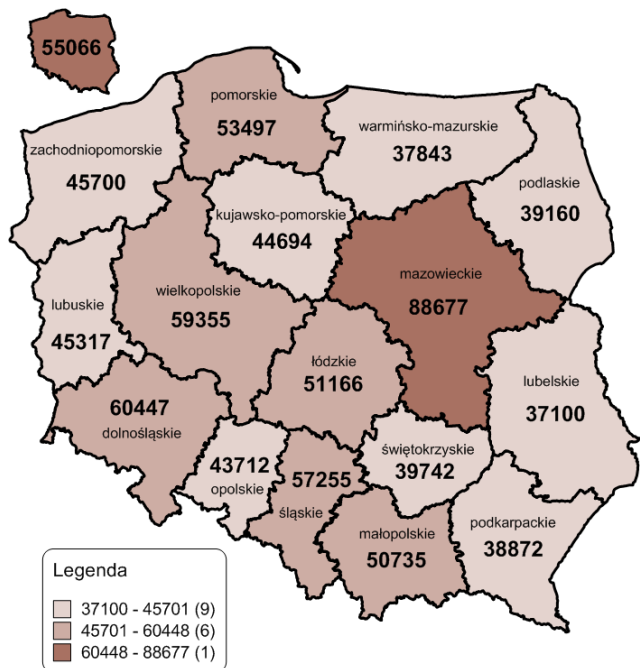
2.1. Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka

Wskaźniki realizacji celu strategicznego:

- PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących
- Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności

Mapa 1. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2018 (zł)*

- Kolejne lata wdrażania działań ukierunkowanych na podniesienie konkurencyjności gospodarki przyczyniają się do wzrostu PKB per capita w regionie. W skali kraju, PKB per capita charakteryzuje się również tendencją wzrostową.
- Dynamika wzrostu wartości wskaźnika w regionie jest dużo niższa niż w Polsce, w związku z czym w województwie podlaskim obserwowane są procesy dywergencyjne w stosunku do gospodarki kraju (zwiększa się dystans pomiędzy wartością PKB per capita w regionie, a średnią wartością tego wskaźnika dla kraju).
- W 2018 roku (szacunki wstępne) PKB per capita w województwie wzrósł o 5,6%, zaś w kraju średnio o 6,4%, w stosunku do roku poprzedniego.
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika wzrosła o 24,8%, tj. 7 786 zł. Jednakże pozycja województwa podlaskiego w kraju nie uległa poprawie (13 miejsce).
- W porównaniu do wartości uzyskanej w 2010 roku (27 288 zł), przyjętym w analizach za rok bazowy, w 2018 roku (przy uwzględnieniu wstępnych szacunków) PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących wzrósł o 43,5%.

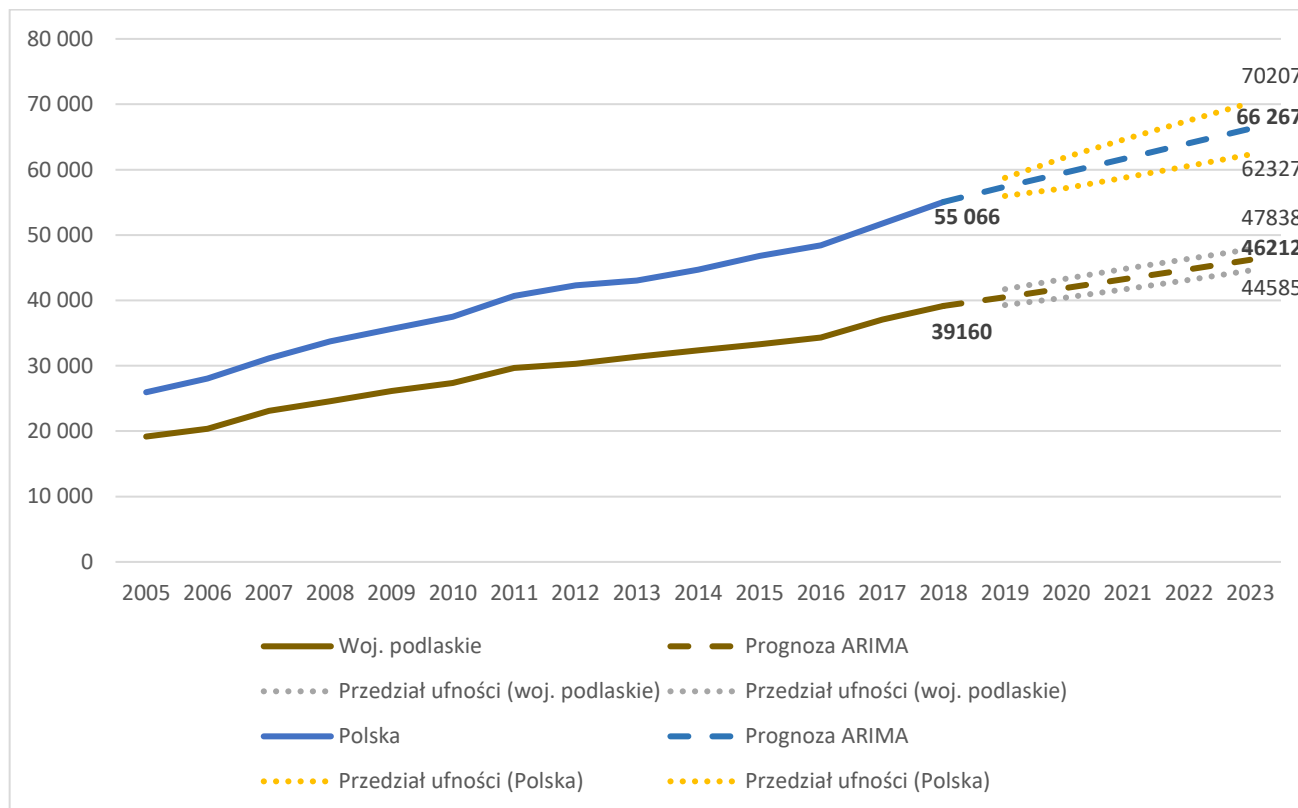

* przedziały danych są domknięte lewostronnie, dane szacunkowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Zgodnie z założeniami przyjętym w SRWP 2020, wartość PKB per capita w województwie podlaskim powinna wzrosnąć w 2020 roku do poziomu 39000 zł. Dostępne szacunki wskazują, iż wartość ta została osiągnięta już w 2018 roku.

Wykres 1. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w cenach bieżących w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (zł)*

* szacunki wstępne dla roku 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

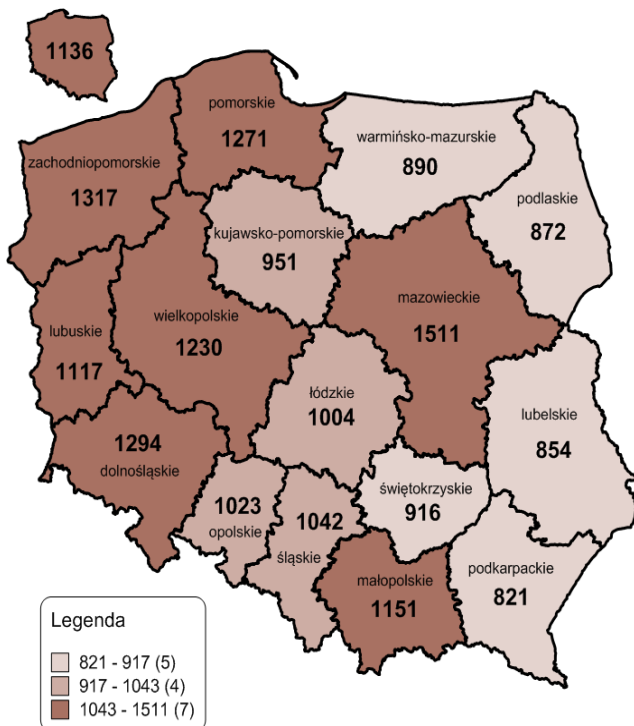
- Prognoza wartości wskaźnika w latach kolejnych zakłada jego systematyczny wzrost.
- Symulacje z wykorzystaniem modelu ARIMA wskazują, że przy zachowaniu obecnych trendów wzrostowych (z dużym prawdopodobieństwem) nastąpi dalsze pogłębianie się dysproporcji pomiędzy regionem i krajem pod względem wzrostu gospodarczego. Świadczy o tym, wskazany w prognozie wzrost różnicy w wartościach pomiędzy krajowym i regionalnym PKB per capita.
- Prognozowana w Raporcie ubiegłorocznym wartość wskaźnika PKB per capita dla roku 2018 wyniosła 38 442 zł. Szacunkowa wartość wskaźnika podana obecnie przez GUS dla analizowanego roku wyniosła 39 160 zł i ukształtowała się na poziomie górnej granicy przedziału ufności. Jeżeli wartość szacowana przez GUS zostanie potwierdzona, będzie to oznaczało uzyskanie wartości docelowej już w 2018 roku (zakładanej w Strategii do uzyskania dopiero w 2020 roku). Ostateczne wyliczenia wartości wskaźnika PKB per capita GUS podaje w IV kwartale roku¹.
- W 2020 roku wartość PKB per capita wg prognozy wyniesie około 41 894 zł. Z 95% prawdopodobieństwem uzyska wartości w przedziale pomiędzy 40 432 zł, a 43 356 zł.

¹ Rzeczywiste dane o PKB per capita podawane są przez GUS z dwuletnim opóźnieniem. Oficjalne dane, dotyczące PKB, zawierające weryfikację danych szacunkowych, dostępne będą w IV kwartale 2020 roku. Raport opiera się na danych dostępnych w statystyce publicznej i innych źródłach publicznych, wg stanu na dzień 31.03.2020 roku.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 1. Konkurencyjna gospodarka

- ✓ Kolejne lata analiz wskazują na utrzymywanie się tendencji wzrostowej wartości PKB *per capita* w regionie.
- ✓ W 2018 roku, w stosunku do roku poprzedniego PKB *per capita* (szacunki wstępne) w województwie wzrósł o 5,6%, zaś średnio w kraju o 6,4%.
- ✓ W latach 2013-2018 odnotowano wzrost wartości PKB *per capita* o 24,8%, tj. o 7 786 zł na osobę. W 2018 roku, udział wartości wskaźnika regionalnego, w wartości dla Polski wynosił 71,1% i był niższy od wartości z roku 2013 (72,9%) o 1,8 p. p. W analizowanym okresie, zwiększyła się dysproporcja pomiędzy wartością PKB *per capita* w województwie podlaskim, a średnią wartością dla Polski (z poziomu 11 660 zł w roku 2013 do 15 906 zł w roku 2018).
- ✓ Pomimo nie w pełni zadowalającej sytuacji regionu na tle kraju, wartość PKB *per capita* w cenach bieżących w województwie podlaskim, zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, regularnie wzrasta. W porównaniu do roku bazowego (2010), wartość PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących w 2018 roku (wstępne szacunki) zwiększyła się o 43,5%. Nie wpłynęło to jednak na zmianę pozycji województwa podlaskiego w kraju (13 miejsce).

Mapa 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2018 roku*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

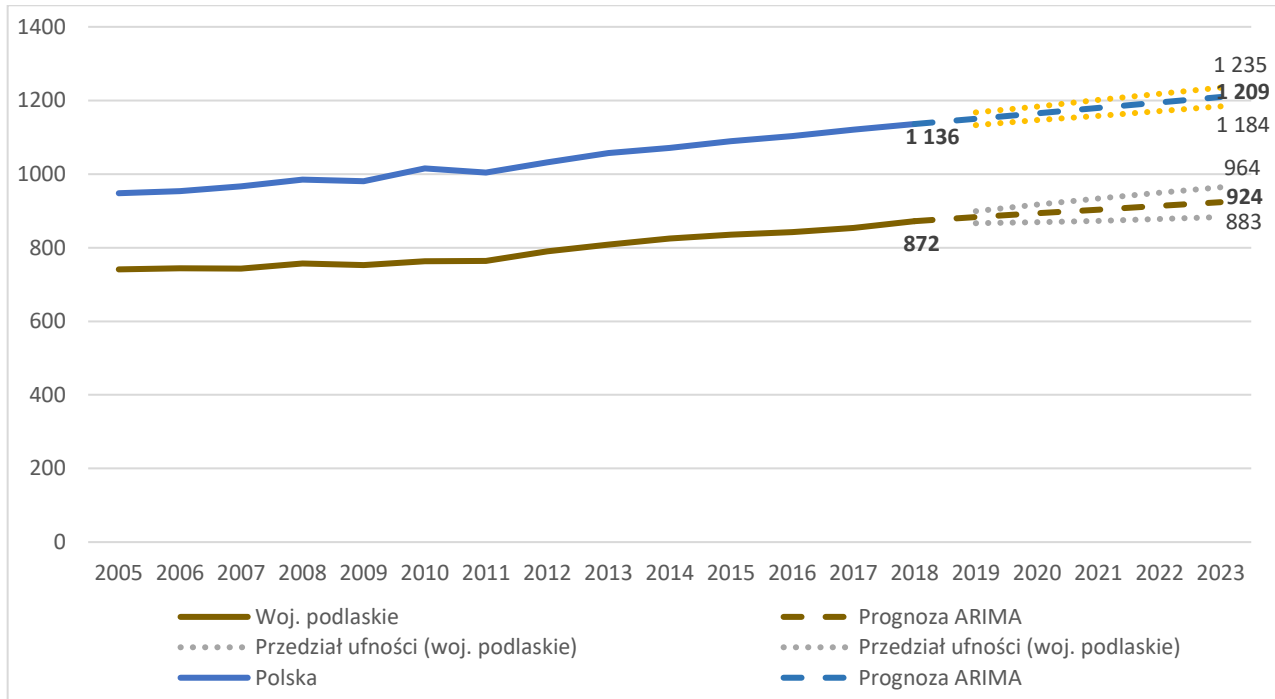
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie jest regionem o niskim poziomie przedsiębiorczości. Jednakże, dysproporcja pomiędzy liczbą przedsiębiorstw przypadającą na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim a średnią wartością dla kraju ulega niewielkiemu zmniejszeniu.
- W roku 2018 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wynosiła 872, co stanowiło 76,8% przeciętnej wartości dla kraju. W porównaniu do roku 2017, wartość wskaźnika zwiększyła się o 2,1%.
- W latach 2013-2018 odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 7,9%, tj. o 64 podmioty. Liczba zarejestrowanych podmiotów systematycznie wzrastała. Jednakże w latach 2014-2017 zauważalny jest spadek tempa wzrostu wartości wskaźnika.

- Zgodnie z założeniami SRWP 2020, analizowany wskaźnik w 2020 roku powinien osiągnąć wartość 851. Wartość odnotowana w 2018 roku przewyższa przyjęty poziom o 2,5%. W porównaniu do roku bazowego (2011) wartość zwiększyła się o 14,1%, tj. z poziomu 764 do 872. Region pod względem liczby podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON zajmuje niezmiennie 14 miejsce w kraju.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2005-2018 wraz z prognozą do roku 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Prognoza wartości wskaźnika w latach kolejnych zakłada jego systematyczny wzrost.
- Symulacje z wykorzystaniem modelu ARIMA przewidują pogłębianie się dysproporcji pod względem liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON w regionie i średnio w kraju.
- Prognozowana w ubiegłorocznym raporcie liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców dla roku 2018 wyniosła 863. Rzeczywista wartość wskaźnika osiągnęła poziom 872 podmiotów; blisko górnej granicy przedziału ufności (882). W 2018 roku wartość wskaźnika przekroczyła zakładaną dla roku 2020 wartość docelową wynoszącą 851 podmiotów.
- Prognozowana wartość wskaźnika w 2020 r. wynosi 893 podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności; z 95% prawdopodobieństwem uzyska wartości w przedziale pomiędzy 869 podmiotów, a 917 podmiotów.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 1. Konkurencyjna gospodarka

- ✓ Kolejne lata analiz wskazują na utrzymywanie się trendu wzrostu liczby podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w regionie. Obserwowany jest jednak spadek dynamiki tempa wzrostu tego wskaźnika.
- ✓ W roku 2018 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wynosiła 872 i w porównaniu do roku 2017 zwiększyła się o 2,1%.
- ✓ W latach 2013-2018 zanotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców o 7,9%, tj. o 64 podmioty. Zwiększyła się dysproporcja pomiędzy liczbą zarejestrowanych przedsiębiorstw w województwie podlaskim, a średnią krajową (różnica wzrosła z poziomu 249 podmiotów w roku 2013 do 264 podmiotów w roku 2018).
- ✓ Wartość wskaźnika w porównaniu do roku bazowego (2011) zwiększyła się o 14,1%, tj. z poziomu 764 do 872. Zgodnie z założeniami Strategii, analizowany wskaźnik w 2020 roku powinien osiągnąć wartość 851 podmiotów. Prognoza wskazuje, iż w 2020 roku powinien on osiągnąć poziom 893 podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Mimo to, będzie to oznaczało pogłębianie się zjawisk dywergencyjnych w regionie. Różnica pomiędzy wartością wskaźnika dla województwa podlaskiego a wartością przeciętną dla Polski wynosiła w 2011 roku 240 podmiotów, zaś w roku 2020 (według prognozy) zwiększy się do 272 podmiotów. Mimo pozytywnych zmian w zakresie wartości wskaźnika, województwo podlaskie od 2011 roku niezmiennie zajmuje 14 miejsce w kraju, przed województwem lubelskim i podkarpackim.

Cel operacyjny 1.1 Rozwój przedsiębiorczości

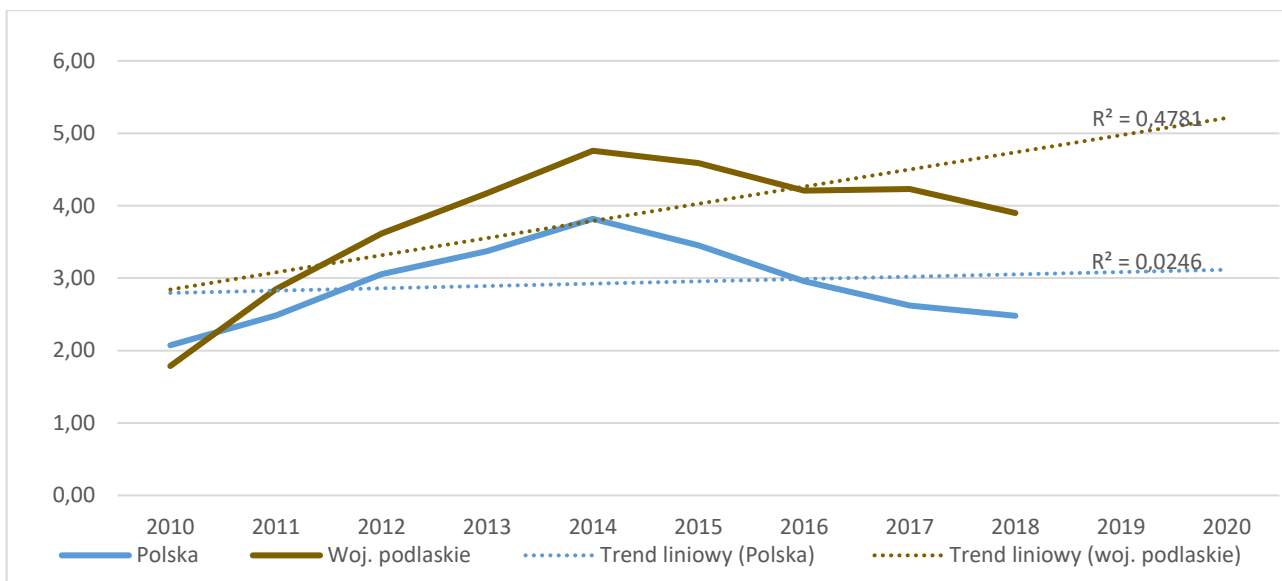
Kierunki interwencji:

1. Promowanie postaw przedsiębiorczych
2. Wspieranie powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych

Miary sukcesu:

1. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych
2. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym

Wykres 3. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w latach 2010-2018 z trendem do 2020 roku (%)

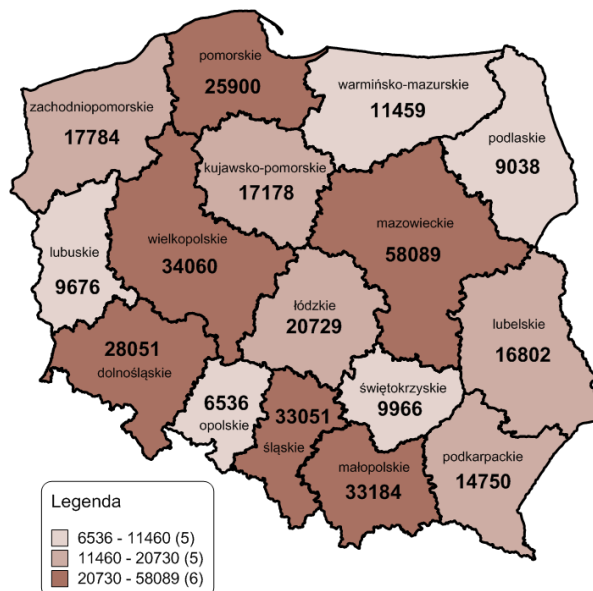

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie znajduje się wśród liderów pod względem powierzchni certyfikowanego rolnictwa ekologicznego.
- W 2018 roku ekologiczne użytki rolne w certyfikowanych gospodarstwach ekologicznych stanowiły 3,9% powierzchni użytków rolnych w województwie podlaskim. W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika spadła o 0,3 p.p.
- W latach 2013-2018 Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych obniżył się o 0,3 p.p., tj. z poziomu 4,2% do 3,9%. Do roku 2014, zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce, wartość wskaźnika wykazywała tendencję wzrostową. W roku 2013 region zajmował 5. miejsce w Polsce.
- Pomimo wahań obserwowanych w województwie podlaskim, zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, wartość wskaźnika wzrosła. W porównaniu do założonej w roku bazowym (2011) wartości 2,83%, w 2018 roku wartość wskaźnika wzrosła o 1,07 p.p., do poziomu 3,9%. W 2011 roku województwo zajmowało pod względem wartości wskaźnika siódme miejsce w kraju. Od 2014 roku region zajmuje 4. miejsce w Polsce, w sytuacji, gdy jego wartość systematycznie spada, zarówno średnio dla kraju oraz w województwie podlaskim. Na zachowanie czwartej

pozycji pozwoliło województwu niższe tempo spadku wartości wskaźnika, obserwowane w regionie, w porównaniu do reszty kraju.

Mapa 3. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym w 2018 roku*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W roku 2018 (w porównaniu do roku 2017) odnotowano wzrost liczby nowo zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON w sektorze prywatnym o ponad 16%.
- W latach 2013-2018 liczba nowo zarejestrowanych podmiotów wzrosła o 3,5%, tj. o 306 firm. Lata 2015 i 2016 to lata kolejnych spadków liczby noworejestrujących się podmiotów w systemie REGON (odpowiednio o 15% i 6%). Średnioroczny wzrost wartości wskaźnika w latach 2013-2018 dla województwa podlaskiego wynosił około 0,75%. Oznacza to, iż liczba nowo zarejestrowanych podmiotów prywatnych w rejestrze REGON, w województwie podlaskim zmieniała się w sposób pozytywny, rosła. Natomiast wartość wskaźnika dla kraju malała. W ujęciu średniorocznym, w kraju obserwowano spadek wartości wskaźnika w tempie 1,4%. Jednakże tempo obserwowanych zmian jest niewystarczające, aby nastąpiło zmniejszenie dystansu regionu do średniej krajowej. Biorąc pod uwagę liczbę ludności w województwie podlaskim, stanowiącą 3,1% ogółu ludności Polski, należałoby oczekiwać zbliżonego odsetka nowopowstających podmiotów gospodarczych w województwie podlaskim (w 2018 w województwie podlaskim wynosił on 2,6%).
- Obserwowane w latach 2013-2018 wahania wartości wskaźnika w województwie podlaskim nie pozwalają stwierdzić, iż zmieniały się one zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020. W porównaniu do wartości uzyskanej w 2012 roku, przyjętym za rok bazowy, kiedy uzyskano liczbę 9291 nowo zarejestrowanych podmiotów, w 2018 roku wartość wskaźnika obniżyła się o 2,7%. Region przesunął się z 14 pozycji w kraju w 2012 roku na miejsce 15 w 2018 roku. Odnotowany w 2018 rok wzrost pozwala wyrazić ostrożne oczekiwanie, iż wskaźnik wejdzie ponownie na oczekiwaną ścieżkę zmian.

Cel operacyjny 1.2 Wzrost innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw

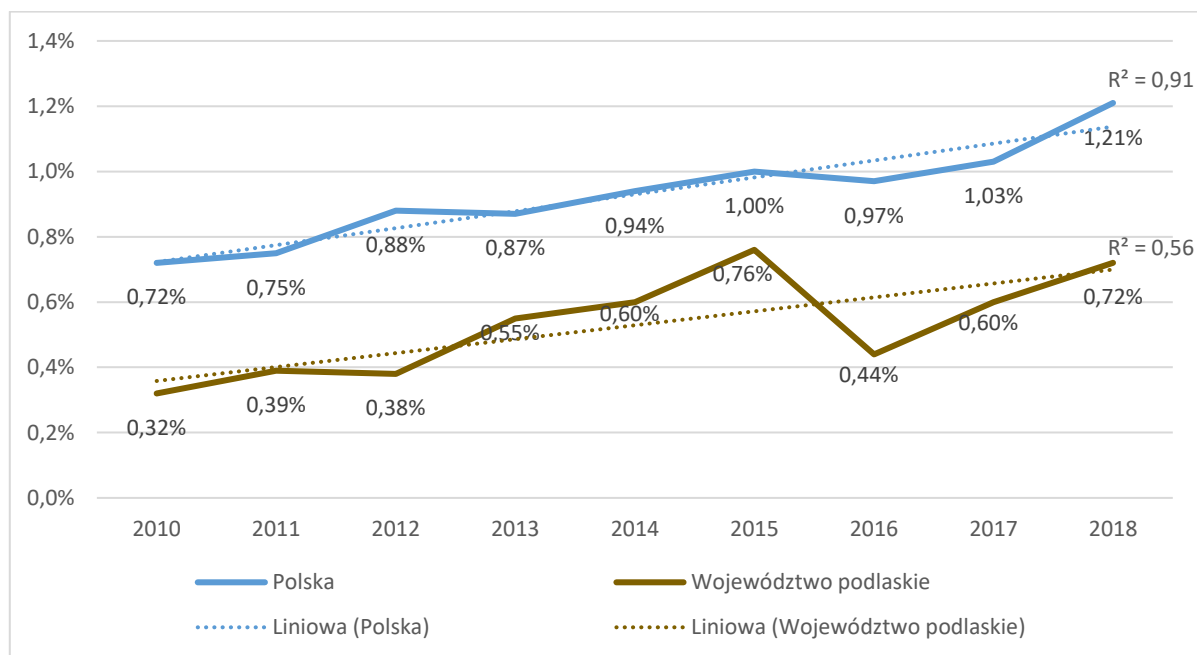
Kierunki interwencji:

1. Promowanie postaw proinnowacyjnych
2. Wspieranie działalności B+R w przedsiębiorstwach
3. Zapewnienie dostępu do kapitału na działalność inwestycyjną i innowacyjną przedsiębiorstw
4. Wspieranie transferu wiedzy i komercjalizacji wyników B+R
5. Wspieranie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych i marketingowych

Miary sukcesu:

1. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące)
2. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem
3. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo, które poniosło takie nakłady w tys. zł
4. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w tys. zł
5. Liczba uzyskanych patentów

Wykres 4. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące) w latach 2010-2018*

* obliczenia własne na podstawie szacowanej wartości PKB dla roku 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB wyniosły 0,72%². W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika wzrosła o 0,12 p.p.
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika zwiększyła się o 0,17 p.p. Wzrosła z poziomu 0,55% do 0,72%. Do 2015 roku zauważalny był systematyczny wzrost wartości wskaźnika (0,76%

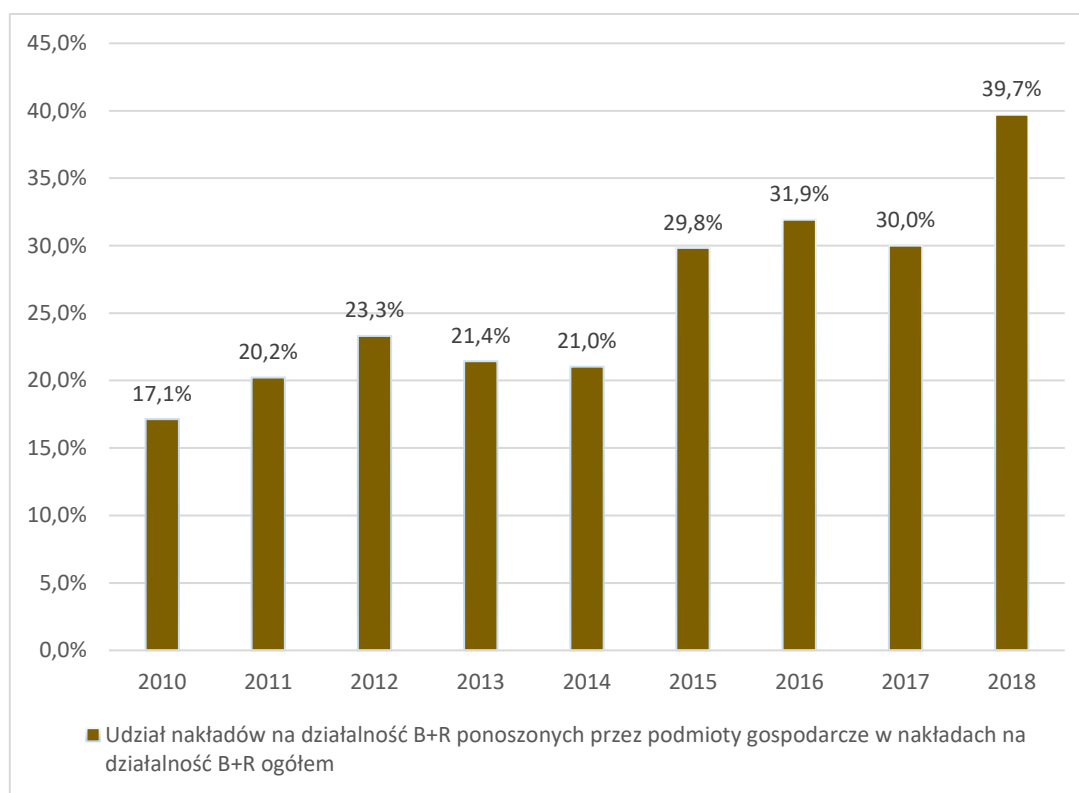
² Obliczenia własne na podstawie dostępnych szacunków PKB dla roku 2018.

w roku 2015). W 2016 roku nastąpił spadek do poziomu 0,44%, by w 2018 roku ponownie wzrosnąć i niemal się podwoić.

- Zgodnie z założeniami SRWP 2020, udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową w PKB wzrasta. W 2018 roku, w porównaniu do roku bazowego (2010), w którym wartość wskaźnika wynosiła 0,32%, zaobserwowano jego wzrost o 0,4 p.p. Województwo podlaskie pod względem wartości wskaźnika przesunęło się z 12 pozycji w kraju w 2010 roku, na pozycję 10 w 2018 roku. Mimo wahań wartości wskaźnika występujących w kolejnych latach, można przypuszczać, iż wskaźnik znajduje się na oczekiwanej ścieżce wzrostu. Należy przypuszczać, iż w kolejnych latach dysproporcja pomiędzy wartościami dla województwa podlaskiego oraz dla Polski będzie utrzymywała się na podobnym poziomie.

Wykres 5. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem w latach 2010-2018 (%)

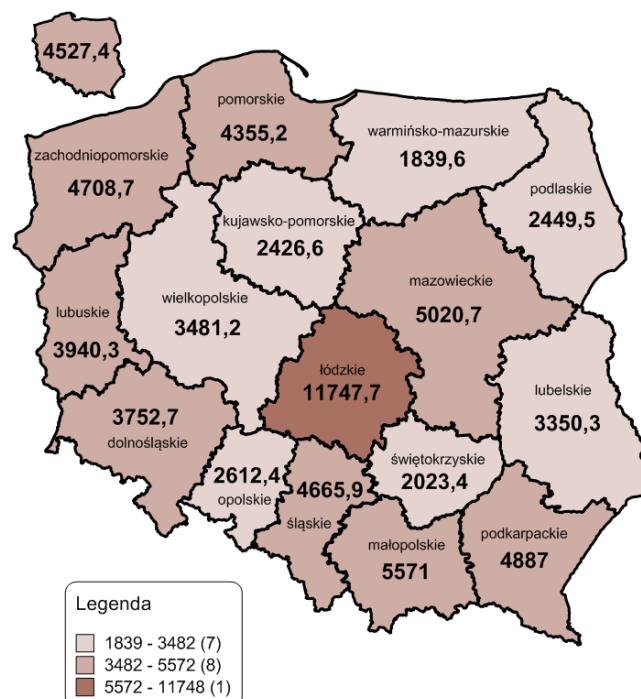
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku podmioty gospodarcze w województwie podlaskim partycypowały w ok. 40% ogółu nakładów, które zostały poniesione na badania i rozwój w regionie. W porównaniu do roku 2017 odsetek ten zwiększył się o 9,7 p.p., z poziomu 30,0%.
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika uległa znaczącej poprawie. Zanotowano wzrost o 18,3 p.p. (z poziomu 21,4% w 2013 roku do 39,7% w roku 2018). W analizowanym okresie różnica pomiędzy wartością wskaźnika dla województwa podlaskiego a średnią wartością dla kraju zwiększyła się z poziomu 22,2 p.p. w roku 2013 do 26,4 p.p. w roku 2018. Należy się spodziewać, iż dysproporcja pomiędzy wartościami dla województwa podlaskiego oraz dla Polski, będzie się

utrzymywała na podobnym poziomie. Najmniejszą różnicę w analizowanym okresie odnotowano w roku 2015 - 16,8 p.p.

- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem, rósł pomimo wahań obserwowanych w poszczególnych latach. W porównaniu do wartości bazowej z 2011 roku (18,6%), odsetek wzrósł o 21,1 p.p., do 39,7% w 2018 roku. W roku 2011 województwo podlaskie zajmowało 13 miejsce w Polsce, zaś w roku 2018 miejsce 15.

Mapa 4. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło takie nakłady w 2018 roku* (tys. zł)

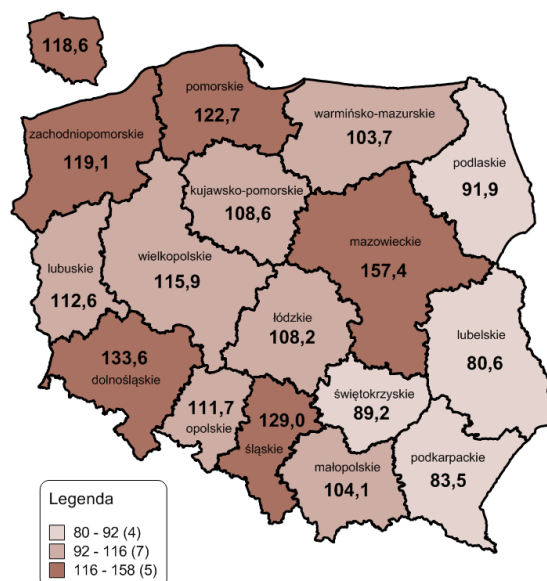

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

- W 2018 roku nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych na 1 przedsiębiorstwo, które poniosło takie nakłady, wyniosły 2 449,5 tys. zł. W 2018 roku, w porównaniu do 2017 roku, nastąpił ponad 32% spadek nakładów na działalność innowacyjną.
- W latach 2013-2018 odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 1,9%, co w ujęciu kwotowym dało wartość 45,5 tys. zł.
- Zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach przemysłowych na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło te nakłady, wzrastały w okresie 2013-2017. Jednakże w porównaniu do wartości bazowej z roku 2011, w roku 2018 wartość wskaźnika uległa znacznemu obniżeniu o 33,1%, tj. 1,2 mln zł. Podobna korekta nastąpiła w roku 2013 i miała charakter przejściowy. Zmiana spowodowała pogorszenie pozycji województwa podlaskiego z 10 (w roku 2013) na 13 (w roku 2018). Prognoza przewiduje niskie tempo wzrostu wskaźnika w kolejnych latach.

Mapa 5. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2018 roku* (tys. zł)

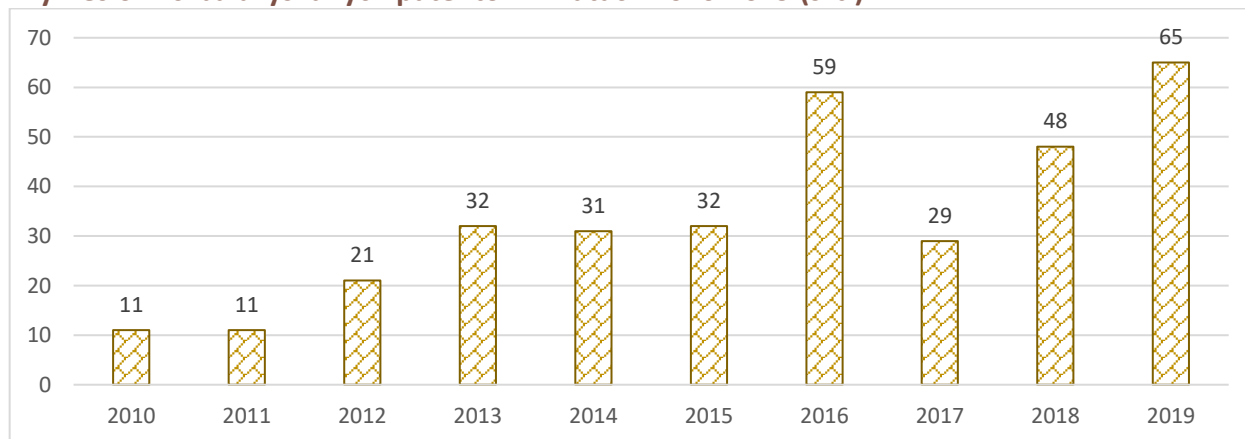

* przedziały danych domknięte lewostronnie; obliczenia własne na podstawie szacowanej wartości PKB dla roku 2018

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku wartość dodana brutto w województwie podlaskim w przeliczeniu na 1 pracującego (wydajność pracy), wyniosła 91,9 tys. zł. W porównaniu do roku 2017 odnotowano niewielki spadek wartości wskaźnika, zaledwie o 1,5% (z 93,3 tys. zł na 91,9 tys. zł).
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika wzrosła o 7,7%, co dało kwotę 6,6 tys. zł. Jednak nie spowodowało to widocznej poprawy sytuacji województwa podlaskiego na tle innych województw.
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją, wartość dodana brutto w województwie podlaskim w przeliczeniu na 1 pracującego (wydajność pracy) zwiększała się. W roku 2018, w porównaniu do roku bazowego (2010), wydajność pracy wzrosła o ponad 28%, tj. 20,3 tys. zł. Województwo podlaskie, niezmiennie od 2010 roku, pod względem wydajności pracy zajmuje 13 miejsce w kraju. W przyszłości, bez znaczącej zmiany w zakresie wzrostu PKB, nie będzie możliwe nadrobienie dystansu do średniej krajowej.

Wykres 6. Liczba uzyskanych patentów w latach 2010-2019 (szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie UP RP.

- W 2019 roku, w porównaniu do roku 2018, odnotowano ponad 35% wzrost liczby patentów przyznanych podmiotom z województwa podlaskiego. Łączna liczba przyznanych patentów wyniosła 65. Największą liczbę patentów uzyskały podlaskie przedsiębiorstwa – 41. Jednostki naukowe uzyskały 16 patentów, zaś osoby fizyczne 8.
- W latach 2013-2019 łączna liczba patentów otrzymanych przez podlaskie podmioty wyniosła 296. Średnio, rocznie przyznawano 42 patenty. W 2019 roku liczba przyznanych patentów w województwie podlaskim (w porównaniu do roku 2013) wzrosła o 103%. W roku 2017 liczba uzyskanych patentów spadła o ponad 50%, jednak w kolejnym roku negatywna tendencja uległa odwróceniu. W tym roku, po 14 patentów uzyskały jednostki naukowe oraz przedsiębiorstwa, a jeden - osoba fizyczna. W 2018, w porównaniu do roku 2017, odnotowano wzrost liczby przyznanych patentów o ponad 65%, tj. do 48. W 2018 roku największą liczbę patentów uzyskały podlaskie przedsiębiorstwa – 27. Podobnie jak w poprzednich latach, aktywność jednostek naukowych w płaszczyźnie wynalazków była niższa, zyskały one – 17 patentów. Osobom fizycznym przyznano – 4 patenty.
- W Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, odnośnie analizowanego wskaźnika nie określono wartości bazowej oraz nie wskazano wartości docelowej w roku 2020. Obserwowany od roku 2017 trend wzrostowy pozwala oczekiwać, iż zostanie on utrzymany w latach kolejnych. Obserwowane historycznie wahania każą się jednak spodziewać także okresowych spadków aktywności patentowej. Warto zwrócić uwagę na coraz większe zaangażowanie przedsiębiorstw w prace B+R oraz proces komercjalizacji zdobytej wiedzy, o czym świadczy coraz wyższa liczba patentów uzyskiwanych przez podmioty gospodarcze.
- Zgodnie z założonym w SRWP 2020 priorytetowym podejściem do przedsięwzięć wykazujących najwyższą konkurencyjność i innowacyjność rozpoczęto prace nad tworzeniem Ekosystemu Innowacji Dolina Rolnicza 4.0.

Cel operacyjny 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu

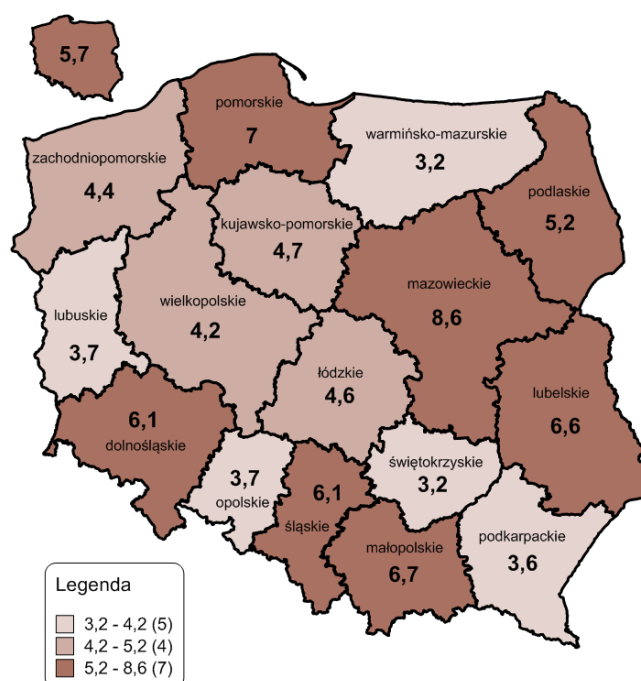
Kierunki interwencji:

1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości kształcenia i szkolenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy
2. Aktywizacja zawodowa osób o utrudnionym dostępie do rynku pracy

Miary sukcesu:

1. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku (przeciętnie w roku) w %
2. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w %

Mapa 6. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

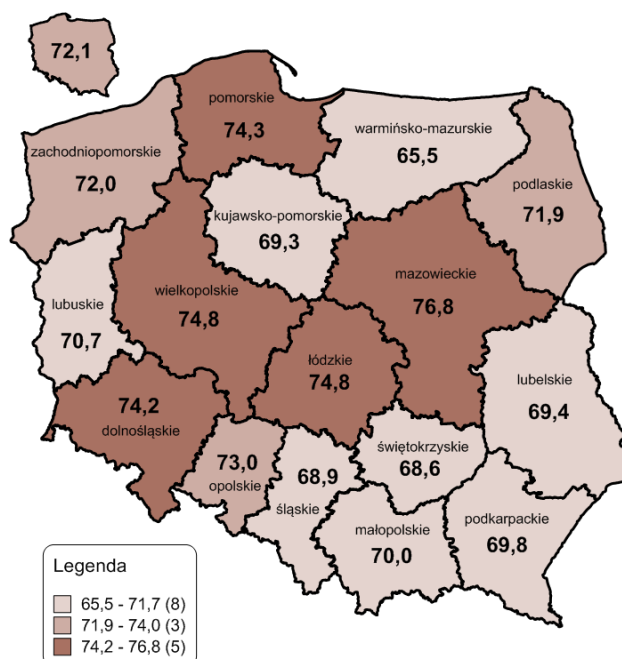
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku wskaźnik uczestniczących w kształceniu ustawicznym w województwie podlaskim wyniósł 5,2%, zaś średnio w kraju 5,7%. W regionie nastąpiło zwiększenie udziału osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku, w stosunku do 2017 roku (o 57,6%).
- Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w województwie podlaskim w latach 2013-2018 ulegał wahaniom. W roku 2016 odnotowano wzrost do wartości 3,7%, z 3,3% w 2015 roku (wartość ta była identyczna jak średnia wartość dla kraju), zaś w roku 2018 do wartości 5,2%. Podobna tendencja zmian utrzymywała się w skali całego kraju. W 2018 roku wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego zmieniała się zgodnie z tendencją obserwowaną na poziomie Polski.

- Zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, udział osób w wieku 25-64 lata, uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku wzrastał. W roku 2018, w porównaniu do roku bazowego (2012), wartość wskaźnika wzrosła o 1,1 p.p. W ujęciu ogólnym, nastąpiła znacząca poprawa negatywnego trendu obserwowanego od 2013 roku, kiedy to udział uczestniczących w kształceniu ustawicznym wynosił 3,7%. W 2018 roku województwo podlaskie, w porównaniu do roku 2012, nie odnotowało poprawy zajmowanej pozycji wśród wszystkich województw. Znajduje się na siódmym miejscu.

Mapa 7. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

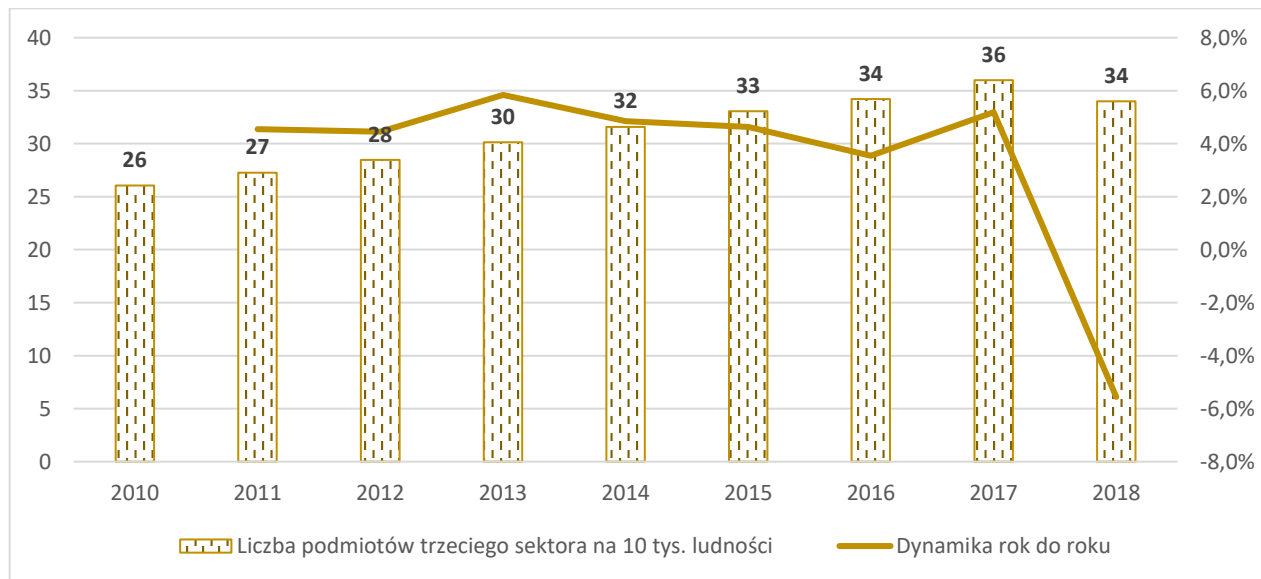
- W IV kwartale 2018 roku wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata w województwie podlaskim wynosił 71,9%. W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika wzrosła o 1,3 p.p.
- W latach 2013-2018, wartość wskaźnika zatrudnienia zawierała się w przedziale 67,5%-71,9%. Jego wartość, zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego, jak i do całego kraju, charakteryzowała się tendencją wzrostową (z niewielkimi wahaniami).
- Zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata w województwie podlaskim wzrastał. W 2018 roku, w porównaniu do roku bazowego (2012), wartość wskaźnika zwiększyła się o 5 p.p. W 2012 roku województwo podlaskie zajmowało drugie miejsce w kraju, zaś w 2018 roku ósme.

Cel operacyjny 1.4 Kapitał społeczny, jako katalizator procesów rozwojowych

Kierunki interwencji:	Miary sukcesu:
1. Promowanie wartości i postaw sprzyjających współpracy i aktywności obywatelskiej oraz wspieranie dialogu społecznego	1. Liczba podmiotów trzeciego sektora na 1000 ludności
2. Efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego	2. Zwiedzający muzea i oddziały muzealne na 1000 ludności
3. Zwiększenie obecności kultury w życiu codziennym poprzez poprawę dostępu do jej dóbr oraz kształtowania nawyków kulturalnych	3. Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności
4. Poprawa skuteczności zarządzania regionalnego i lokalnego – sprawa administracyjny	4. Uczestnicy imprez organizacyjnych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców
	5. Zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności
	6. Widzowie w kinach na 1000 ludności
	7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności

Wykres 7. Liczba podmiotów trzeciego sektora na 1000 ludności w latach 2010-2018 (szt.)

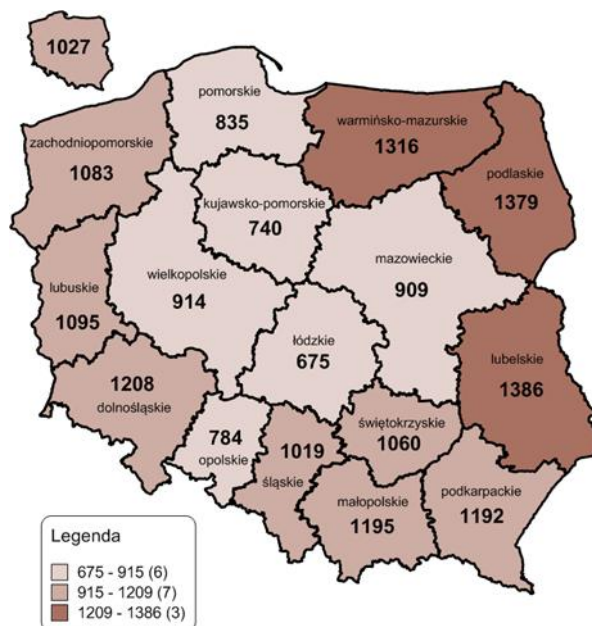

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku w województwie podlaskim liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności wyniosła 34. W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika spadła o 5,6%, z poziomu 36 podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności.
- W latach 2013-2018, zarówno w odniesieniu do województwa podlaskiego, jak i całego kraju, można zaobserwować stabilny wzrost liczby podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności, jednak z widoczną korektą w roku 2018.

- Od 2012 roku, zgodnie z założeniami SRWP 2020, liczba podmiotów trzeciego sektora na 10 tys. ludności wzrastała. Województwo podlaskie w 2018 roku zajmowało 13 miejsce w kraju, podobnie jak w 2012 roku.

Mapa 8. Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców w 2018 roku* (os.)

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku wartość wskaźnika uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców wyniosła 1379 i wzrosła, w porównaniu do 2017 roku, o 16%, z poziomu 1189.
- Poza wymienionym wskaźnikiem, w Strategii analizowanych jest pięć innych, dotyczących uczestnictwa w kulturze: zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności, widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności, widzowie w kinach na 1000 ludności, zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności, czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności. Niżej scharakteryzowano te, w przypadku których analiza wykazuje zmianę istotnie różniącą się od zmian obserwowanych w przypadku pozostałych wskaźników.
- W latach 2013-2018 wskaźniki dotyczące uczestnictwa w kulturze mieszkańców województwa podlaskiego utrzymywały się na względnie stabilnym poziomie. Wyjątek stanowi wskaźnik liczba widzów w kinach na 1000 ludności, który od roku 2007 notuje tendencję wzrostową. W latach 2013-2018 wartość wskaźnika wzrosła o 68,4%. W odniesieniu do liczby czytelników w bibliotekach publicznych, w latach 2013-2018, zauważalny jest systematyczny spadek wartości wskaźnika.

- W założeniach Strategii przyjęto, iż wartości sześciu wskaźników odnoszących się do szeroko pojętego życia kulturalnego w województwie podlaskim, powinny rosnać w porównaniu do wartości bazowych z roku 2012. Do grupy wskaźników, których wartości wzrosły, należy zaliczyć wskaźniki: zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności (16,1%), widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności (44,0%), uczestnicy imprez (w ciągu roku) organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1000 ludności (50,6%), widzowie w kinach na 1000 ludności (50,7%). W grupie wskaźników, które odnotowały spadek znalazły się: zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności oraz czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności. Należy jednak zaznaczyć, iż w pierwszym przypadku spadek w 2018 roku w porównaniu do 2012 roku wyniósł zaledwie 0,5%, a w latach 2014, 2016, 2017 wskaźnik notował wartości wyższe od wartości bazowej z 2012 roku. W drugim przypadku, nie określono wartości bazowej i założono tendencję wzrostową. Wskaźnik odnoszący się do czytelników bibliotek spadał corocznie, podobnie jak przeciętna wartość dla kraju. W 2012 roku wskaźnik dla województwa podlaskiego stanowił 75,6% średniej krajowej, zaś w 2018 roku 76,1%. Zmiany wartości poszczególnych wskaźników wpłynęły też na zmianę pozycji, którą zajmuje województwo podlaskie w kraju. Zmiany pozycji regionu w porównaniu do roku bazowego przedstawiają się następująco:
- zwiedzający muzea i oddziały na 1000 ludności: 2012 rok – 11 miejsce, 2018 rok – 12 miejsce;
  - widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności: 2012 rok – 12 miejsce, 2018 rok – 9 miejsce;
  - uczestnicy imprez (w ciągu roku) organizowanych przez domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice na 1000 ludności: 2012 rok – 8 miejsce, 2018 rok – 2 miejsce;
  - widzowie w kinach na 1000 ludności: 2012 rok – 11 miejsce, 2018 rok 12 miejsce;
  - zwiedzający galerie sztuki na 1000 ludności: 2012 rok – 10 miejsce, 2018 rok 8 miejsce;
  - czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności: 2012 rok 16 miejsce, 2018 rok – 15 miejsce.

Cel operacyjny 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych

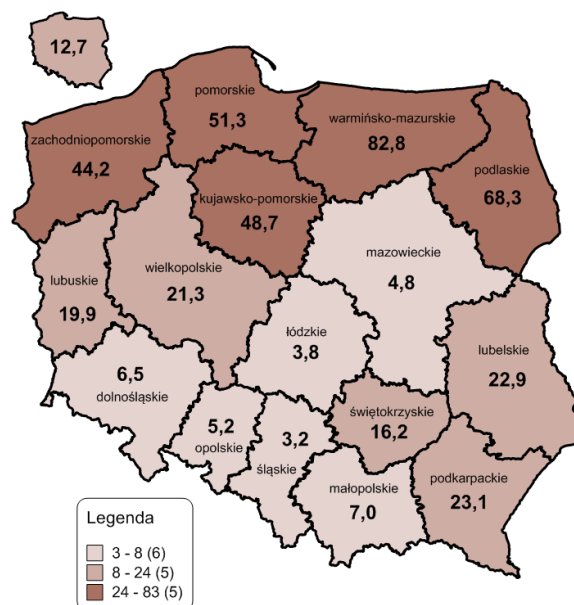
Kierunki interwencji:

1. Promowanie postaw i działań sprzyjających efektywności wykorzystania zasobów naturalnych
2. Ograniczenie energo- i materiałochłonności
3. Produkcja energii z odnawialnych źródeł

Miary sukcesu:

1. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w %
2. Udział energii z OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie
3. Emisja metanu CH₄

Mapa 9. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w 2018 roku (%)*

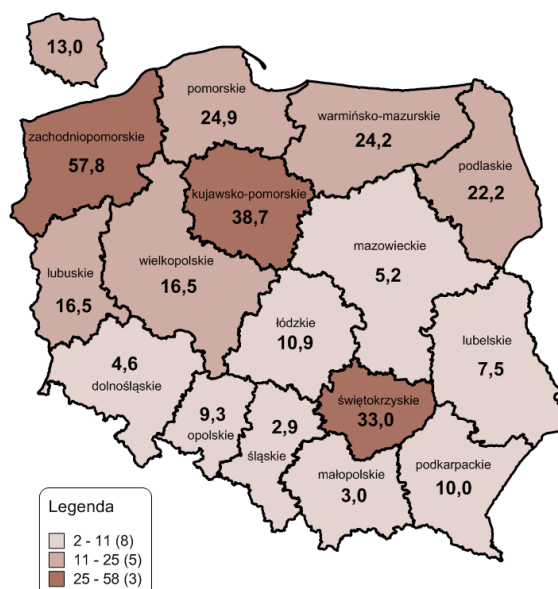
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku województwo podlaskie pod względem udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem z wartością 68,3% zajmowało drugie miejsce w kraju. W porównaniu do roku 2017 odnotowano wzrost wartości wskaźnika o 13,6 p.p., tj. z poziomu 54,7%.
- Analizowany wskaźnik do 2013 roku charakteryzował się tendencją wzrostową. W latach 2013-2018 zauważalny jest spadek wartości wskaźnika o 4 p.p. Natomiast w skali kraju wartość tego wskaźnika ulegała systematycznemu, jednak mało dynamicznemu wzrostowi (z ujemną korektą w roku 2018). W 2018 roku różnica pomiędzy wartością dla województwa podlaskiego a średnią dla kraju wynosiła 55,6 p.p. na korzyść województwa podlaskiego. Dla porównania w roku 2013 kształtowała się ona w województwie podlaskim na poziomie wyższym od średniej krajowej o 61,9 p.p. Analiza dotychczasowego trendu wartości wskaźnika obserwowanego w regionie pozwala przypuszczać, że zostanie on utrzymany.

- W porównaniu do roku bazowego (2011), udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem, zgodnie z założeniami SRWP 2020, wzrastał. W latach 2011-2018 wzrost wartości wskaźnika wyniósł 19,5 p.p., co spowodowało przesunięcie się województwa podlaskiego z miejsca 3. w 2011 roku na miejsce 2. w 2018 roku.

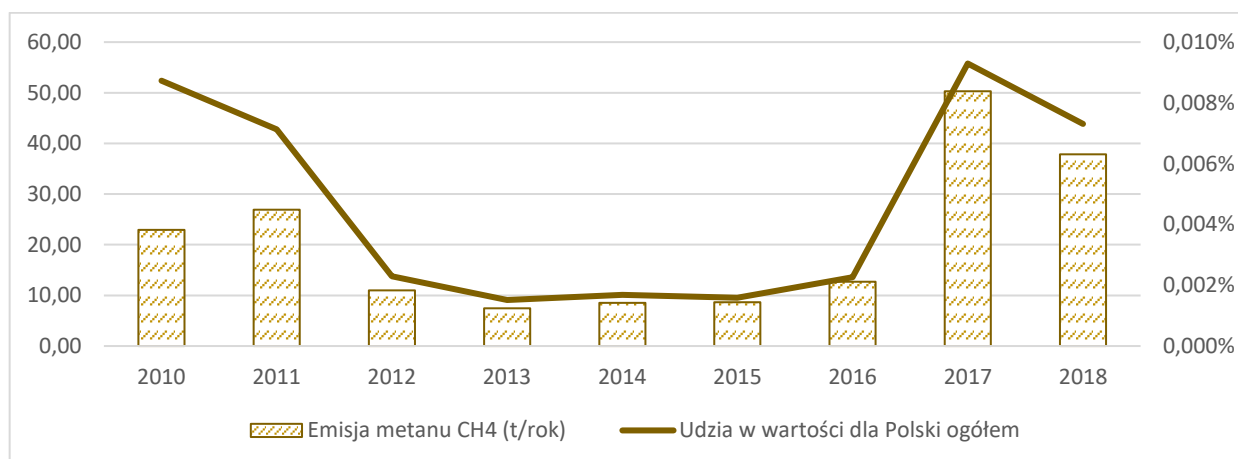
Mapa 10. Udział energii z OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie charakteryzuje się znaczącym udziałem energii z odnawialnych źródeł energii wyprodukowanej w regionie w zużyciu energii ogółem w województwie. W 2018 roku, udział ten wyniósł 22,2% (średnia dla Polski – 13,0%). W porównaniu do 2017 roku nastąpił wzrost wartości wskaźnika o 0,7 p.p. Spowodowało to zwiększenie na korzyść regionu różnicy pomiędzy wartością dla województwa podlaskiego, a średnią dla Polski, z 6,7 p.p w roku 2017 do 9,2 p.p. w roku 2018.
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego ulegała wahaniom i w analizowanym okresie wzrosła zaledwie o 0,5 p.p. W latach 2013-2015 zarówno w województwie podlaskim, jak i w Polsce, wskaźnik charakteryzował się tendencją wzrostową. W 2018 roku w kraju odnotowano spadek wartości wskaźnika, zaś w województwie podlaskim, nieznaczny wzrost. Mimo niekorzystnej tendencji, obserwowanej w latach 2015-2017, średniokresowy trend zmian wartości wskaźnika nie uległ pogorszeniu.
- Udział energii z odnawialnych źródeł energii wyprodukowanej w regionie w zużyciu energii ogółem w województwie wzrastał, zgodnie z założeniami SRWP 2020. W roku 2018, w porównaniu do roku bazowego (2010), wartość wskaźnika zwiększyła się o 13,4 p.p., jednakże nie wpłynęło to na poprawę pozycji województwa na tle Polski. Przesunęło się ono bowiem z 5. miejsca w kraju w 2010 roku na 6. miejsce w 2018 roku. Oznacza to, że wzrost wartości analizowanego wskaźnika w regionie był wolniejszy niż w innych województwach.

Wykres 8. Emisja metanu CH₄ w latach 2010-2018 (tony)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KOBiZE.

- W 2018 roku emisja metanu w województwie podlaskim wyniosła 37,87 tony. W porównaniu do roku 2017 zmniejszyła się o 24,7%, z poziomu 50,28 tony.
- W latach 2013-2018 wielkość emisji metanu CH₄ w województwie podlaskim regularnie się zwiększała, z wyjątkiem roku 2018, w którym odnotowano spadek o ok. 25%, w porównaniu do roku 2017. Jednakże, finalnie, w analizowanym okresie nastąpił ponad pięciokrotny wzrost wartości badanego wskaźnika.
- Zgodnie z założeniami przyjętymi w Strategii (nie określono wartości bazowej wskaźnika) wielkość emisji CH₄ powinna spadać. Dane wskazują, iż wskaźnik nie kształtował się zgodnie z oczekiwaniami (oprócz roku 2018). Ponadto w przyszłości nie można wykluczyć dalszego wzrostu wielkości emisji metanu w województwie podlaskim. Informacje pozyskane z Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) wskazują, że dane o emisji metanu w województwie podlaskim opierają się na danych kilku podmiotów, zarejestrowanych w bazie, z których jeden wykazuje wysoki poziom emisji, istotnie wpływający na wynik całego województwa. Według KOBiZE, liczba takich podmiotów, które powinny zostać objęte rejestracją i sprawozdawczością jest znacznie wyższa, tylko podmioty nie wypełniają obowiązku sprawozdawczego³. Obserwowana sytuacja wpływa na wyniki uzyskiwane przez województwo podlaskie. Udział województwa podlaskiego w emisji metanu ogółem w Polsce stanowi zaledwie 0,007% (2018 rok).

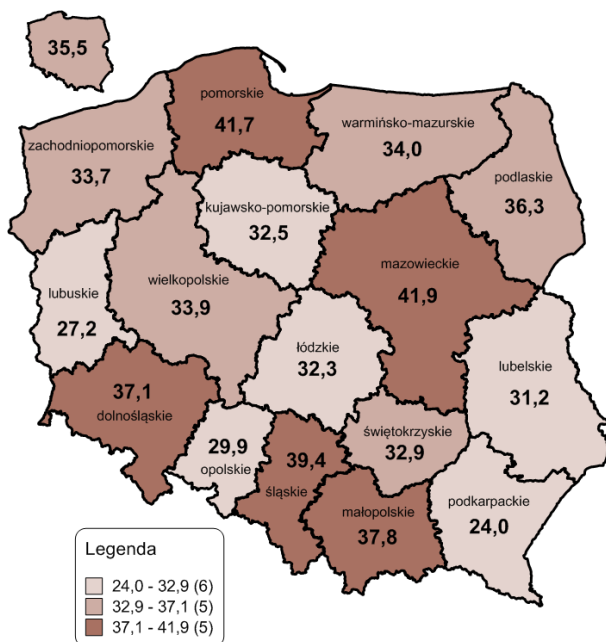
³ Przekazywane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami IOŚ-PIB informacja jest przygotowywana na podstawie raportów, które zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz.U z 2019 r. poz. 1447 z późn. zm.), w terminie do końca lutego każdego roku, sporządzają i wprowadzają do Krajowej bazy o emisjach gazów cieplarnianych i innych substancji podmioty korzystające ze środowiska, których działalność powoduje emisje. Raporty te zawierają informacje, wskazane w art. 6 ust. 2 pkt 1-10 przedmiotowej ustawy, dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego. W raporcie za 2018 r. w województwie podlaskim emisja metanu została wykazana w raportach przez 6 zakładów. Należy zauważyć, iż mimo istniejącego obowiązku, nie wszystkie podmioty korzystające ze środowiska emitujące gazy lub pyły do powietrza wprowadziły raporty do Krajowej bazy. Ponadto system Krajowej bazy umożliwia podmiotom wprowadzanie zaległych raportów, jak również składanie ewentualnych korekt do roku 2010 włącznie.

Cel operacyjny 1.6 Nowoczesna infrastruktura sieciowa

Kierunki interwencji:	Miary sukcesu:
1. Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej	1. Wskaźnik świadczenia rozwijania usług e-administracji
2. Przebudowa systemu energetycznego	2. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu
3. Wspieranie rozwoju infrastruktury gazowej	3. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu
	4. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności
	5. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych
	6. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych

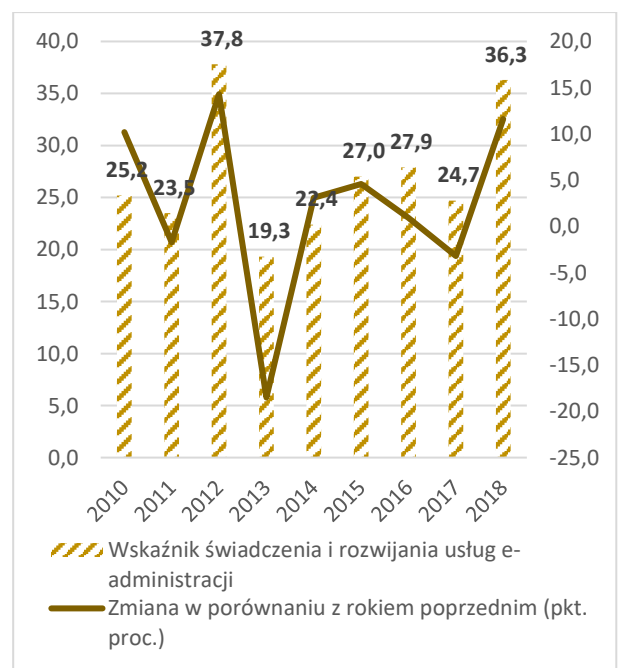
Mapa 11. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w 2018 roku (%)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

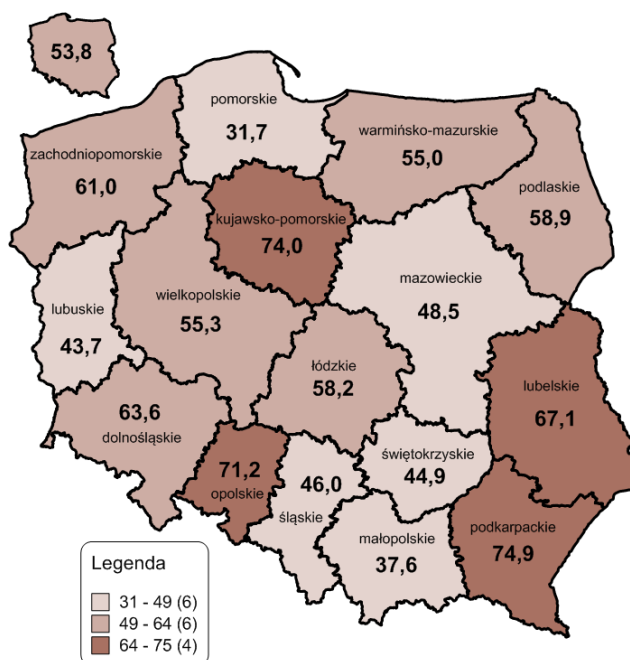
Wykres 9. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w latach 2010-2018 (%)*

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku województwie podlaskim w kontaktach z administracją publiczną z Internetu korzystało 36,3% obywateli. W Polsce wartość wskaźnika wynosiła 35,5%. W ciągu jednego roku w regionie zanotowano wzrost wartości wskaźnika o 11,6 p.p.
- W latach 2013-2018 wartość wskaźnika w regionie wzrosła o 17,0 p.p, przy czym, w tym samym czasie, średnia wartość dla kraju zwiększyła się o 12,9 p.p. Wskazany trend zmian spowodował, iż różnica pomiędzy wartością dla regionu, a średnią dla Polski została zniwelowana. W 2013 roku wartość charakteryzująca region była niższa o 3,3 p.p. niż średnia krajowa, zaś w 2018 roku wartość dla regionu przewyższała średnią dla kraju o 0,8 p.p.
- Zgodnie z tendencją zmian założoną w SRWP 2020 (nie została określona wartość bazowa), odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną uległ zwiększeniu. W 2018 roku, dzięki obserwowanym zmianom, województwo podlaskie zajmowało 6. pozycję w kraju (wobec 16 miejsca w 2017 roku).

Mapa 12. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu w 2017 roku (%)*

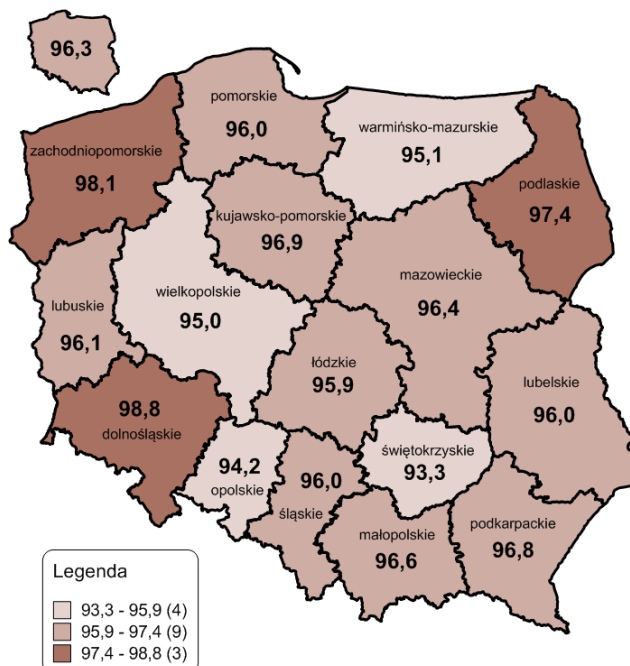
* przedziały danych są domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2017 odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu szerokopasmowego w województwie podlaskim wyniósł 58,9% (wzrósł o 1,9 p.p. z poziomu 57% w roku 2016).
- W latach 2013-2017 wartość wskaźnika wzrosła o 6,8 p.p. O pozytywnym trendzie zmian świadczy również zmniejszenie się różnicy pomiędzy wartością wskaźnika dla regionu a średnią wartością dla kraju. W 2013 wartość w województwie podlaskim była niższa, niż wartość średnia dla Polski o 3,3 p.p. W 2017 roku wartość wskaźnika w regionie była wyższa od wartości średniej dla kraju o 5,1 p.p.

- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer osobisty z dostępem do Internetu szerokopasmowego uległ zwiększeniu. W porównaniu do roku bazowego 2012, wartość wskaźnika zwiększyła się o 10,4 p.p., a województwo podlaskie poprawiło swoją pozycję w Polsce z jedenastej w 2012 roku, na siódmą w 2017 roku.

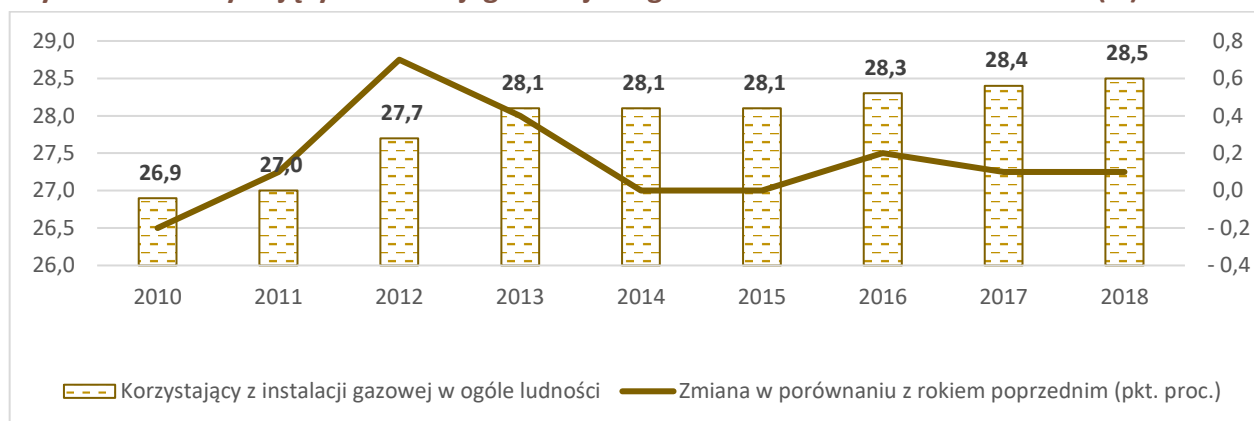
Mapa 13. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w 2019 roku (%)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

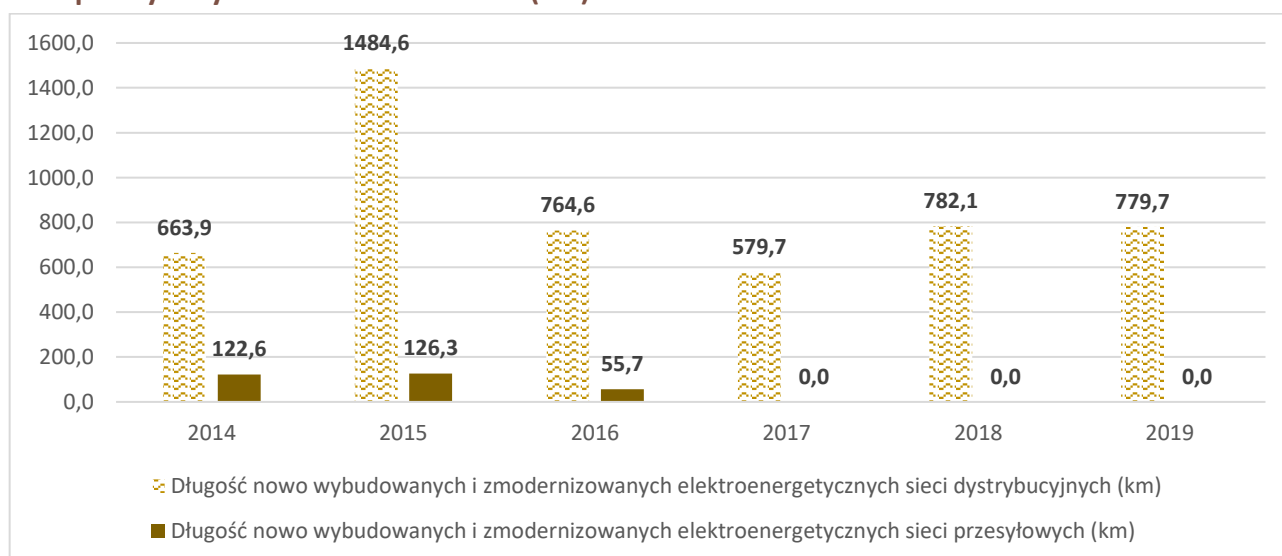
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2019 roku, odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego w województwie podlaskim kształtował się na poziomie 97,4% i przekraczał średnią dla całego kraju o 1,1 p.p. Wartość wskaźnika, w porównaniu do roku 2018, wzrosła o 4,5 p.p.
- W latach 2013-2019 wartość wskaźnika zarówno dla województwa podlaskiego, jak i całego kraju systematycznie się zwiększała. Wskaźnik dla regionu wzrósł o 12,6 p.p., zaś średnia dla kraju o 13,7 p.p. Należy przewidywać, iż w najbliższym okresie pozytywny trend zmian w zakresie wartości wskaźnika zostanie utrzymany. Przy czym należy pamiętać o niewielkich różnicach w wartości wskaźnika pomiędzy poszczególnymi województwami.
- Zgodnie z tendencją założoną w Strategii, odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego zwiększał się, w porównaniu do wartości bazowej z 2012 roku (78,5%), wzrósł o 18,9 p.p., co spowodowało przesunięcie się województwa z 12. miejsca w kraju w 2012 roku na pozycję trzecią w 2018 roku.

Wykres 10. Korzystający z instalacji gazowej w ogólnej ludności w latach 2010-2018 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

- W 2018 roku udział osób korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności regionu wyniósł 28,5% (wzrost o 0,1 p.p. w porównaniu do roku 2017).
- W latach 2013-2018 wskaźnik utrzymywał się na zbliżonym poziomie 28,1%-28,5%. Tym samym, województwo podlaskie charakteryzuje się niskim, w porównaniu do średniej dla Polski, wskaźnikiem odsetka ludności korzystającej z sieci gazowej. Wartość wskaźnika nieprzekraczająca 30% stanowiła około połowy średniej wartości osiągniętej w Polsce, zarówno w roku 2013 (52,4%), jak również w roku 2018 (52,1%).
- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, udział ludności korzystającej z instalacji gazowej w ogólnej ludności, ulegał zwiększeniu. W porównaniu do wartości bazowej z 2011 roku (27,0%), odsetek korzystających z instalacji gazowej wzrósł o 1,5 p.p., jednak nie spowodowało to zmiany pozycji zajmowanej przez województwo podlaskie w kraju. Region niezmiennie zajmuje 16. miejsce.

Wykres 11. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych oraz długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych w latach 2014-2019 (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGE i PSE.

- W województwie podlaskim w 2019 roku długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych wyniosła 779,7 km. W porównaniu do roku 2018 odnotowano niewielki spadek długości budowanych i modernizowanych sieci, o 0,4%.
- W latach 2014-2019 łącznie wybudowano i zmodernizowano 5054,6 km elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych, co daje średnią roczną na poziomie około 842 km. Największą długość sieci wybudowano i zmodernizowano w 2015 roku.
- Zgodnie z informacją uzyskaną z Polskich Sieci Elektroenergetycznych (PSE S.A.), w 2019 roku (podobnie jak w roku 2018 i 2017) w województwie podlaskim nie wybudowano nowych oraz nie dokonano modernizacji żadnych elektroenergetycznych sieci przesyłowych. W 2019 roku na terenie województwa podlaskiego PSE S.A. zakończyły zadanie inwestycyjne polegające na modernizacji stacji elektroenergetycznej 400/110 kV Narew w zakresie obwodów wtórnych.
- W latach 2014-2016, długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych wyniosła łącznie 304,6 km. A zatem średnio, w roku podejmowano działania na długości obejmującej około 51 km sieci przesyłowych. Tendencja spadkowa wartości wskaźnika w analizowanym okresie nie pozwala na wyznaczenie wiarygodnego trendu do roku 2020.

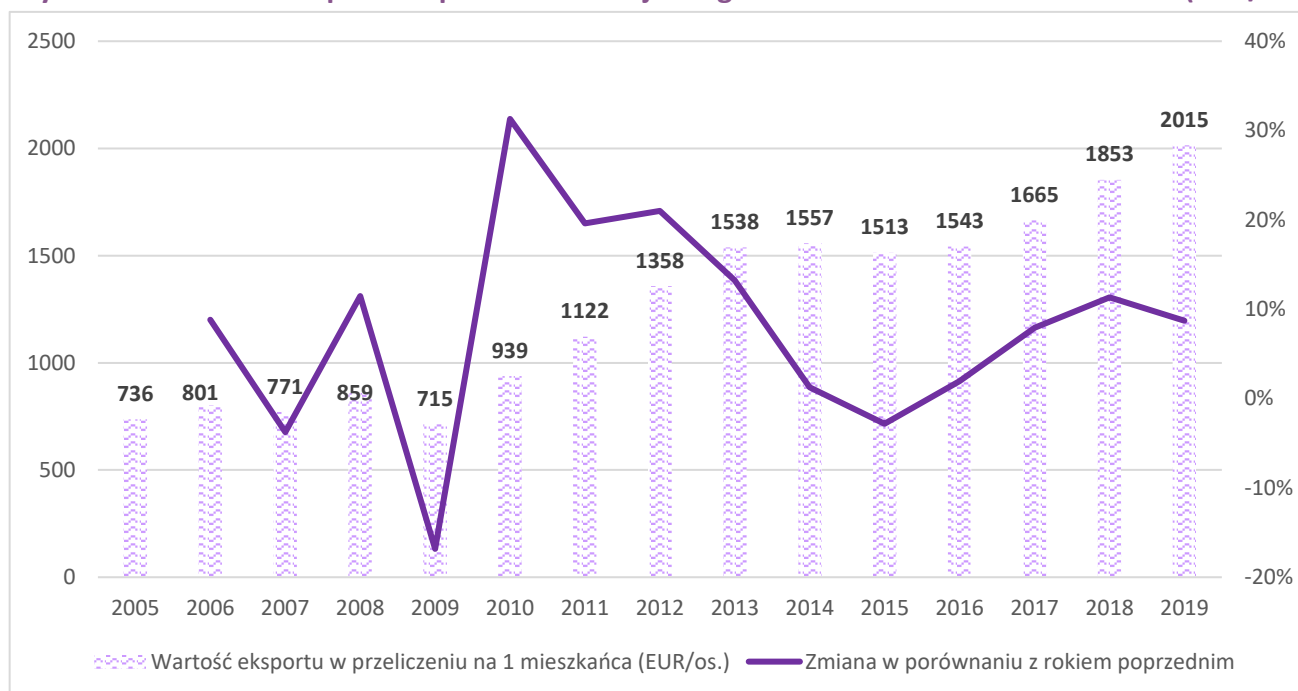

2.2. Cel strategiczny 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe

Wskaźniki realizacji celu strategicznego:

- Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca
- Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce

Wykres 12. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005-2019 (EUR/os.)

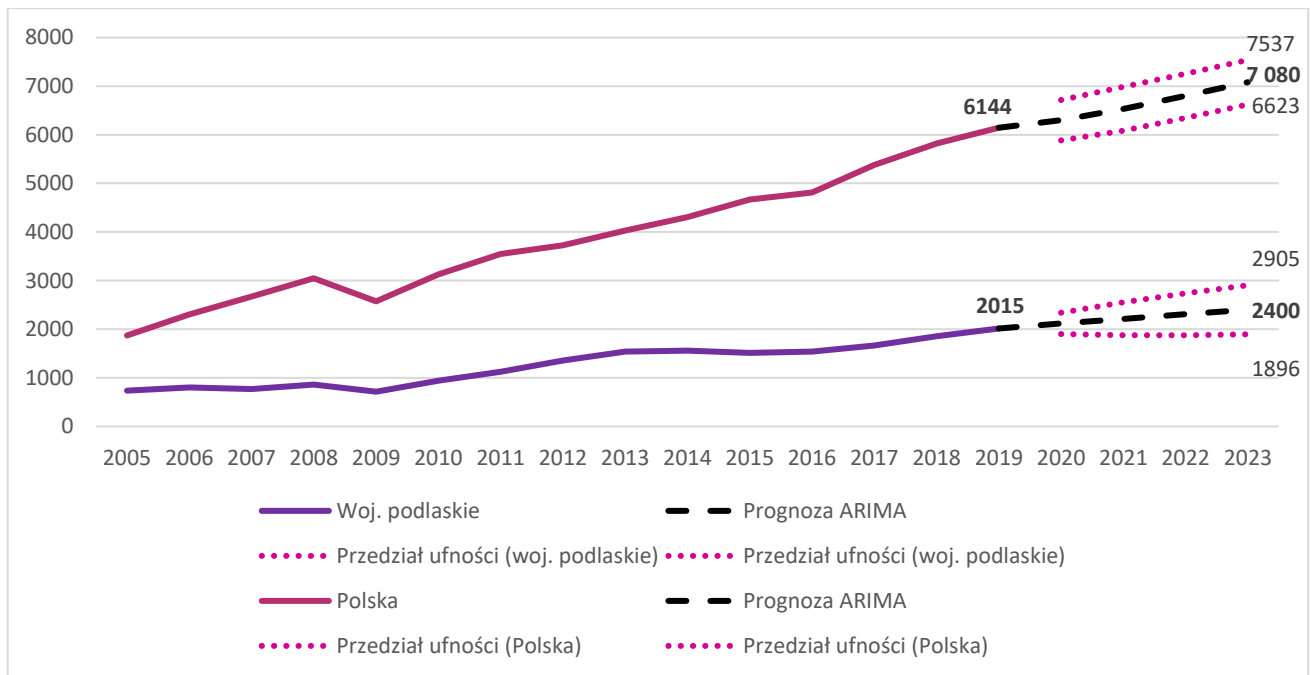
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KAS oraz GUS BDL.

- Kolejne lata wdrażania działań ukierunkowanych na podniesienie konkurencyjności gospodarki przyczyniają się do wzrostu eksportu *per capita* w regionie. Eksport *per capita* charakteryzuje się tendencją wzrostową także w skali kraju. W 2019 roku dynamika wzrostu obserwowana w regionie (8,7%) była wyższa, niż w skali kraju (5,5%). Utrzymanie podobnego trendu w kolejnych latach pozwoliłoby na stopniowe pokonywanie dysproporcji w zakresie wartości wskaźnika pomiędzy regionem i krajem.
- Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa podlaskiego w 2019 roku wyniosła 2015 euro. W porównaniu do roku 2018 dynamika regionalnego eksportu *per capita* wyniosła 8,7%.
- W latach 2013-2019 wartość eksportu *per capita* w województwie podlaskim wzrosła o 31%, tj. o 477 euro na mieszkańca, natomiast przyrost zanotowany w kraju uzyskał poziom ponad 52%, tj. o 2118 euro na mieszkańca kraju. Po wyhamowaniu dynamiki wzrostu w okresie 2013-2015, od roku 2016, w regionie widoczny jest trend wzrostowy. W roku 2018 miał miejsce wzrost

wartości wskaźnika o blisko 11%. W roku 2019 dynamika wartości eksportu *per capita* była nieco niższa niż rok wcześniej, jednak wyższa niż w skali kraju.

- W porównaniu do wartości uzyskanej w 2010 roku (930 euro na mieszkańca), przyjętym w analizach za rok bazowy, w 2019 roku wartość eksportu *per capita* wzrosła o ponad 116%. Zgodnie założeniami przyjętymi w SRWP 2020, wartość eksportu *per capita* w województwie podlaskim powinna wzrosnąć w 2020 roku do poziomu 2000 euro. Wynik uzyskany w 2019 roku pozwolił na osiągnięcie wartości docelowej, założonej na 2020 rok.

Wykres 13. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005-2019 z prognozą do roku 2023(EUR/os)

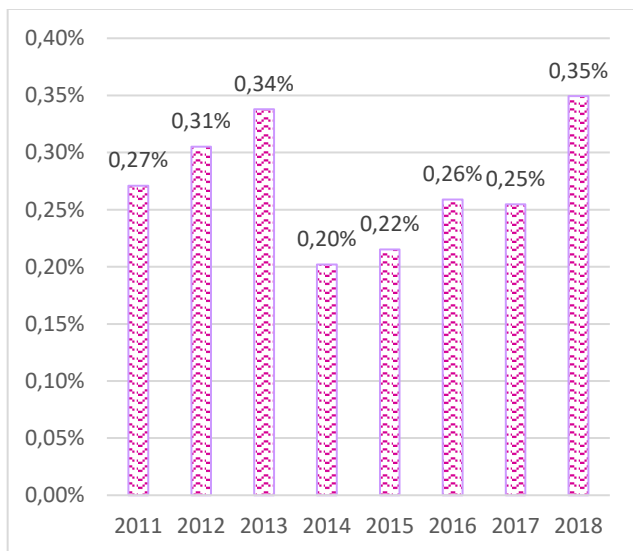
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KAS oraz GUS BDL.

- Prognoza wartości eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w kolejnych latach zakłada jego systematyczny wzrost.
- Symulacje z wykorzystaniem modelu ARIMA wskazują, że przy zachowaniu obecnych trendów wzrostowych (z dużym prawdopodobieństwem), nastąpi dalsze pogłębianie się dysproporcji pomiędzy regionem i krajem pod względem wartości eksportu, chyba że zostanie zachowany trend obserwowany w 2019 roku i w kolejnych latach, wówczas dynamika eksportu regionalnego będzie przewyższała dynamikę krajową.
- Prognozowana w Raporcie ubiegłorocznym wartość wskaźnika eksportu *per capita* dla roku 2019 wyniosła 1955 euro. Wartość wskaźnika dla analizowanego roku wynosi 2015 euro na osobę i ukształtowała się na poziomie górnej granicy przedziału ufności.
- W 2020 roku wartość eksportu *per capita* wg prognozy wyniesie 2120 euro. Z 95% prawdopodobieństwem uzyska wartości w przedziale pomiędzy 1901 euro, a 2339 euro.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe

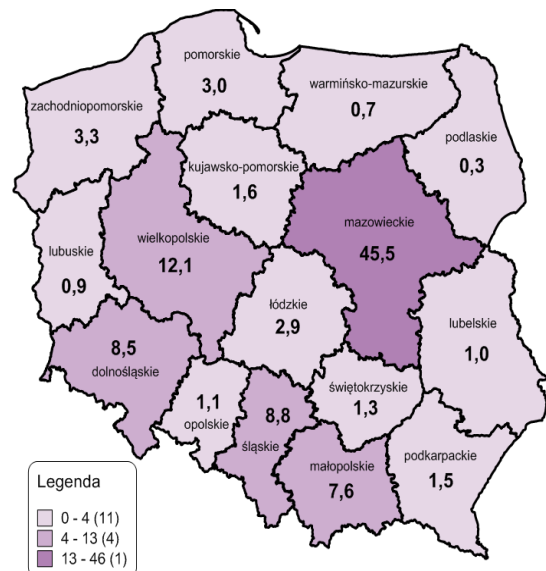
- ✓ Kolejne lata analiz wskazują na utrzymywanie się tendencji wzrostowej wartości eksportu *per capita* w regionie.
- ✓ W 2019 roku, w stosunku do roku poprzedniego, eksport *per capita* w województwie wzrósł o 8,7%, zaś w kraju o 5,5%.
- ✓ Wzrost wartości eksportu w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2019 roku w porównaniu do 2013 roku wyniósł 31%, tj. o 477 EUR/osobę (z 1538 EUR/os. do 2015 EUR/osobę), natomiast przyrost zanotowany w kraju uzyskał poziom ponad 52%, tj. o 2118 EUR/osobę. W analizowanym okresie zwiększyła się dysproporcja pomiędzy wartością eksportu *per capita* w województwie podlaskim, a średnią wartością dla Polski (z poziomu 2187 EUR/osobę w roku 2013 do 4129 EUR/osobę w roku 2019).
- ✓ Pomimo nie w pełni zadowalającej sytuacji regionu na tle kraju, wartość eksportu *per capita* w województwie podlaskim, zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, regularnie wzrasta. W porównaniu do roku bazowego (2010), wartość eksportu na 1 mieszkańca w 2019 roku zwiększyła się o ponad 116%.

Wykres 14. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w latach 2011-2018 (%)*

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Mapa 14. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w 2018 roku (%)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie jest regionem o najniższej, wśród polskich województw, wartości ulokowanego w nim kapitału zagranicznego.

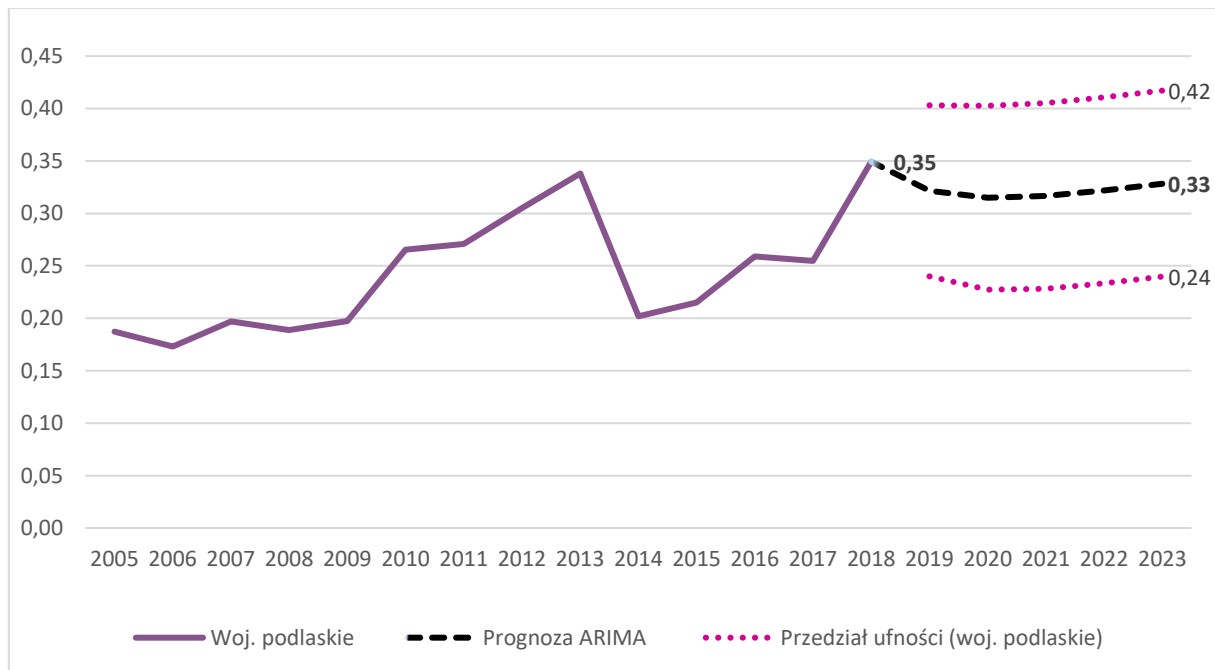

- W porównaniu do roku 2017, w 2018 roku wartość wskaźnika w województwie podlaskim wzrosła o 0,1 p.p. z 0,25% do 0,35% ogólnej wartości kapitału ulokowanego w całym kraju.
- Biorąc pod uwagę okres 2013-2018, po gwałtownym spadku wartości wskaźnika w roku 2014 z 0,34% do 0,20% w 2013 roku, w kolejnych latach obserwowano ponowny wzrost jego wartości. Niewielkie wahanie wartości wskaźnika odnotowano w 2017 roku (spadek o 0,01 p. p. w stosunku do roku poprzedniego). W 2018 roku wartość wskaźnika odrobiła straty z lat ubiegłych i wzrosła o 0,1 p.p. w stosunku do wartości notowanej w 2013 roku.
- Zgodnie z założeniami SRWP 2020, udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce powinien wzrosnąć z poziomu 0,27% w roku bazowym, za który przyjęto 2011 rok, do poziomu 0,34% w 2020 roku. W 2018 roku zakładana wartość wskaźnika została przekroczone o 0,01 p.p.

Wykres 15. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Przeprowadzone prognozy przewidują, że - przy zachowaniu obecnych trendów - udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce utrzyma się na poziomie około 0,33% (2023). Z 95% prawdopodobieństwem wartość wskaźnika będzie zawierać się w przedziale 0,24%-0,42%.
- Prognoza z roku poprzedniego zakładała osiągnięcie w roku 2020 wartości wynoszącej 0,29%, uwzględnienie w prognozie wartości za rok 2018 zmienia wartość prognozy na rok 2020 na 0,31%, co zbliża województwo podlaskie do osiągnięcia wartości docelowej wynoszącej 0,34%.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe

- ✓ Województwo podlaskie należy do regionów o najniższym udziale kapitału zagranicznego w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce.
- ✓ W 2018 roku, w porównaniu do roku 2017, nastąpił wzrost wartości wskaźnika o 0,1 p.p. i przekroczył on wartość zakładaną w SRWP na 2020 rok.
- ✓ Na przestrzeni lat 2013-2018 wartość wskaźnika ulegała wahaniom: gwałtowny spadek odnotowano w 2014 roku. Kolejne lata przyniosły odwrócenie negatywnych tendencji. Wartość wskaźnika nadrobiła straty zanotowane w 2014 roku i zamknęła się w 2018 roku wartością 0,35%.
- ✓ Zgodnie z założeniami SRWP 2020, udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce, powinien wzrosnąć z poziomu 0,27% w 2011 roku do poziomu 0,34% w 2020 roku. Zakładana wartość wskaźnika została przekroczona w 2018 roku. Prognoza na lata kolejne zakłada jednak ponowną korektę wartości kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim i jej spadek do poziomu 0,33%, który (jeżeli się utrzyma) nie pozwoli na uzyskanie wartości zakładanej na 2020 rok.

Cel operacyjny 2.1 Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym

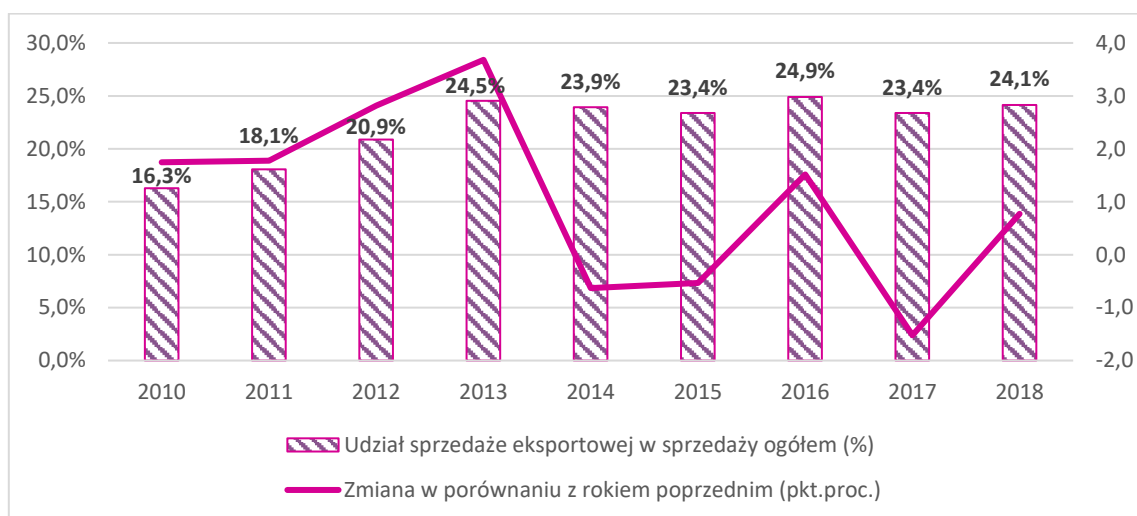
Kierunki interwencji:

1. Promocja gospodarcza regionu
2. Inicjatywy sprzyjające nawiązywaniu kontaktów gospodarczych oraz wspieranie obecności podlaskich przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych

Miary sukcesu:

1. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem

Wykres 16. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w latach 2010-2018⁴ (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie KAS oraz GUS. BDL.

- W 2018 roku udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w województwie podlaskim wynosił 24,1%. W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika wzrosła o 0,7 p.p.
- W latach 2013-2018 udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem obniżył się o 0,4 p.p. W roku 2015 i 2017 nastąpił spadek wartości tego wskaźnika do najniższej wartości w tym okresie, tj. 23,4%. W roku 2016 odnotowano wzrost do poziomu 24,9%.
- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020 (nie określono wartości bazowej), udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem ulegał zwiększeniu.

⁴ Wskaźnik udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem jest liczony jako iloraz wartości sprzedaży eksportowej (dostawy wewnątrzspółnotowe oraz eksport do krajów spoza UE) i sumy wartości sprzedaży detalicznej, sprzedaży hurtowej, sprzedaży eksportowej (dostawy wewnątrzspółnotowe oraz eksport do krajów spoza UE).

Cel operacyjny 2.2 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa

Kierunki interwencji:	Miary sukcesu:
1. Aktywność informacyjno-promocyjna ukierunkowana na inwestorów (aktywne pozyskiwanie inwestorów)	1. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego – pozycja w rankingu
2. Dostępność terenów inwestycyjnych	2. Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych
	3. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu

Tabela 1. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego – pozycja w rankingu

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa - pozycja w rankingu	16	16	16	16	16	16	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów IBnGR.

Od 2010 roku województwo podlaskie znajduje się w klasie regionów o niskiej atrakcyjności inwestycyjnej. Badania prowadzone przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową wskazują niezmiennie na brak poprawy atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Województwo podlaskie stale plasuje się na 16. lokacie spośród wszystkich województw w kraju. Na wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej wpływ mają różne elementy składowe. W województwie podlaskim najślabiej oceniane są: zasoby i koszty pracy oraz dostępność transportowa. Na wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej w województwie podlaskim negatywnie wpływa ponadto: aktywność wobec inwestorów, chłonność rynku, wskaźnik infrastruktury gospodarczej oraz wskaźnik infrastruktury społecznej. Jedynie wskaźnik bezpieczeństwa powszechnego oceniany jest pozytywnie. Jednocześnie należy zauważyć, że IBnGR nie przeprowadza powyższego badania od 2017 roku.

Tabela 2. Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych w latach 2010-2019 (ha)

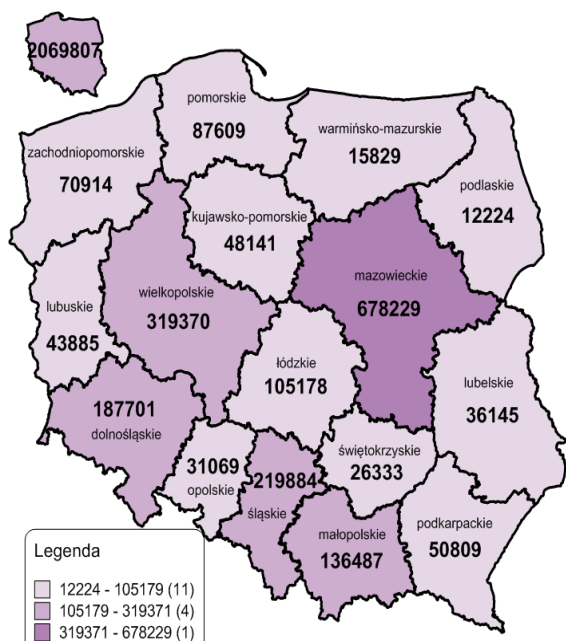
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych	29,91	11,11	0	22,31	5,02	45,73	6,49	0	27,14	19,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie KSI SIMIK 2007-2013 (dane za lata 2010-2015) i SL 2014 (dane za lata 2016-2019).

- W 2019 roku udostępniono lub wsparto w regionie 19,28 ha nowych terenów inwestycyjnych. Powierzchnia tych terenów była niższa o 29% od powierzchni udostępnionych rok wcześniej.
- Powierzchnia nowo udostępnionych terenów inwestycyjnych w latach 2013-2019 wyniosła łącznie 126 ha. Skumulowana wartość wskaźnika wynikała przede wszystkim z realizacji projektów dofinansowanych ze środków RPOWP 2007-2013 oraz RPOWP 2014-2020. W 2015 roku zakończyła się realizacja projektów poprzedniej perspektywy, w ramach której oddano do

użytku 45,7 ha terenów inwestycyjnych. W roku 2016 powierzchnia nowo udostępnionych lub wspartych terenów inwestycyjnych wynosiła zaledwie 6,5 ha, co wynikało z początkowej fazy realizacji nowej perspektywy finansowej. W roku 2019 powierzchnia nowo udostępnionych lub wspartych terenów inwestycyjnych zwiększyła się o 19,3 ha.

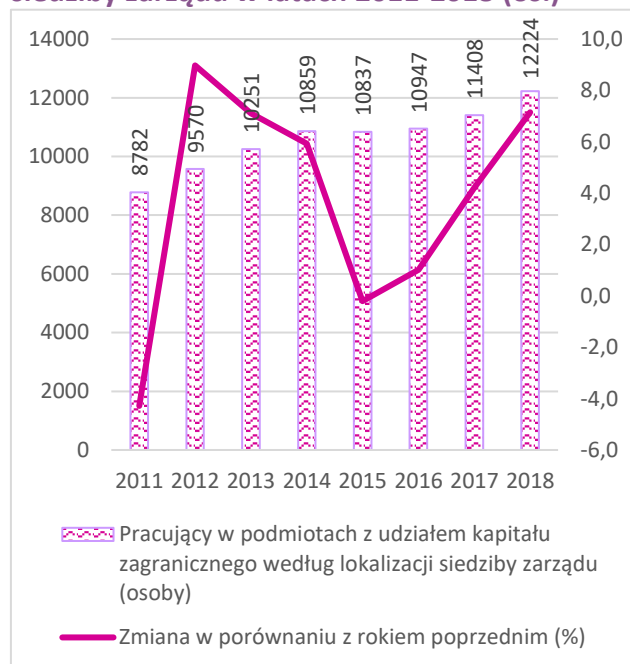
Mapa 15. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w roku 2018 (os.)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 17. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w latach 2011-2018 (os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie jest regionem o najniższej wartości kapitału zagranicznego ulokowanego w regionie, co bezpośrednio przekłada się na pozycję regionu pod względem liczby pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego. W rankingu województw, pod tym względem, województwo podlaskie zajmuje 16. miejsce.
- W 2018 roku, w porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika w województwie podlaskim wzrosła o 7,2%, z 11 408 do 12 224 osób pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego.
- Zmiany obserwowane w latach 2013 – 2018 były korzystne dla regionu. Spadek wartości wskaźnika nastąpił jedynie w roku 2015, w kolejnych latach notowano tendencję wzrostową.
- Zgodnie z założeniami SRWP 2020, wzrosła liczba osób pracujących w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego. Wartość bazowa w 2011 roku wynosiła 8782 osoby, w 2018 roku – 12224 osoby.
- Województwo podejmuje działania promujące region na arenie krajowej oraz międzynarodowej, zgodnie z opracowywanym corocznie *Planem promocji województwa*, który precyzuje działania promocyjne, zorientowane na upowszechnianie pozytywnego wizerunku

regionu wśród potencjalnych odbiorców jego oferty oraz w ramach *Strategii Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego*. Do głównych przedsięwzięć o charakterze promocyjnym, realizowanych w 2019 roku, w ramach *Strategii Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego*, należały: szósta edycja Wschodniego Kongresu Gospodarczego, współpraca z Radcami Handlowymi placówek dyplomatycznych działających w Polsce, działania promocyjne skierowane do przedsiębiorców i ich zrzeszeń (klastrow), IV Kongres Liderów Zmian, Polsko – Białoruskie Forum Gospodarcze „Dobrosąsiedztwo”, Forum Biznesowe Pogranicza, PAIH Expo Forum Wsparcia Polskiego Biznesu za Granicą.

Cel operacyjny 2.3 Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej

Kierunki interwencji:	Miary sukcesu:
1. Poprawa przepustowości i zwiększanie sieci przejść granicznych	1. Liczba sieci współpracy transgranicznej (w tym euroregiony)
2. Działania w zakresie ułatwień w przekraczaniu granicy	2. Liczba nowych umów dotyczących współpracy w ramach EWT
3. Tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy	
4. Ochrona i efektywne wykorzystanie wspólnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego obszaru pogranicza	

- Zgodnie z dokumentem *Priorytety współpracy zagranicznej Województwa Podlaskiego*, w 2019 roku kontynuowano współpracę z regionami przygranicznymi Litwy i Białorusi, ze szczególnym uwzględnieniem regionów zrzeszonych w euroregionach „Niemen” i „Puszcza Białowieska”. W 2019 roku województwo podlaskie było obecne między innymi na XII Republikańskim Festiwalu Kultur i Narodów oraz na XX Republikańskich Targach „Euroregion Niemen 2019” w Grodnie.
- Obok zaangażowania w działania euroregionów województwo podlaskie jest zaangażowane w realizację programów w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (EWT) i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, perspektywy finansowej 2014-2020: Polska-Rosja, Polska-Białoruś-Ukraina, Interreg V-A Litwa-Polska, Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa, Interreg Region Morza Bałtyckiego, URBACT III, ESPON 2020. W ramach programu Polska- Białoruś-Ukraina 2014-2020, w 2019 roku podpisano 25 umów na dofinansowanie tzw. małych projektów, których beneficjentami wiodącymi i partnerami w projektach są podmioty z województwa podlaskiego. Łączna kwota dofinansowania projektów wyniosła ponad 1,52 mln euro. Z kolei w ramach programu Interreg V-A Litwa-Polska, w 2019 roku zakontraktowano 8 projektów, w których uczestniczą podmioty z województwa, na łączną kwotę 5,35 mln euro. Dodatkowo, do dofinansowania zostały wybrane 3 projekty z partnerami podlaskimi w Programie Polska-Rosja. Projekty te są w przygotowaniu do kontraktacji, a dofinansowanie, tylko dla podlaskich partnerów, z Programu wyniesie w sumie 2,56 mln euro.
- Samorząd województwa posiada swoich przedstawicieli w Komitetach Monitorujących Programów współpracy EWT oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa, realizowanych w okresie 2014-2020. W związku z faktem, że rozpoczyna się okres programowania perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego włączeni zostali w prace grup roboczych ds. programowania trzech programów współpracy transgranicznej.

Cel operacyjny 2.4 Rozwój partnerskiej współpracy międzyregionalnej

Kierunki interwencji:

1. Tworzenie powiązań formalnych i nieformalnych oraz sieci współpracy
2. Rozwój specjalizacji ponadregionalnych i współpraca w zakresie wspólnych problemów
3. Rozwój współpracy w sferze innowacji i inwestycji

Miary sukcesu:

1. Liczba nowych wspólnych projektów ponadregionalnych
2. Liczba nowych umów/porozumień pomiędzy władzami samorządowymi

- Województwo podlaskie wraz z województwami: lubelskim, podkarpackim, świętokrzyskim oraz warmińsko-mazurskim jest członkiem inicjatywy Dom Polski Wschodniej w Brukseli, której zadaniem jest przede wszystkim reprezentowanie interesów regionów Polski Wschodniej przed instytucjami europejskimi, promowanie Polski Wschodniej w Brukseli i w innych regionach Unii Europejskiej, lobbowanie na rzecz projektów złożonych w Brukseli przez władze samorządowe i instytucje z Polski Wschodniej.
- Przedstawiciele Województwa Podlaskiego w 2019 roku aktywnie uczestniczyli w pracach Komisji ds. Polski Wschodniej Związku Województw RP (Komisja). W maju 2019 roku na przewodniczącego Komisji został wybrany Pan Artur Kosicki – Marszałek Województwa Podlaskiego. W związku ze zmianą stanu prac nad ramami prawnymi dla perspektywy finansowej 2021-2027 na poziomie europejskim oraz toczącą się dyskusją o kształcie przyszłych programów operacyjnych na poziomie krajowym, podjęto prace nad opracowaniem kolejnej wersji stanowiska Komisji w sprawie ustanowienia Programu Operacyjnego Polska Wschodnia w perspektywie finansowej 2020+. W rezultacie, podczas posiedzenia, które miało miejsce w Białymstoku w sierpniu 2019 roku, przyjęte zostało *Stanowisko Komisji ds. Polski Wschodniej Związku Województw RP w sprawie kontynuowania Programu Operacyjnego Polska Wschodnia w perspektywie finansowej 2020+*. Dokument ten został następnie przekazany z prośbą o poparcie postulatów przedstawionych w stanowisku oraz aktywne jego rozpowszechnianie, m.in. Prezesowi Rady Ministrów, Marszałkom Sejmu i Senatu, Posłom na Sejm RP i Senatorom RP, marszałkom województw, urzędnikom Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej Komisji Europejskiej, polskim posłom do Parlamentu Europejskiego, członkom polskiej delegacji w Komitecie Regionów, Stałemu Przedstawicielowi RP przy UE, Przewodniczącemu Europejskiego Komitetu Regionów, Przewodniczącemu CPMR. Ponadto, z inicjatywy Marszałka Województwa Podlaskiego, w grudniu 2019 roku, miało miejsce spotkanie z Dyrektorem Generalnym KE ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej, poświęcone dyskusji na temat możliwości realizacji w perspektywie 2021-2027 trzeciej edycji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

- Województwo podlaskie aktywnie współpracowało z województwami: pomorskim i warmińsko-mazurskim w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Rosja 2014-2020.
- Kontynuowano również współpracę z województwami: lubelskim, mazowieckim i podkarpackim w ramach Programu Współpracy Transgranicznej EIS Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020.
- W ramach EWT województwo podlaskie współpracowało z województwem warmińsko-mazurskim oraz instytucjami Programu Współpracy Interreg V-A Litwa-Polska.
- W 2019 roku kontynuowano współpracę partnerską na rzecz rozwoju i promocji Wschodniego Szlaku Rowerowego Green Velo pomiędzy pięcioma województwami Polski Wschodniej.
- W 2019 roku podpisano również porozumienie z Rządem Republiki Serbskiej Bośni i Hercegowiny. Ma ono dotyczyć rozwijania współpracy w takich obszarach, jak: gospodarka, nauka i technologie, transport, turystyka i sport, kultura, edukacja, ochrona środowiska, opieka zdrowotna i społeczna, administracja. Szczegółowy zakres współpracy otrzymał akceptację Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

Cel operacyjny 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu

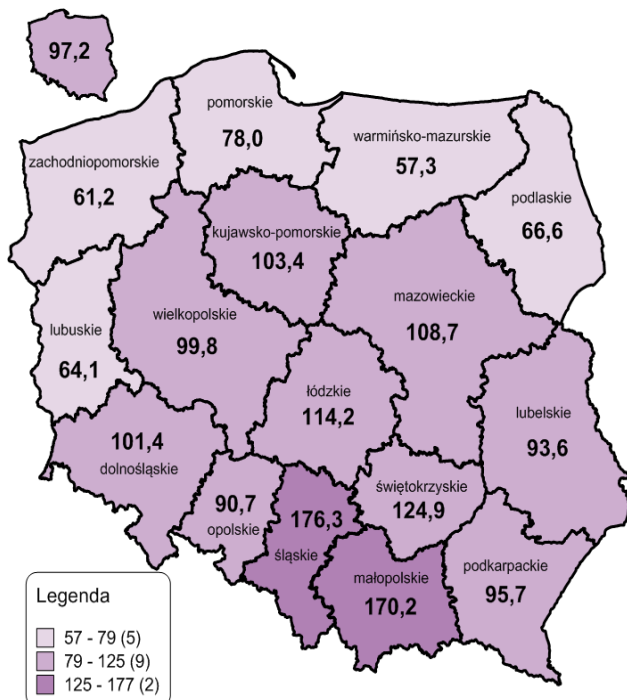
Kierunki interwencji:

1. Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej regionu
2. Wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez wspieranie wewnętrznej dostępności transportowej
3. Efektywny system transportu publicznego

4. Miary sukcesu:

1. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km²
2. Liczba mieszkańców w strefach dostępności drogowej Białegostoku 60 min.
3. Liczba mieszkańców w strefach dostępności kolejowej Białegostoku 60 min.
4. Średni czas dojazdu (w transporcie drogowym i kolejowym) z Białegostoku do:
  - Warszawy
  - Suwałk
  - Łomży
  - Bielska Podlaskiego
  - Olsztyna
  - Lublina
  - Kowna

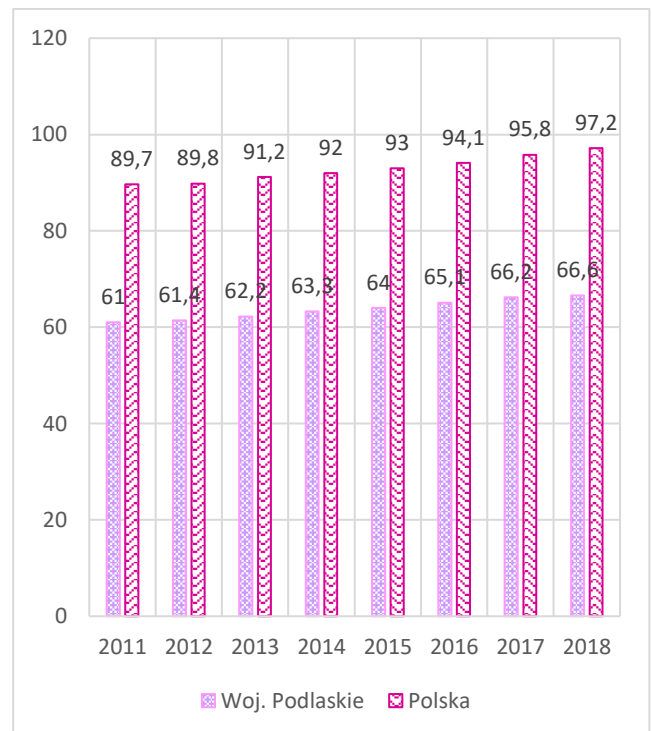
Mapa 16. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km² w roku 2018 (km)

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 18. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km² w latach 2011-2018 (km)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku wartość wskaźnika *drogi o twardej nawierzchni na 100 km²* wyniosła 66,6 km.
- W porównaniu do roku 2017 wartość wskaźnika wzrosła o 0,6%.
- W okresie 2013-2018 wartość wskaźnika kształtowała się korzystnie dla województwa podlaskiego. Każdy rok przynosił wzrost wartości wskaźnika. Największy przyrost, w stosunku do roku poprzedniego, zidentyfikowano w 2014 roku - o 1,8%.
- Wymieniony wskaźnik nie posiadał określonej wartości bazowej. Zgodnie z założeniami Strategii, jego wartość systematycznie rosła. W porównaniu do przeciętnej wartości w kraju, niższa wartość wskaźnika w województwie podlaskim wyraźnie wskazuje na niedostatek infrastruktury transportowej w regionie. Dystans pomiędzy wartością wskaźnika w województwie a średnią krajową utrzymuje się na stosunkowo stałym poziomie, różnica około 30 km dróg na każdy km² powierzchni.

Ostatnie dostępne dane, odnoszące się do województwa podlaskiego, dotyczące czasu dojazdu do ośrodków wymienionych w SRWP 2020, zostały opracowane przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania Państwowej Akademii Nauk (IGiPZ PAN) w 2015 roku na potrzeby *Regionalnego Planu Transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020* i dotyczą jedynie dostępności drogowej.

Tabela 3. Średni czas dojazdu (w transporcie drogowym) z Białegostoku do Warszawy, Suwałk, Łomży, Bielska Podlaskiego, Olsztyna i Lublina w 2015 r. (minuty)⁵

Wyszczególnienie	Białystok	Bielsk Podlaski	Łomża	Suwałki
Białystok	x	47	62	98
Bielsk Podlaski	47	x	87	142
Łomża	62	87	x	106
Suwałki	98	142	106	x
Lublin	206	161	204	301
Olsztyn	191	216	129	168
Warszawa	136	149	109	215

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Regionalnego Planu Transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020*, s. 72⁶.

Należy jednak mieć na względzie, że stan dróg ulega stałej poprawie, co z pewnością wpływa na poprawę parametrów czasowych dojazdu do części analizowanych ośrodków. Trasa Białystok – Warszawa od 2019 roku posiada standard drogi ekspresowej, natomiast droga na odcinku Suwałki – Łomża – Warszawa (Via Baltica) jest w trakcie przebudowy..

⁵ Brak porównywalnych danych dotyczących czasu dojazdu do Kowna.

⁶ Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2014-2020 został przyjęty Uchwałą Nr 131/1587/2016 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie przyjęcia *Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020*, zmieniony Uchwałą Nr 316/4650/208 z dnia 4 września 2018 r. w sprawie przyjęcia *Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020* oraz pisemnego podsumowania i uzasadnienia w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Regionalnego planu transportowego województwa podlaskiego na lata 2014-2020*.

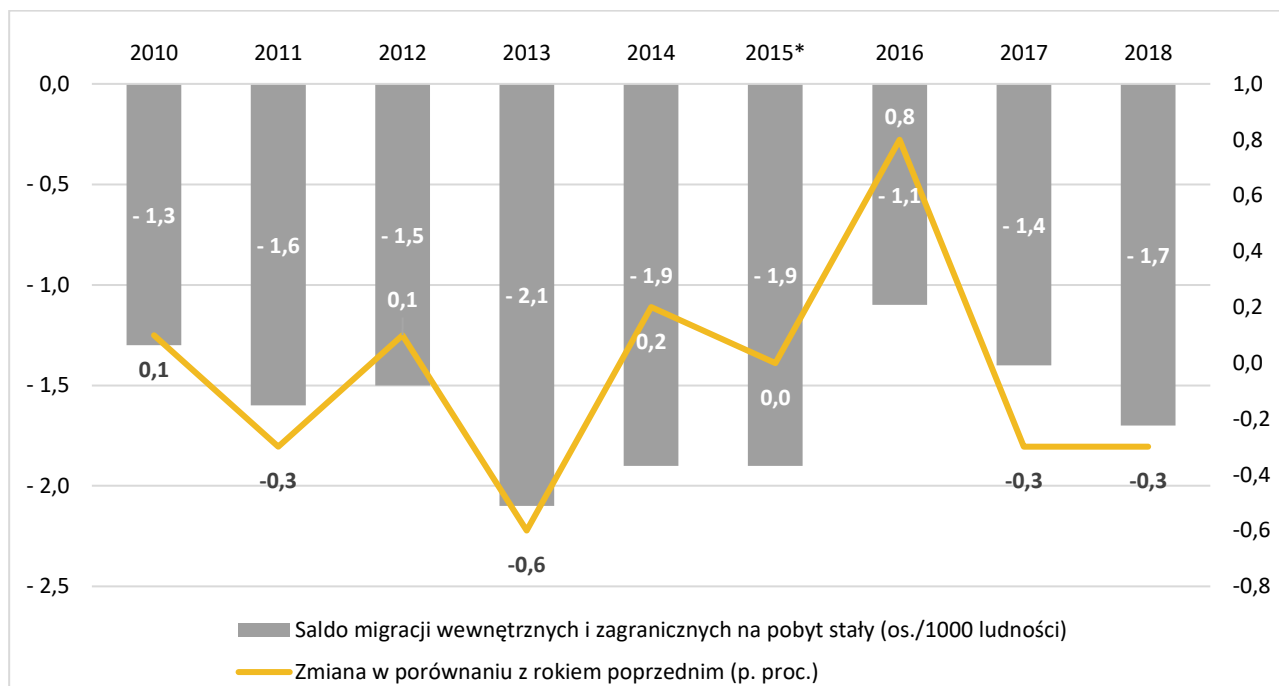

2.3. Cel strategiczny 3. Jakość życia

Wskaźniki realizacji celu strategicznego:

- Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności
- Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na 1 osobę w gospodarstwie domowym

Wykres 19. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie podlaskim w latach 2010-2018 (os.)

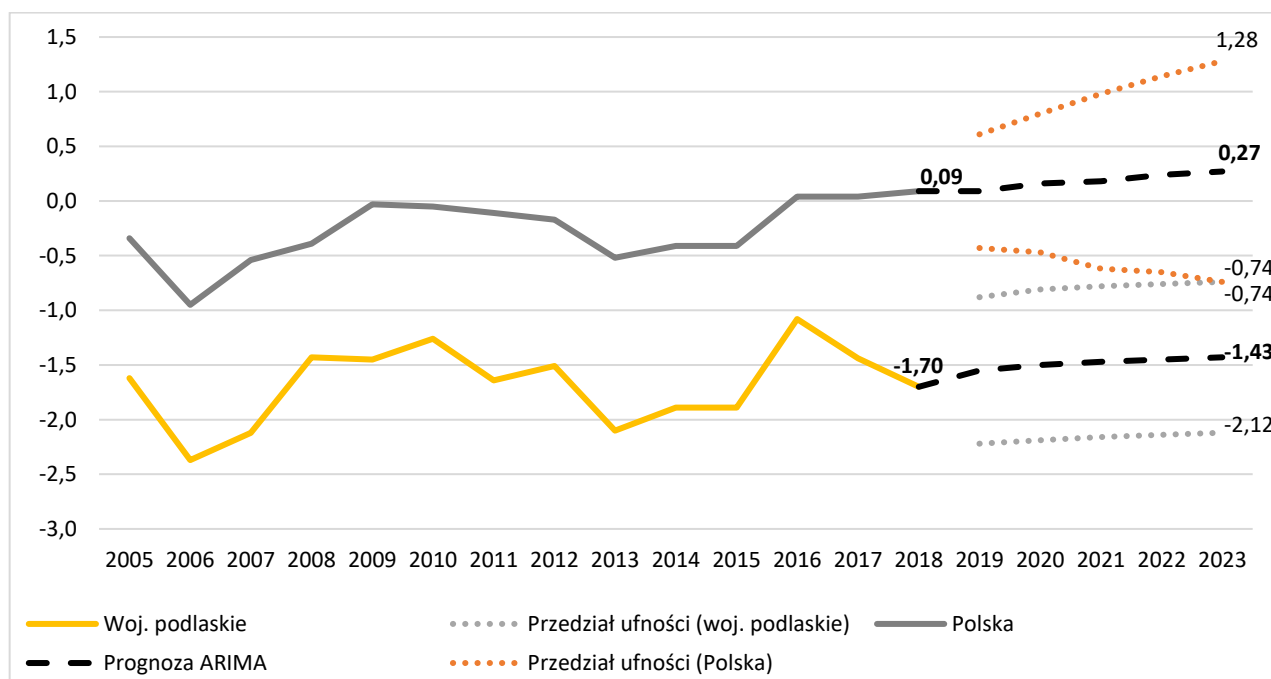
* Saldo migracji, w 2015 roku, w związku z brakiem danych z zakresu migracji zagranicznych wyznaczone zostało, jako suma migracji wewnętrznych z roku 2015 i migracji zagranicznych w roku 2014. Takie podejście zostało zastosowane w Roczniku Statystycznym Województw 2017.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwo podlaskie charakteryzują procesy depopulacyjne, związane m.in. z występowaniem ujemnego salda migracji, oznaczającego przewagę liczby osób wyjeżdżających z regionu (wymeldowujących się z pobytu stałego) nad przyjeżdżającymi (dokonującymi meldunku na pobyt stały w regionie). W kolejnych latach wartość wskaźnika przyjmuje wartości ujemne, co świadczy o wyludnianiu się województwa podlaskiego.
- W roku 2018, w porównaniu do roku poprzedniego, saldo migracji uległo pogorszeniu o 0,3 osoby na 1000 ludności. Natomiast w odniesieniu do 2013 roku odnotowano zmniejszenie się salda migracji z poziomu -2,1 do -1,7 na 1000 osób. Uzyskana wartość salda migracji w 2018 roku oznacza, że w analizowanym roku, z województwa wyemigrowało około 2000 osób więcej niż osiedliło się w regionie. Sytuacja uległa poprawie w stosunku do 2013 roku, kiedy nadwyżka emigrujących nad przyjeżdżającymi do regionu wynosiła 2500 osób.

- W latach 2013-2016 saldo migracji charakteryzowało się pozytywną tendencją zmian. W 2016 liczba migrujących na 1000 ludności zmalała o 1 osobę w stosunku do danych za 2013 rok. W 2016 roku wartość salda migracji była najniższa od 2013 roku. W kolejnych latach nastąpiło zauważalne nasilenie się tendencji wyludniania się województwa podlaskiego, związanego z postępującymi procesami migracyjnymi. Wpływ na pogorszenie się salda migracji posiadają migracje wewnętrzne. Od 2016 roku rośnie nadwyżka liczby osób wyjeżdżających z regionu do innych województw nad liczbą osób przyjeżdżających. W analizowanym okresie w województwie podlaskim odnotowano dodatnie saldo migracji zagranicznych (przewagę zameldowań na pobyt stały po przyjeździe z zagranicy, nad wymeldowaniami z tego powodu).
- W ujęciu generalnym, region charakteryzuje jedno z najwyższych w kraju, ujemnych sald migracji. Województwo podlaskie znajduje się na 4. miejscu wśród województw pod względem negatywnych zjawisk migracyjnych. Większe natężenie wyjazdów z regionu obserwowane jest jedynie w województwach: warmińsko-mazurskim, lubelskim i świętokrzyskim. W skali kraju jedynie w przypadku pięciu województw odnotowano dodatnią wartość salda migracji (przewagę zameldowań na pobyt stały do regionu nad wymeldowaniami). Zwiększeniu uległa także dysproporcja pomiędzy wartością wskaźnika w regionie a wartością w kraju (z 1,5 p.p. w 2015 roku do 1,8 p.p. w 2018 roku).

Wykres 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, wartość poziomu migracji w województwie podlaskim powinna spaść z poziomu -1,64 w 2011 roku (rok bazowy) do poziomu -0,4 na 1000 ludności w 2020 roku. Prognozy przewidują, że przy zachowaniu obecnych trendów, założenia nie zostaną osiągnięte. W 2020 roku saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych województwa

podlaskiego na pobyt stały z wysokim prawdopodobieństwem będzie znacząco się różniło od zakładanej wartości docelowej na poziomie -0,4 (różnica blisko o 1 p. proc).

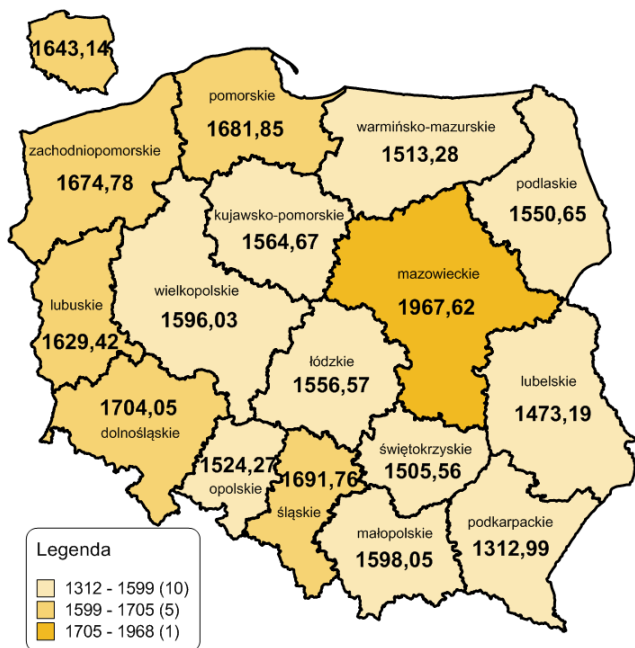
- Prognoza wartości wskaźnika w kolejnych latach zakłada niewielkie polepszenie sytuacji w stosunku do roku 2018 (prognozowana wartość salda migracji, nadal ma jednak utrzymywać się na niekorzystnym poziomie -1,4 os. na 1000 ludności).
- Prognozowana wartość wskaźnika dla roku 2023 wynosi -1,43 i z 95% prawdopodobieństwem będzie się zawierała w przedziale od -2,12 do -0,74 os. na 1000 ludności.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 3. Jakość życia

- ✓ Analiza poziomu migracji w kolejnych latach uwidacznia utrzymywanie się negatywnych tendencji w postaci przewagi liczby wyjazdów z regionu nad przyjazdami w celach osiedlenia się.
- ✓ W 2018 roku saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w odniesieniu do roku poprzedniego pogorszyło się o 0,3 osoby (z poziomu -1,4 do -1,7 osoby na 1000 ludności, co oznacza, że niekorzystne saldo migrujących na 1000 ludności wzrosło z 1,4 do 1,7 osoby).
- ✓ W latach 2013-2018 saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały charakteryzowało się wahaniami wartości. Do 2016 roku saldo migracji poprawiało się na korzyść regionu. Spadło z -2,1 do -1,1 osób na 1000 ludności. W kolejnych latach ponownie zaczęło jednak rosnąć. Ostatecznie, w analizowanym okresie, wartość wskaźnika uległa poprawie o 0,4 osoby na 1000 ludności. Oznacza to niewielkie zmniejszenie dysproporcji pomiędzy liczbą osób wyjeżdżających a osiedlających się w regionie.
- ✓ Podsumowując wartości uzyskane w 2018 roku w stosunku do wartości bazowej z roku 2011, wynoszącej -1,6 osoby na 1000 ludności, analiza zmian wykazuje niewielki wzrost ujemnego salda migracji, o 0,1 osoby. Oznacza to, że o ile w 2011 roku na 1000 ludności wyjeżdżało z województwa 1,6 osoby więcej niż przyjeżdżało, to w 2018 roku, było to 1,7 osoby. W odniesieniu do roku bazowego pozycja regionu na tle pozostałych województw uległa pogorszeniu o jedno miejsce. W latach 2011-2016 województwo podlaskie pod względem wartości wskaźnika zajmowało stałą 12. pozycję. W 2017 roku nastąpił spadek o jedno miejsce, na którym region utrzymał się również w kolejnym roku.

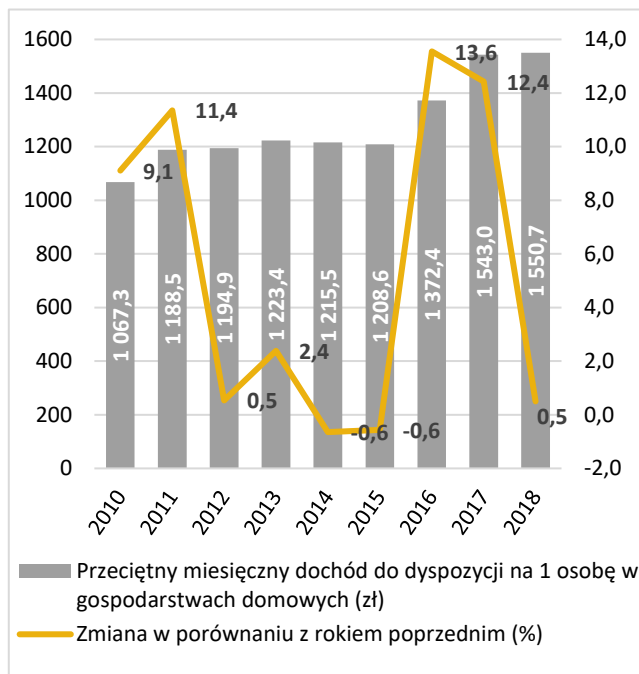
Mapa 17. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w 2018 roku (zł)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 21. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w latach 2010-2018 (zł)

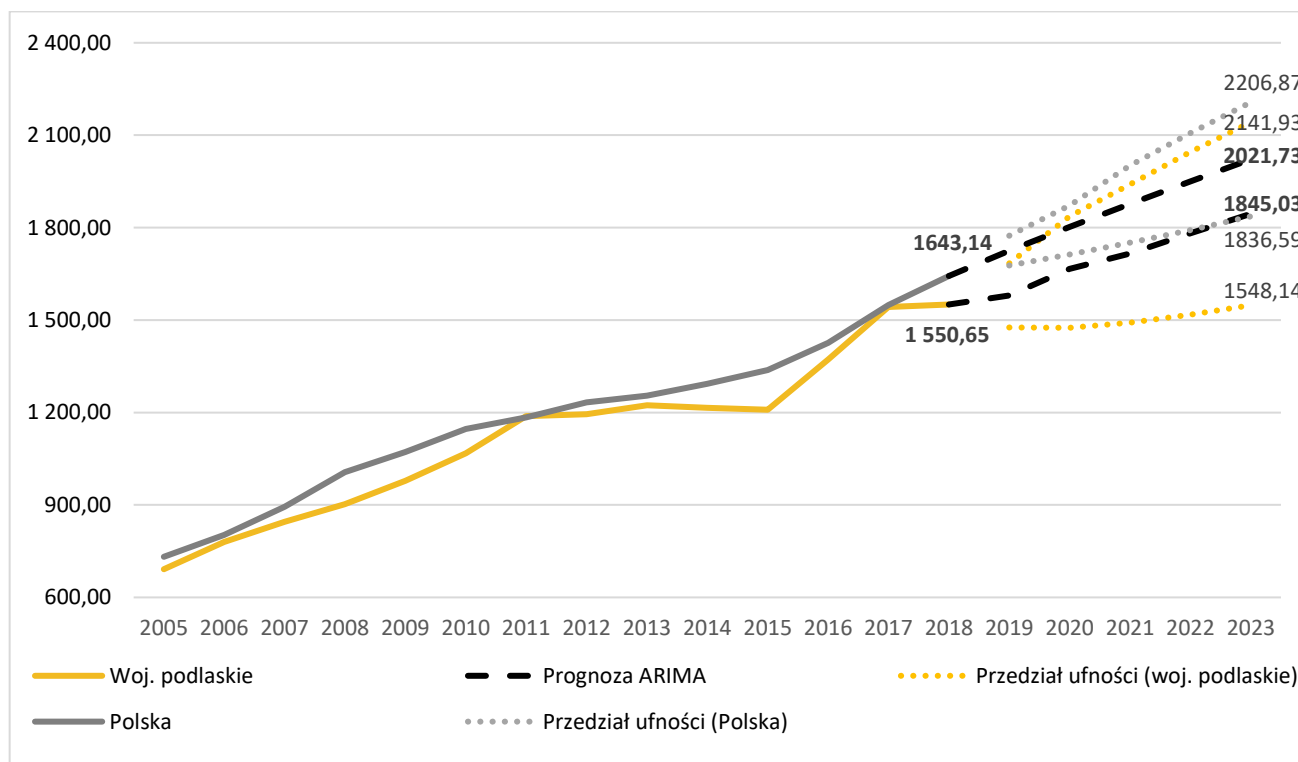

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Województwa Polski Wschodniej, w tym województwo podlaskie, charakteryzują się znacznie niższym, przeciętnym miesięcznym dochodem do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym niż przeciętnie w kraju. W roku 2018 przeciętny miesięczny dochód dyspozycyjny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w województwie podlaskim wynosił 1550,65 zł.
- W 2018 roku, w porównaniu do roku poprzedniego, odnotowano wzrost wartości przeciętnego dochodu do dyspozycji o 0,5%. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym stanowił w 2018 roku 94,4% wartości dla kraju. W roku 2017 wartość ta stanowiła 99,6%. Należy jednak podkreślić, że w latach 2016-2017 w województwie podlaskim odnotowywano jedne z najwyższych w kraju przyrosty analizowanego wskaźnika (ponad 12% w skali roku).
- W latach 2013-2018 przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym charakteryzował się tendencją wzrostową, obserwowanymi, niewielkimi spadkami wartości na początku tego okresu. W 2018 roku wartość wskaźnika wzrosła o ponad 220 zł na jedną osobę w gospodarstwie domowym w stosunku do 2013 roku. Największe przyrosty dochodu do dyspozycji odnotowano w latach 2016-2017, wynosiły one odpowiednio 13,6% i 12,4%.
- W 2018 roku, w odniesieniu do wartości z 2011 roku (rok bazowy), wynoszącej 1188,46 zł, przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym wzrósł o ponad 362 zł. Pomimo wzrostu wartości wskaźnika o 30,5% odnotowano spadek pozycji

województwa podlaskiego na tle pozostałych regionów z 5. miejsca w 2011 roku na 11. miejsce w 2018 roku. Zwiększeniu uległa dysproporcja w stosunku do średniej wartości dochodu do dyspozycji w kraju.

Wykres 22. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Zgodnie z przyjętymi w SRWP 2020 założeniami, przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w województwie podlaskim powinien wzrosnąć z poziomu 1188,46 zł w 2011 roku do poziomu 1648,00 zł w 2020 roku. Prognozy przewidują, że przy zachowaniu obecnych trendów, w 2020 roku osiągnięta zostanie wartość 1665,94 zł, która przekroczy założenia o 1,1%.
- Prognoza wartości przeciętnego miesięcznego dochodu do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym zakłada systematyczny wzrost wartości tego wskaźnika. Prognozowana wartość wskaźnika w roku 2023 wyniesie 1845,03 zł. Z 95% prawdopodobieństwem będzie zawierała się w przedziale od 1548,14 zł do 2141,93 zł.
- Jednocześnie, zgodnie z prognozą, wartość wskaźnika dla województwa podlaskiego będzie charakteryzowała się coraz większą dysproporcją w odniesieniu do średniej wartości dla kraju. W 2023 r. przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym mieszkańców województwa podlaskiego będzie niższy od przeciętnego dochodu w skali kraju o ponad 176 zł. Jeżeli prognoza się ziści, przewidywana różnica będzie wartością najwyższą w całym okresie, począwszy od roku bazowego 2011, w którym różnica wyniosła zaledwie 4,8 zł.

Podsumowanie realizacji Celu strategicznego 3. Jakość życia

- ✓ Przepiętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym charakteryzuje się systematycznym wzrostem.
- ✓ W porównaniu do roku poprzedniego, przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym zwiększył się w 2018 roku o 0,5%. W latach wcześniejszych odnotowywane były kilkunastoprocentowe przyrosty wartości.
- ✓ W latach 2013-2018 wskaźnik miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym charakteryzował się trendem wzrostowym. W analizowanym okresie wartość wskaźnika wzrosła o ponad 220 zł (z 1223,4 zł w 2013 roku do 1550,7 zł w 2018 roku). Znaczny przyrost odnotowano w latach 2016-2017.
- ✓ W odniesieniu do wartości bazowej z 2011 roku, wynoszącej 1188,46 zł, przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym wzrósł w 2018 roku o blisko 400 zł. Nie przekłada się to jednak na poprawę pozycji regionu wśród pozostałych województw. O ile w roku bazowym (2011) województwo podlaskie plasowało się na 6. miejscu w kraju pod względem wartości wskaźnika, o tyle na 11. miejscu w 2018 roku.

Cel operacyjny 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych

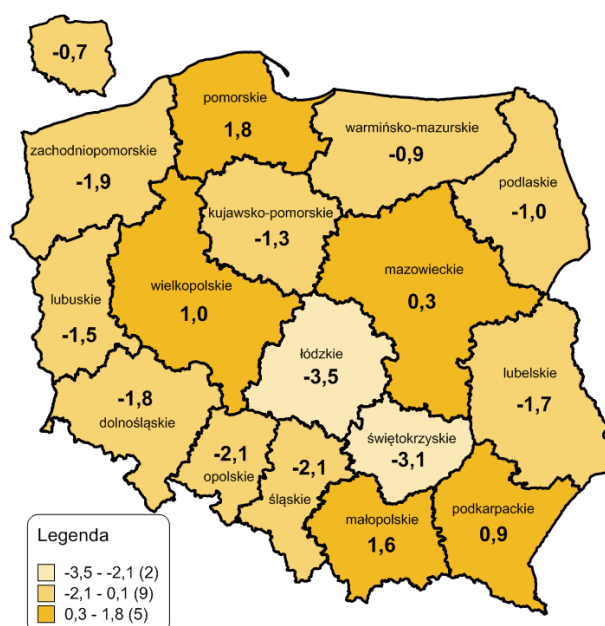
Kierunki interwencji:

1. Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi
2. Rozwój nowoczesnych, dobrze adresowanych usług społecznych
3. Wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału

Miary sukcesu:

1. Przyrost naturalny na 1000 ludności
2. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale):
  - a. ogółem;
  - b. osób w wieku 15-24 lata;
  - c. osób w wieku 55 lat i więcej.

Mapa 18. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 roku (os.)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

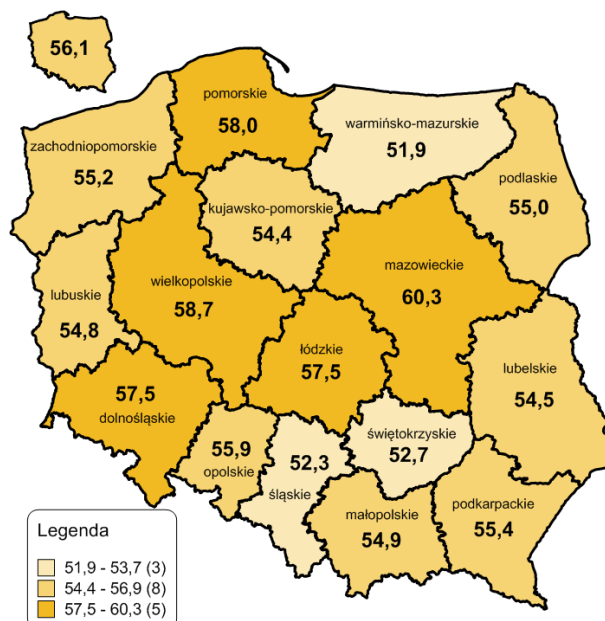
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku (-1,0), w porównaniu do roku 2017 (-0,4), w regionie odnotowano spadek wartości wskaźnika o 0,6 p.p. Jednocześnie sytuacja w zakresie przyrostu naturalnego w stosunku do wartości dla kraju nieznacznie się poprawiła (z różnicy na poziomie -0,4 do różnicy na poziomie -0,3). Na poprawę wpłynął jednak znaczny spadek wartości wskaźnika w Polsce (spadek do poziomu -0,7 z poziomu 0,0, czyli z poziomu równowagi pomiędzy liczbą urodzeń i zgonów).
- W latach 2013-2018 przyrost naturalny na 1000 ludności, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów, charakteryzował się zmiennymi wartościami. W żadnym z lat nie osiągnięto jednak wartości dodatniej. W analizowanym okresie przyrost naturalny zwiększył się o 0,3 (wzrost z poziomu -1,3 w 2013 roku do -1,0 w 2018 roku).
- W SRWP 2020 w odniesieniu do analizowanego wskaźnika założono utrzymanie się wartości na stałym poziomie, tj. -0,6 (wartość bazowa z roku 2012). Od 2012 roku wartość przyrostu naturalnego w województwie podlaskim nie wykazywała jednorodnej tendencji, wartość

wskaźnika wahała się w przedziale od -1,3 do -0,4, uzyskując wartość -1,0 w 2018 roku. Oznacza to prawdopodobieństwo dalszej fluktuacji wartości wskaźnika i nieutrzymanie zakładanej, stałej jego wartości.

- W roku 2018 województwo podlaskie na tle innych województw pod względem wartości wskaźnika zajmowało 7. pozycję (wzrost o dwie pozycje w porównaniu do lat 2014-2017, w których region zajmował niezmiennie 9. pozycję).

Mapa 19. Współczynnik aktywności zawodowej ogółem w IV kwartale 2018 roku (%)*

* przedziały danych są domknięte lewostronnie

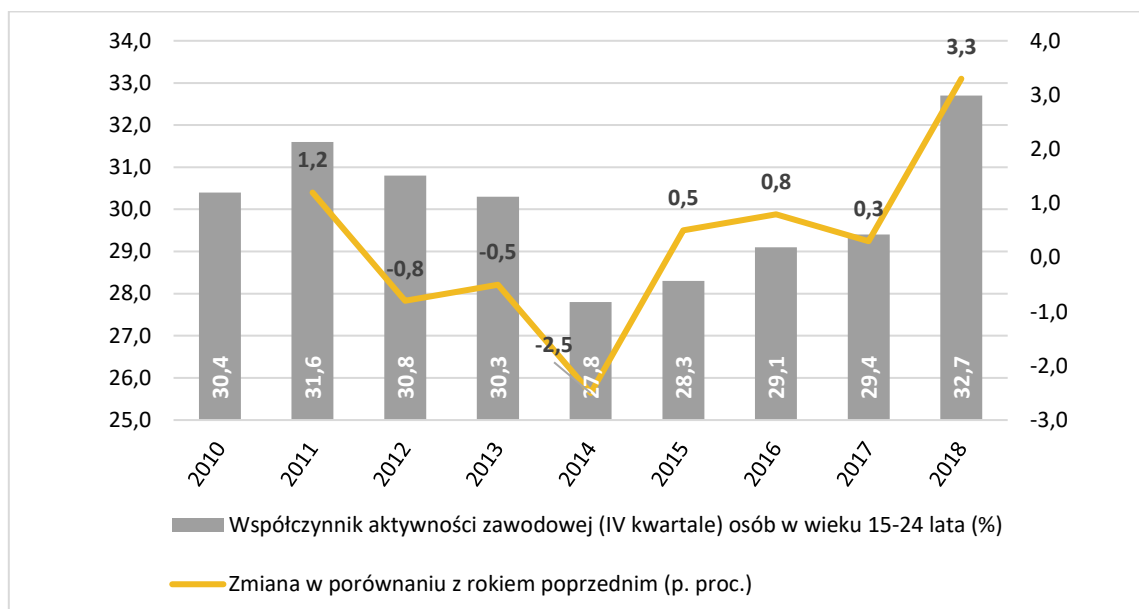
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku odnotowano niewielką poprawę wartości współczynnika aktywności zawodowej mieszkańców w odniesieniu do roku poprzedniego, w którym aktywność zawodowa mieszkańców regionu była na poziomie 54,3%, co oznacza wzrost o 0,7 p.p.
- Współczynnik aktywności zawodowej mieszkańców województwa podlaskiego ogółem w latach 2013-2018 charakteryzował się wahaniami. W ujęciu generalnym, w analizowanym okresie wartość wskaźnika zmniejszyła się o 1 p.p. (z 56% w 2013 do 55% w 2018 r.)
- Współczynnik aktywności zawodowej w okresie realizacji SRWP 2020 nie zmieniał się zgodnie z założoną wartością (wzrostem). W całym okresie realizacji Strategii wskaźnik nie przekroczył wartości bazowej z 2012 r., tj. współczynnika aktywności zawodowej w IV kwartale ogółem na poziomie 56%. W skali kraju województwo podlaskie charakteryzuje się stosunkowo niskim współczynnikiem aktywności zawodowej ogółu ludności w IV kwartale. W 2018 roku region zajmował 9. miejsce w kraju wśród wszystkich regionów (poprawa o trzy pozycje w porównaniu z rokiem 2017).
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją zmian, wartość współczynnika aktywności zawodowej ogółem powinna wzrosnąć w stosunku do wartości z 2012 roku (rok bazowy).

W analizowanym okresie nastąpił spadek wartości wskaźnika z poziomu 56% w 2012 roku do 55% w 2018 roku (spadek o 1 p.p.).

Wykres 23. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 15-24 lata w latach 2010-2018 (%)

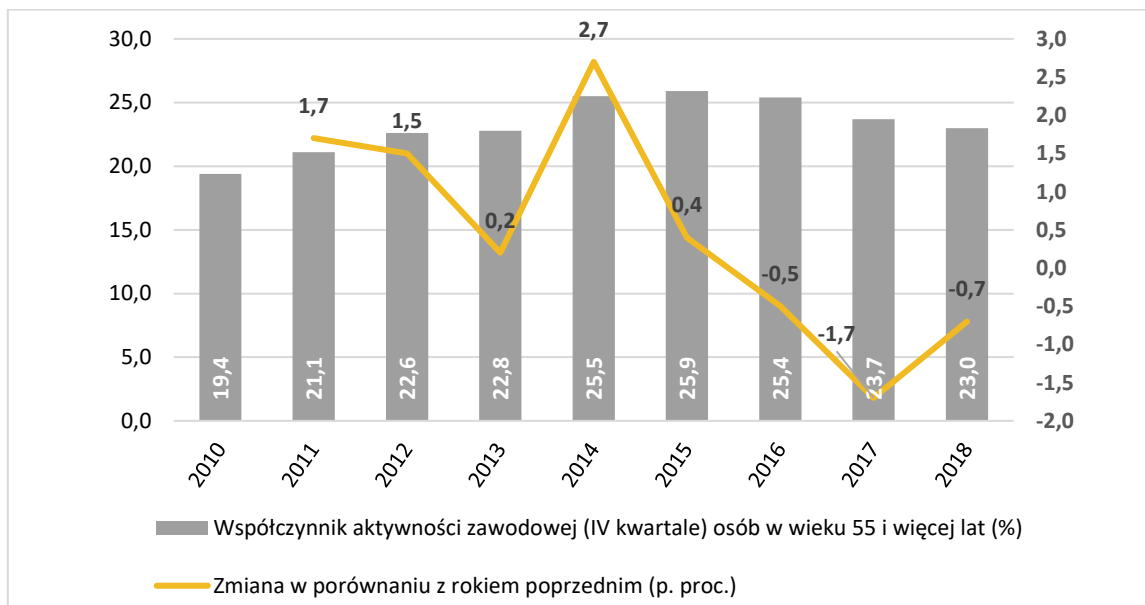

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

- Aktywność zawodowa osób w wieku 15-24 lata w 2018 roku wynosiła 32,7% i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 3,3 p.p.
- W latach 2013-2018 aktywność zawodowa osób w wieku 15-24 lata charakteryzowała się trendem wzrostowym (z wyjątkiem 2014 roku, w którym odnotowano spadek wartości wskaźnika w odniesieniu do roku poprzedniego). W analizowanym okresie wartość współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 15-24 lata wzrosła o 1,4 p.p.
- Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 15-24 lata, zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją zmian, w odniesieniu do wartości bazowej z 2012 roku (30,8%), charakteryzuje się tendencją wzrostową. W 2018 roku, w porównaniu do roku 2012, wskaźnik wzrósł o 1,9 p.p. Mieszkańcy województwa podlaskiego w wieku 15-24 lata charakteryzują się jednym z niższych w skali kraju, współczynnikami aktywności zawodowej w IV kwartale (11. pozycja wśród wszystkich regionów). Przyrost wartości wskaźnika w 2018 roku przyczynił się do poprawy pozycji regionu wśród pozostałych województw w stosunku do roku bazowego o trzy pozycje (z 14. miejsca w 2012 roku na 11. miejsce w 2018 roku). Zmniejszeniu uległa także dysproporcja wartości wskaźnika w odniesieniu do wartości w kraju z 3,2 p.p. w 2012 roku do 2,0 p.p. w 2018 roku.

Wykres 24. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 lat i więcej w latach 2010-2018 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS-STRATEG.

- W odniesieniu do roku poprzedniego, wartość współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 55 lat i więcej, spadła w 2018 roku o 0,7 p.p.
- Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 lat i więcej w latach 2013-2018 wykazywał zmienne tendencje. W porównaniu do roku 2013 aktywność zawodowa osób powyżej 55 roku życia wzrosła w 2018 roku o 0,2 p.p. (z 22,8% do 23,0%). Do 2015 r. odnotowano wzrost wartości analizowanego współczynnika, natomiast w kolejnych latach obserwowano jego systematyczny spadek.
- Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku 55 lat i więcej, zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, wzrósł w odniesieniu do wartości bazowej z 2012 roku (22,6%). Wzrost w 2018 roku wyniósł 0,4 p.p. W skali kraju, pod względem wartości współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 55 lat i więcej, województwo podlaskie sklasyfikowane zostało na 14. pozycji (poprawa o jedno miejsce w porównaniu do roku poprzedniego). W odniesieniu do roku bazowego pozycja regionu uległa natomiast pogorszeniu o trzy pozycje (11. miejsce w 2012 roku).

Cel operacyjny 3.2 Poprawa spójności społecznej

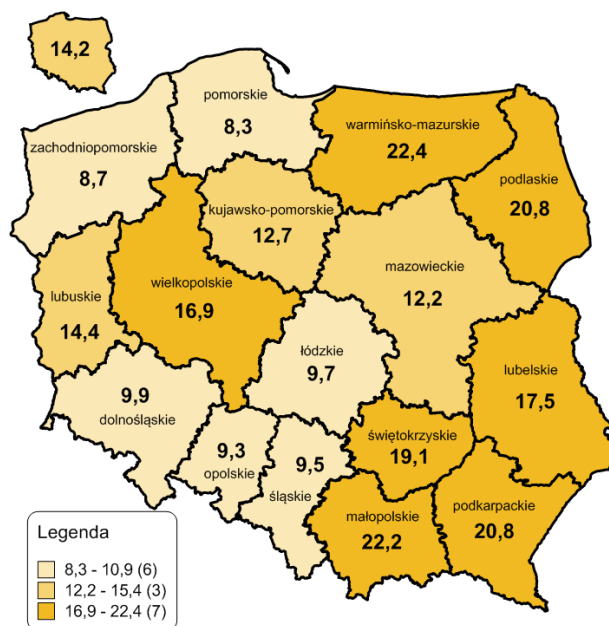
Kierunki interwencji:

1. Współpraca i rozwój potencjału instytucjonalnego w obszarze pomocy i integracji społecznej
2. Wspieranie osób wykluczonych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją lub przeżywających trudność
3. Wsparcie rodziny i systemu pieczy zastępczej
4. Wspieranie osób wykluczonych społecznie, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dysfunkcją lub przeżywających trudności

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym
2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności
3. Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w woj. Podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce

Mapa 20. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

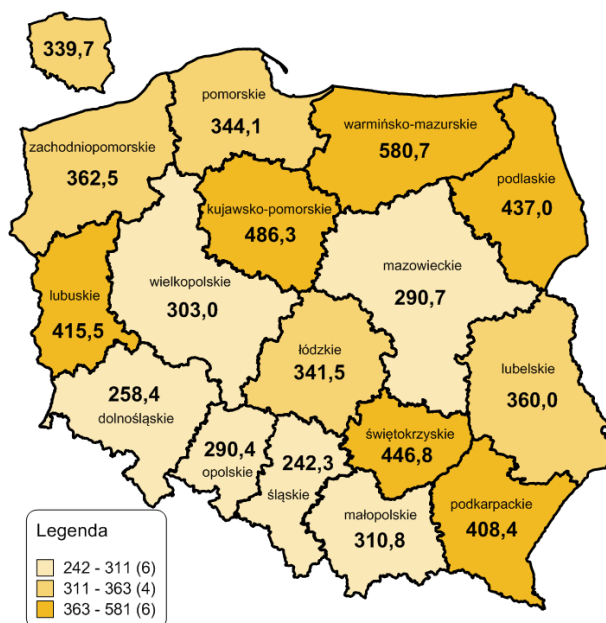
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W porównaniu do roku poprzedniego, w 2018 roku odnotowano spadek zagrożenia ubóstwem relatywnym⁷ o 1,6 p.p.

⁷ Stopa ubóstwa relatywnego określa odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków (obejmujących również wartość artykułów otrzymywanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy niż granica ubóstwa relatywnego przyjęta na poziomie 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Źródło: <https://stat.gov.pl/metainformacje/slownik-pojec/pojecia-stosowane-w-statystyce-publicznej/3215,pojecie.html> (data dostępu: 26.03.2020 r.).

- Zagrożenie ubóstwem relatywnym w latach 2013-2018 charakteryzowało się zmiennymi wartościami. W porównaniu do roku 2013 zagrożenie ubóstwem relatywnym w województwie podlaskim zmniejszyło się o 1,9 p.p. (z 22,7% do 20,8%). W 2018 roku wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym wyniósł 20,8%. Oznacza to, że co piąta osoba zamieszkująca województwo podlaskie zagrożona jest ubóstwem relatywnym.
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją zmian wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym zmniejszył się w stosunku do wartości bazowej z 2011, wynoszącej 24,2%, o 3,4 p.p. Pod względem wartości wskaźnika województwo podlaskie zajmuje, ex aequo z województwem podkarpackim, trzecie miejsce w kraju. Wraz z obniżeniem wartości wskaźnika, w porównaniu do poprzedniego roku, spadkowi uległa pozycja województwa podlaskiego na tle pozostałych regionów (spadek z pierwszej na trzecią pozycję). W odniesieniu do wartości bazowej odnotowano utrzymanie się tej samej pozycji regionu, tj. trzeciego miejsca.

Mapa 21. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2018 roku (os.)*

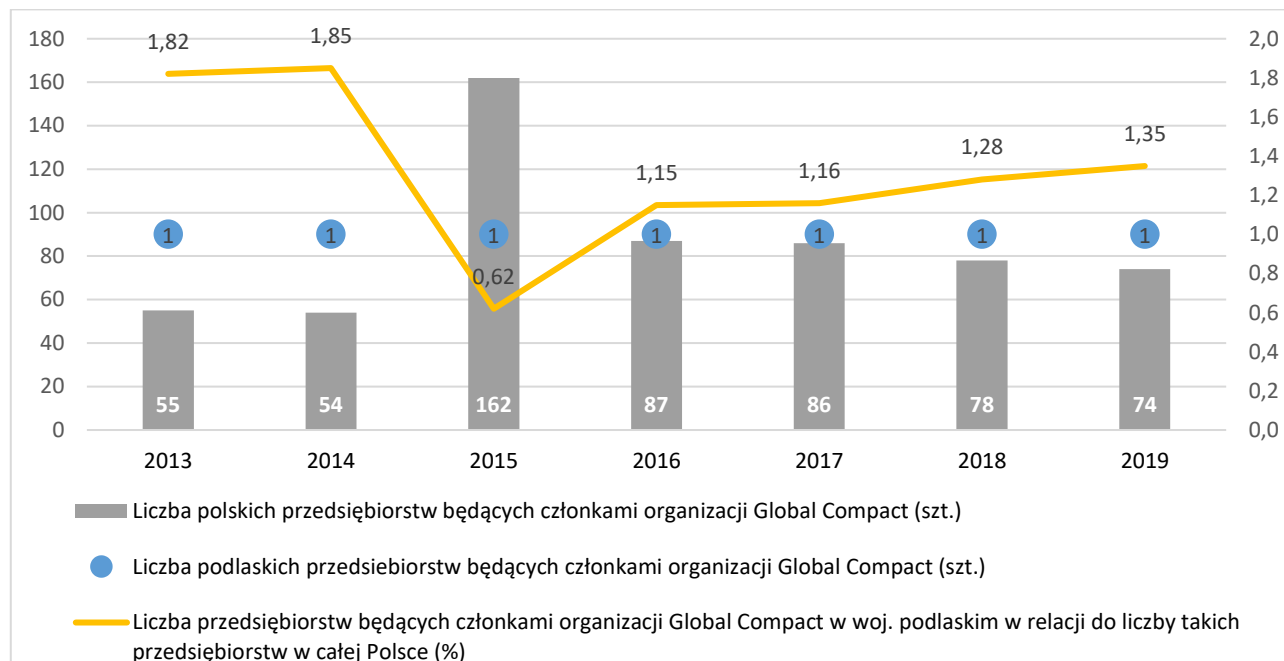
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku w porównaniu do 2017 roku liczba korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności zmniejszyła się w regionie o 40 osób.
- W latach 2013-2018 liczba osób, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej (na 10 tys. ludności) charakteryzowała się systematycznym spadkiem. W 2018 roku liczba osób korzystających z przedmiotowej pomocy wynosiła 437. Od 2013 roku zmniejszyła się o ponad 200 osób (z 637,2 os.). Jednocześnie ze świadczeń pomocy społecznej w województwie podlaskim korzysta więcej osób niż przeciętnie w kraju. W 2018 roku różnica wynosiła 128,6 osoby (na 10 tys. osób).

- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, wartość wskaźnika spada i w 2018 roku była niższa od wartości bazowej z roku 2011 (630,6 osoby na 10 tys. ludności) o 193,6 osoby.

Wykres 25. Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w województwie podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2013-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.unglobalcompact.org>.

- Niezmiennie od 2013 roku do organizacji Global Compact należy jedno przedsiębiorstwo.
- Zmiana liczby przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w województwie podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w całej Polsce wynika ze zmian w ogólnej liczbie polskich przedsiębiorstw będących członkami danej organizacji, a nie zmian w zakresie liczby podlaskich przedsiębiorstw należących do tej organizacji.
- Od czterech lat obserwowany jest spadek liczby przedsiębiorstw z Polski należących do organizacji Global Compact, co bezpośrednio przekłada się na polepszenie wskaźnika regionalnego.
- Analizowany wskaźnik w okresie realizacji SRWP 2020 nie osiągnął oczekiwanej zmiany, tj. wzrostu w stosunku do wartości bazowej z 2010 r. wynoszącej 1,5%.

Cel operacyjny 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego

Kierunki interwencji:

1. Poprawa efektywności systemu opieki zdrowotnej w województwie
2. Kształtowanie prozdrowotnego stylu życia
3. Wzrost efektywności działania podmiotów i służb bezpieczeństwa publicznego i ratownictwa

Miary sukcesu:

1. Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim
2. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia (kobiet i mężczyzn)
3. Wskaźnik umieralności niemowląt w województwie podlaskim
4. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców
5. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców
6. Liczba łóżek szpitalnych na 10 tys. mieszkańców
7. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków
8. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków
9. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę

Mapa 22. Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim w 2018 roku (os.)*

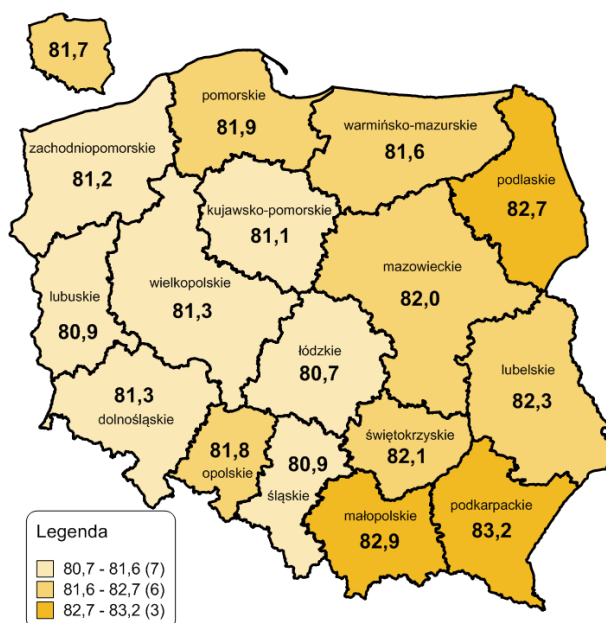
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W ciągu roku wskaźnik umieralności ogólnej (liczba zgonów na 100 tys. osób) zwiększył się z 1057 osób w roku 2017 do 1097 osób w roku 2018.
- W latach 2013-2018 wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim charakteryzował się tendencją wzrostową (z wyjątkiem w roku 2014, w którym, w porównaniu do roku poprzedniego odnotowano spadek wartości wskaźnika). W 2018 roku wartość wskaźnika umieralności ogólnej w województwie podlaskim wyniosła 1097 i kształtowała się powyżej średniej wartości dla Polski (1078 osób). W porównaniu do 2013 roku liczba zgonów na 100 tys. osób wzrosła o 81 osób.
- Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim w okresie realizacji SRWP 2020 nie zachował zakładanej stałej wartości z roku bazowego 2010, wynoszącej 982 osoby. W kolejnych latach wskaźnik znacznie przekraczał zakładaną wartość. Województwo podlaskie pod względem wartości wskaźnika zajmowało w 2018 roku 6. miejsce (wzrost o dwie pozycje w porównaniu do roku poprzedniego). W porównaniu do roku bazowego nastąpił natomiast wzrost o jedną pozycję. Zarówno w regionie, jak i w Polsce występują wahania wartości wskaźnika, przy jednoczesnym występowaniu trendu wzrostowego (rośnie liczba zgonów na 100 tys. ludności).

Mapa 23. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia kobiet w 2018 roku (lata)*

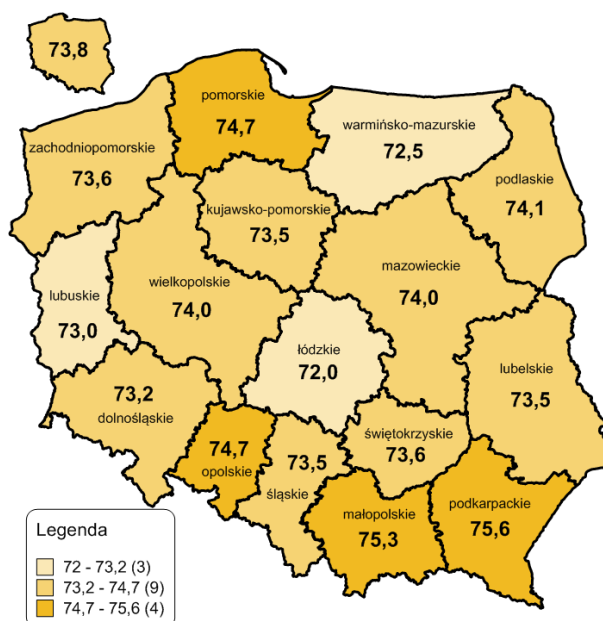
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W porównaniu do roku poprzedniego, w 2018 roku odnotowano zmniejszenie się przeciętnego dalszego trwania życia kobiet o blisko 2,5 miesiąca.
- Przeciętna długość dalszego trwania życia kobiet (w momencie urodzenia) w latach 2013-2018 wydłużyła się o blisko 5 miesięcy (z 82,3 lat w 2013 r. do 82,7 lat w 2018 r.). Natomiast w skali całego kraju – o blisko 7 miesięcy.

- Zgodnie z założeniami SRWP 2020, wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia kobiet osiągnął oczekiwaną zmianę, tj. wzrósł w 2018 roku, stosunku do wartości bazowej z roku 2010 wynoszącej 81,9 lat, o 0,8 roku, czyli ponad 9 miesięcy. Pod względem wartości wskaźnika przeciętnego dalszego trwania życia kobiet w momencie urodzenia województwo podlaskie 2018 roku klasyfikowało się na trzeciej pozycji. W porównaniu do roku bazowego pozycja regionu uległa pogorszeniu o dwie pozycje (spadek z pierwszego miejsca w 2010 roku na miejsce trzecie w 2018 roku).

Mapa 24. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn w 2018 roku (lata)*

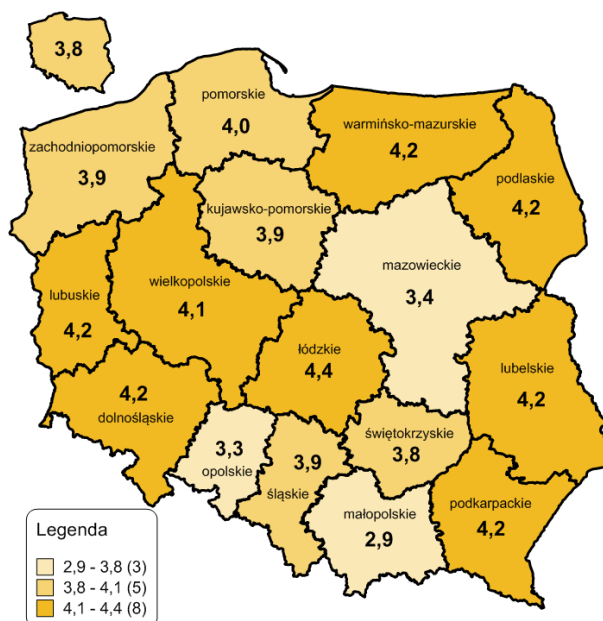

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W odniesieniu do roku poprzedniego przeciętne dalsze trwanie życia w momencie urodzenia mężczyzn uległo skróceniu o około miesiąc (spadek z wartości wynoszącej 74,2 lata w roku 2017 do wartości 74,1 w roku 2018).
- Przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn (w momencie urodzenia) w latach 2013-2018 w województwie podlaskim wydłużyło się o ok. 11 miesięcy, natomiast w skali kraju długość życia mężczyzn wydłużyła się o ponad 8 miesięcy.
- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn osiągnął oczekiwaną zmianę, tj. wzrósł w stosunku do wartości bazowej z roku 2010, wynoszącej 72,5 lat o 1,6 roku, czyli ponad 19 miesięcy. Pod względem wskaźnika przeciętnego dalszego trwania życia mężczyzn w momencie urodzenia województwo podlaskie w 2018 roku zostało sklasyfikowane na piątej pozycji. W porównaniu do roku bazowego pozycja regionu uległa poprawie o jedno miejsce (z szóstego miejsca w 2010 roku na 5 miejsce w 2018 roku).

Mapa 25. Wskaźnik umieralności niemowląt w 2018 roku (liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych)*

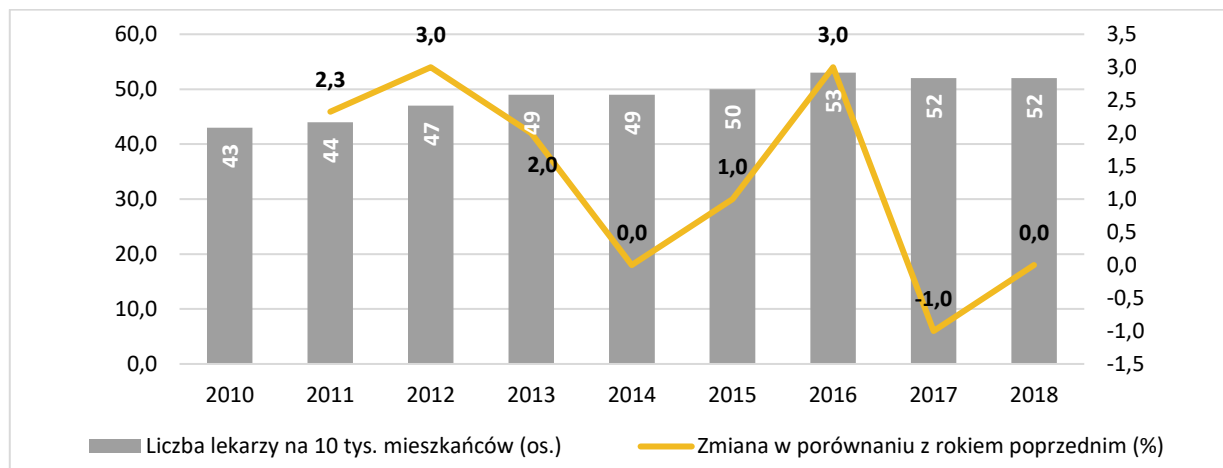
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku wskaźnik umieralności niemowląt (liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych) w województwie podlaskim wyniósł 4,2 i był niższy o 0,5 p.p. od wartości wskaźnika w 2017 roku.
- W latach 2013-2018 wskaźnik umieralności ogólnej niemowląt w województwie podlaskim kształtował się na zmiennym poziomie, osiągając wartość najniższą – 3,3% w 2016 roku, a najwyższą – 4,7% w 2017 roku. W analizowanym okresie wartość wskaźnika spadła o 0,4 p.p.
- Założona w SRWP 2020 tendencja zmian wskaźnika zakłada jego utrzymanie na stałym poziomie 4,5 (wartość bazowa z 2010 roku). Za pozytywne należy, zatem uznać osiągnięcie w 2018 roku wartości niższej o 0,3 p.p. od wartości zakładanej. W 2018 roku województwo podlaskie zajmowało drugie miejsce w kraju pod względem umieralności niemowląt, co oznacza, że region charakteryzuje się wysokim poziomem zgonów niemowląt w przeliczeniu na każde 1000 urodzeń żywych. W roku bazowym, tj. 2010, województwo podlaskie w skali kraju sklasyfikowane zostało na 11. miejscu. Przesunięcie się województwa w 2018 roku na drugą pozycję w kraju, oznacza wzrost umieralności niemowląt i świadczy *de facto* o pogorszeniu się sytuacji w analizowanym obszarze na tle pozostałych województw.⁸

⁸ Analizowany wskaźnik jest destymulantą, więc pierwsze miejsce w rankingu województw oznacza najwyższą umieralność niemowląt, czyli najgorszą sytuację. Tym samym przesunięcie się województwa w górę rankingu oznacza pogorszenie sytuacji.

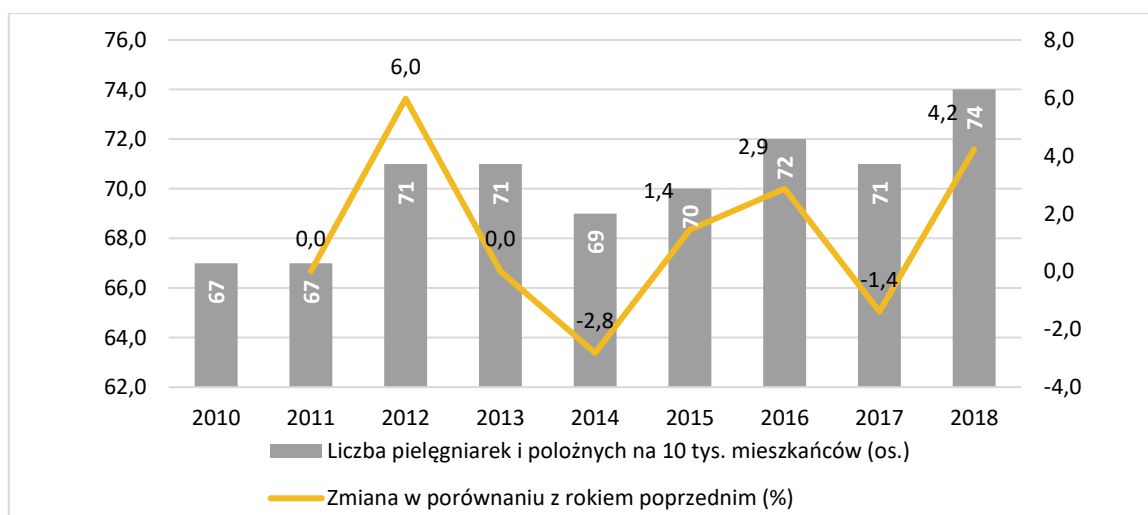
Wykres 26. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- Liczba lekarzy w regionie w 2018 roku w porównaniu do roku poprzedniego utrzymała się na niezmiennym poziomie. W porównaniu do wartości dla kraju, w regionie jest o sześciu lekarzy mniej niż przeciętnie w Polsce, przypadających na 10 tys. mieszkańców. Przekłada się to na 10. miejsce wśród wszystkich województw.
- W latach 2013-2018 liczba lekarzy w województwie podlaskim systematycznie rosta. W analizowanym okresie zwiększyła się z 49 do 52 lekarzy, przypadających na 10 tys. ludności.
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją zmian, liczba lekarzy w regionie wzrosła w porównaniu do wartości bazowej z roku 2010, wynoszącej 43 lekarzy na 10 tys. mieszkańców. Województwo podlaskie w 2018 roku wśród wszystkich regionów sklasyfikowane zostało na 10 pozycji (spadek o jedną pozycję w stosunku do roku poprzedniego). W porównaniu do roku bazowego pozycja regionu pogorszyła się o cztery miejsca (spadek z 6. miejsca w 2010 roku na miejsce 10. w 2018 roku).

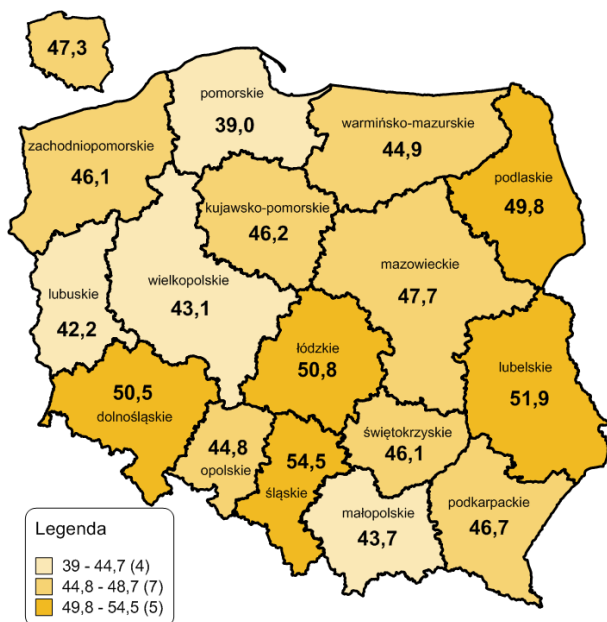
Wykres 27. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (os.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W porównaniu do 2017 roku, odnotowano wzrost liczby pielęgniarek i położnych, przypadających na 10 tys. mieszkańców, z 71 osób do 74 osób.
- Liczba pielęgniarek i położnych w latach 2013-2018 wahała się w przedziale od 69 w 2014 r. do 74 w 2018 r. W analizowanym okresie na każde 10 tys. mieszkańców liczba pielęgniarek i położnych zwiększyła się o 3 osoby.
- W okresie realizacji strategii liczba pielęgniarek i położnych w województwie podlaskim zmieniła się zgodnie z założoną tendencją zmian i wzrosła w odniesieniu do wartości bazowej z 2010 roku, wynoszącej 67 osób. Liczba pielęgniarek i położnych przypadających na 10 tys. osób w regionie, przekracza średnią wartość dla Polski (72 pielęgniarki i położne). Niezmiennie od 2014 województwo podlaskie sklasyfikowane jest na siódmej pozycji wśród pozostałych województw. W porównaniu do roku bazowego (2010 rok) pozycja regionu uległa pogorszeniu o 5 pozycji (spadek z miejsca 2. w 2010 roku na miejsce 7. w 2018 roku).

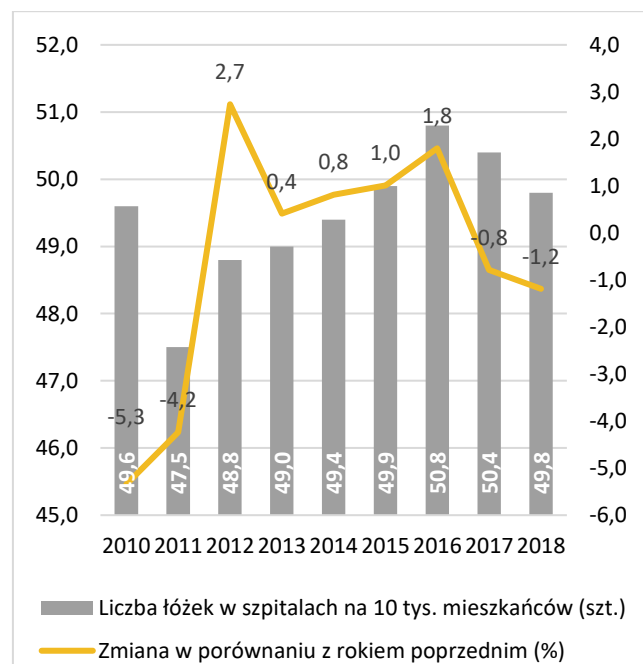
Mapa 26. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w 2018 roku (szt.)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 28. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (szt.)

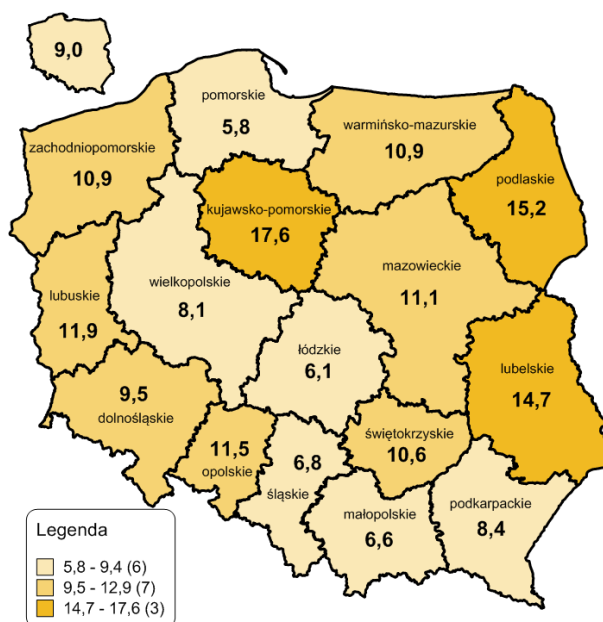
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W odniesieniu do roku poprzedniego, w 2018 roku liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności zmniejszyła się o 0,5.
- W latach 2013-2018 liczba łóżek w szpitalach ogólnych, przypadająca na 10 tys. mieszkańców, w województwie podlaskim, charakteryzowała się zmiennością. Do 2016 roku obserwowano wzrost liczby łóżek w szpitalach. W kolejnych latach ich liczba uległa zmniejszeniu. W analizowanym okresie liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. mieszkańców zwiększyła się z poziomu 49 w 2013 r. do 49,8 w 2018 r.

- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, liczba łóżek w podlaskich szpitalach ogólnych powinna utrzymać się na poziomie z 49,6 szt. (wartość bazowa z roku 2010). Niezmiennie od 2016 r. województwo podlaskie klasyfikuje się na 5. pozycji pod względem liczby łóżek w szpitalach ogólnych. Liczba łóżek w regionie (na 10 tys. mieszkańców) przekracza liczbę łóżek w szpitalach ogólnych w kraju (na 10 tys. mieszkańców). Na piątej pozycji wśród pozostałych województw, region sklasyfikowany był również w 2010 roku (rok bazowy).

Mapa 27. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w 2018 roku (os.)*

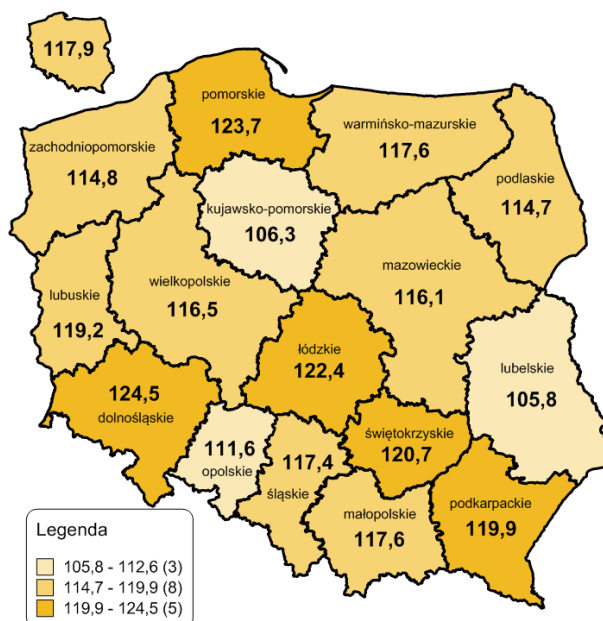

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W porównaniu do roku poprzedniego, w 2018 roku, liczba osób, które zmarły w wyniku wypadków drogowych zmniejszyła się o 1,3, w przeliczeniu na 100 wypadków.
- Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w województwie podlaskim w latach 2013-2018 roku spadła o 3,1 osoby (z 18,3 do 15,2 zabitych).
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją zmian, liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 takich wypadków systematycznie spada. W okresie realizacji SRWP 2020 wskaźnik zmniejszył się, o 1,9 osoby (do 15,2 zabitych na 100 wypadków w 2018 roku) w odniesieniu do wartości bazowej z roku 2012, wynoszącej 17,1 osoby .
- Na tle pozostałych województw, podlaskie należy do regionów o najbardziej niebezpiecznych drogach. W 2018 roku województwo zajmowało drugą pozycję w kraju, pod względem liczby zabitych w wypadkach drogowych. Natomiast w latach 2012-2017 region plasował się na pierwszej pozycji. Oznacza to, że województwo podlaskie nie jest już regionem, w którym na każde 100 wypadków drogowych ginie najwięcej osób w Polsce.

Mapa 28. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w 2018 roku (os.)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

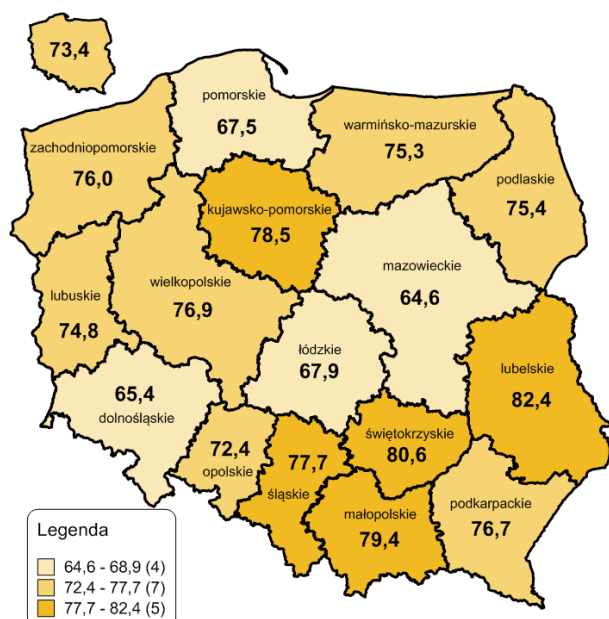
Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W skali roku, tj. w porównaniu do roku poprzedniego, liczba osób rannych w wypadkach drogowych (na 100 wypadków) zmniejszyła się w regionie o jedną osobę.
- Liczba osób rannych w wypadkach drogowych (na 100 wypadków) w latach 2013-2018 charakteryzowała się zmienną tendencją, osiągając wartość najwyższą w 2015 r. – 125,2 osoby, a najniższą w 2014 r. – 114,6 osoby.
- Zgodnie z założoną tendencją zmian, liczba osób rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków maleje. W okresie realizacji SRWP 2020 wskaźnik zmniejszył się o 11,8 osoby na każde 100 wypadków, w odniesieniu do wartości bazowej z roku 2012, wynoszącej 126,5 osoby. Spadek wskaźnika w porównaniu z rokiem 2017 o jedną osobę nie wpłynął na poprawę pozycji województwa podlaskiego wśród wszystkich województw (13 miejsce). W odniesieniu do 2012 (rok bazowy) pozycja regionu zmieniła się o 10 pozycji (spadek z miejsca 3. w 2012 roku na miejsce 13. w 2018 roku), co realnie oznacza poprawę sytuacji w zakresie analizowanego wskaźnika⁹.

⁹ Analizowany wskaźnik jest destymulantą, więc pierwsze miejsce w rankingu województw oznacza najwięcej rannych w wypadkach, czyli najgorszą sytuację. Tym samym przesunięcie się województwa w dół rankingu oznacza poprawę sytuacji.

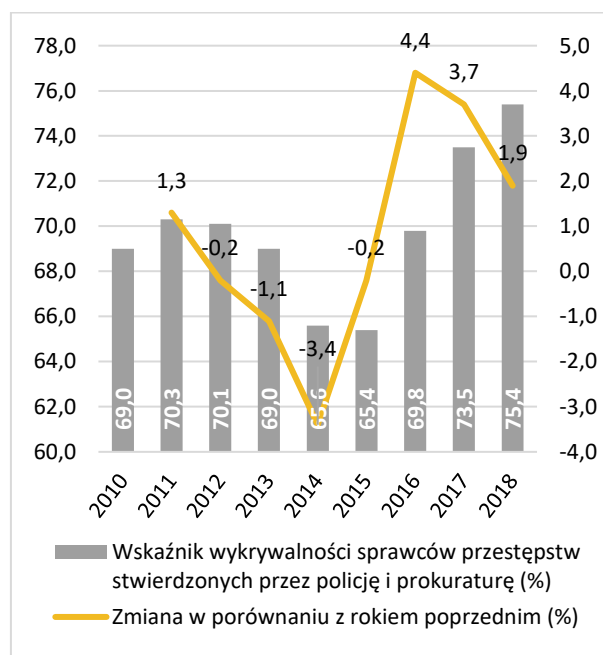
Mapa 29. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 29. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w latach 2010-2018 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W 2018 roku zanotowano w regionie wzrost wykrywalności przestępstw o 1,9 p.p., w porównaniu z rokiem poprzednim oraz przekroczone została średnia wartość dla kraju, wynosząca 73,4%
- Wykrywalność sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w latach 2013-2018 charakteryzowała się trendem wzrostowym (wyjątek stanowi rok 2014, w którym w stosunku do roku poprzedniego odnotowano spadek wartości wskaźnika). W analizowanym okresie wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wzrósł o 6,4 p.p., z 69% do 75,4%.
- Zgodnie z założoną tendencją zmian, wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę systematycznie wzrasta. W okresie realizacji SRWP 2020 wskaźnik, w odniesieniu do wartości bazowej z 2011 roku, wynoszącej 70,3% wzrósł w 2018 roku o 4,1 p.p. Wzrost wartości wskaźnika przełożył się na poprawę pozycji regionu w odniesieniu do pozostałych województw (poprawa z 11. miejsca w 2017 r. na 9 pozycję w 2018 r.). Natomiast w porównaniu do roku bazowego (2011), pozycja regionu nie uległa poprawie na tle pozostałych województw.

Cel operacyjny 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami

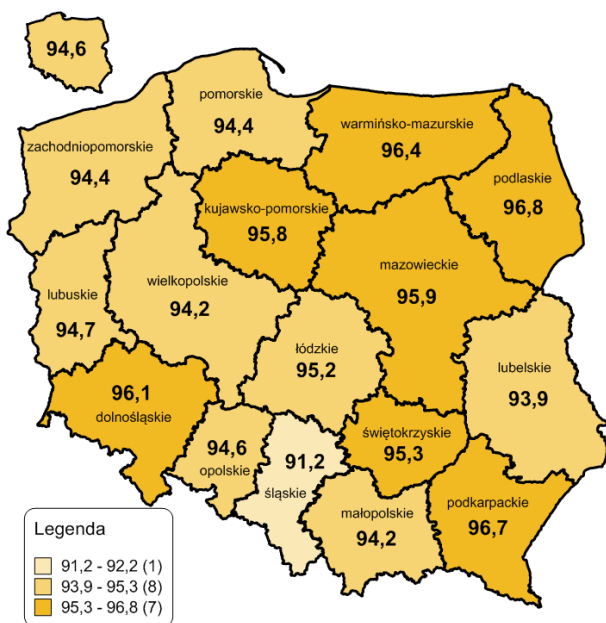
Kierunki interwencji:

1. Edukacja ekologiczna i zwiększenie aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa
2. Ochrona powietrza, gleb, wody i innych zasobów
3. Efektywny system gospodarowania odpadami
4. Gospodarka nisko emisyjna (w tym efektywność energetyczna)
5. Ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych oraz odtwarzanie i renaturalizacja ekosystemów zdegradowanych

Miary sukcesu:

1. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w podziale na miasto i wieś
2. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności w podziale na miasto i wieś
3. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych)
4. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku

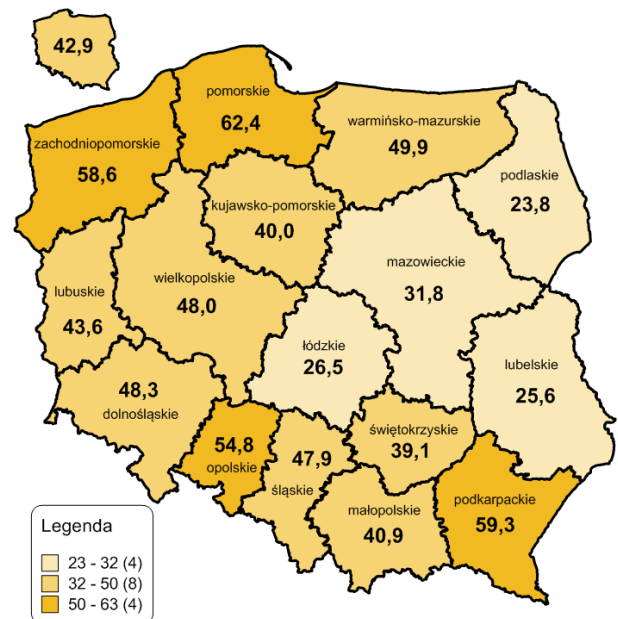
Mapa 30. Udział ludności w miastach korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Mapa 31. Udział ludności na wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w 2018 roku (%)*

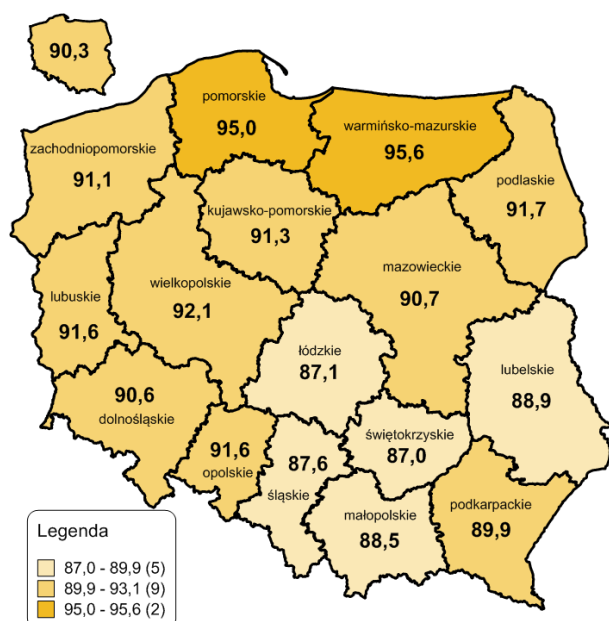
* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W odniesieniu do 2017 roku, odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach wzrósł o 0,2 p. p., z poziomu 96,6% do 96,8%. Nieznacznie większy przyrost – 0,4 p.p. odnotowano wśród odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich (przyrost z poziomu 23,4% do 23,8%).
- Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w województwie podlaskim oraz średnio w kraju w miastach oraz na obszarach wiejskich charakteryzuje się trendem wzrostowym. W przypadku terenów miejskich, w latach 2013-2018, w województwie podlaskim odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków wzrósł o 0,9 p.p. z poziomu 95,9% do 96,6%. Natomiast na terenach wiejskich, przyrost ten wyniósł 2,5 p.p. (z 21,3% do 23,8%).
- Zgodnie z założoną w SRWP2020 tendencją, udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich charakteryzuje się wzrostem. W odniesieniu do wartości bazowej z 2010 roku, w 2018 roku, w odniesieniu do miast analizowany wskaźnik wzrósł o 4,4 p.p. (z 92,4%), a w przypadku obszarów wiejskich o 5,5 p.p. (z 17,5%). W 2018 r. województwo podlaskie, pod względem odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w miastach plasowało się na pierwszym miejscu (poprawa pozycji o jedno miejsce w stosunku do roku poprzedniego). W odniesieniu do pozycji regionu z roku bazowego odnotowano poprawę o 9 pozycji (z 10. miejsca w 2010 roku na 1. miejsce w 2018 roku). W przypadku odsetka ludności korzystającego z oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich, województwo podlaskie od 2013 roku jest klasyfikowane na 16. pozycji. Natomiast w odniesieniu do 2010 roku (rok bazowy) odnotowano spadek o jedno miejsce, z 15 na 16 pozycję.

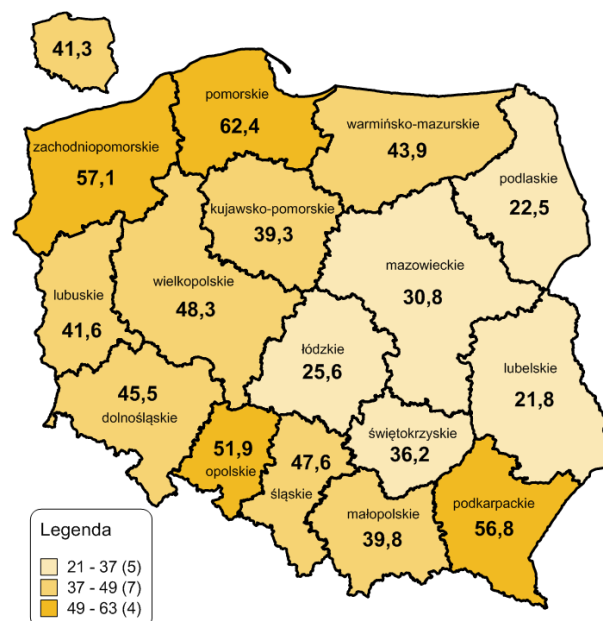
Mapa 32. Udział ludności korzystającej w miastach z sieci kanalizacji w ogóle ludności w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Mapa 33. Udział ludności korzystającej na wsi z sieci kanalizacji w ogóle ludności w 2018 roku (%)*

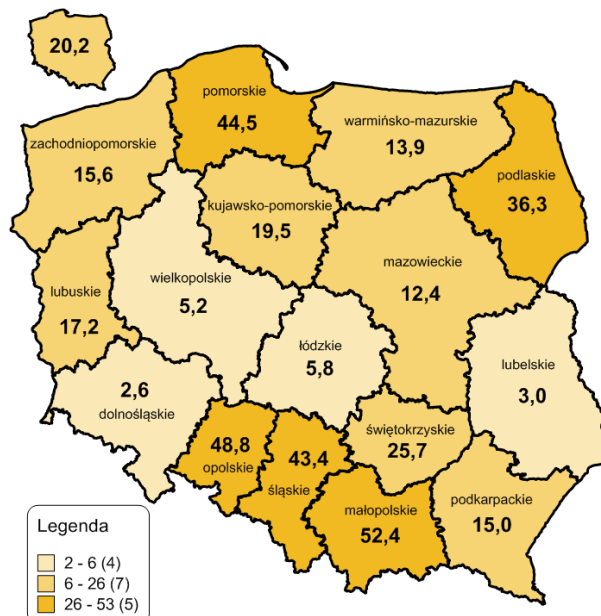

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W odniesieniu do 2017 roku, w 2018 roku odnotowano poprawę wartości wskaźnika zarówno na obszarach miejskich jak i wiejskich. W miastach odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacji wzrósł o 0,1 p.p. (z 91,6% do 91,7%). Na obszarach wiejskich przyrost wyniósł 0,3 p.p. (z 22,2% do 22,5%).
- W latach 2013-2018, zarówno w odniesieniu do obszarów miejskich, jak i wiejskich udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji charakteryzował się trendem wzrostowym. W analizowanym okresie wskaźnik na terenach miejskich wzrósł o 1,3 p.p. (wzrost z 90,4% do 91,7%). Natomiast na obszarach wiejskich przyrost wyniósł 3,5 p.p. (wzrost z 19% do 22,5%).
- Zgodnie z założoną w SRWP 2020 tendencją udział ludności korzystającej z sieci kanalizacji w ogóle ludności na obszarach miejskich i wiejskich zwiększa się. W miastach, w porównaniu do wartości bazowej z roku 2010, wynoszącej 89,1% odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł o 2,2 p.p. Natomiast na obszarach wiejskich odsetek, w odniesieniu do wartości bazowej z roku 2010, wynoszącej 16,5% wzrósł o 6,0 p.p.
- W roku 2018 pod względem udziału mieszkańców miast korzystających z kanalizacji, region został sklasyfikowany na czwartej pozycji, natomiast na obszarach wiejskich na 15. miejscu. W porównaniu do roku bazowego (2010), pod względem wartości wskaźnika na obszarach miejskich, pozycja regionu nie uległa zmianie (4. miejsce na tle pozostałych województw). Natomiast, w przypadku obszarów wiejskich, odnotowano spadek pozycji województwa podlaskiego o jedno miejsce (z miejsca 14. w 2010 roku na 15. miejsce w 2018 roku).

Mapa 34. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2018 roku (%)*

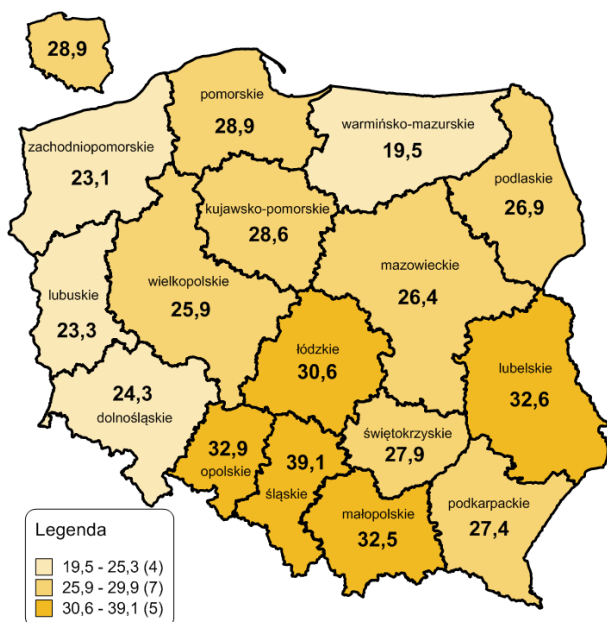

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

- W porównaniu z rokiem poprzednim wartość wskaźnika udziału odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w województwie podlaskim wzrosła poziomem z 30,2% do poziomu 36,3 % (wzrost o 6,1 p.p.).
- W latach 2014-2018 udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w województwie podlaskim nie wykazywał jednorodnej tendencji zmian. Najwyższą wartość osiągnięto w 2016 r. – 40,3%, a najniższą w 2017 r. – 30,2%. W analizowanym okresie udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych w regionie wzrósł o 5,1 p. p. (z 31,2% do 36,3%).
- Zgodnie z tendencją założoną w SRWP 2020, wskaźnik charakteryzuje trend wzrostowy (z wyłączeniem roku 2017, w którym w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek o 10,1 p.p.). W porównaniu do 2014 roku wartość wskaźnika wzrosła o 4,1 p.p.¹⁰
- Województwo podlaskie charakteryzuje się wyższym udziałem odpadów poddanych odzyskowi niż w skali całego kraju. Niezmiennie od 2014 wśród pozostałych regionów województwo podlaskie zajmuje piątą pozycję.

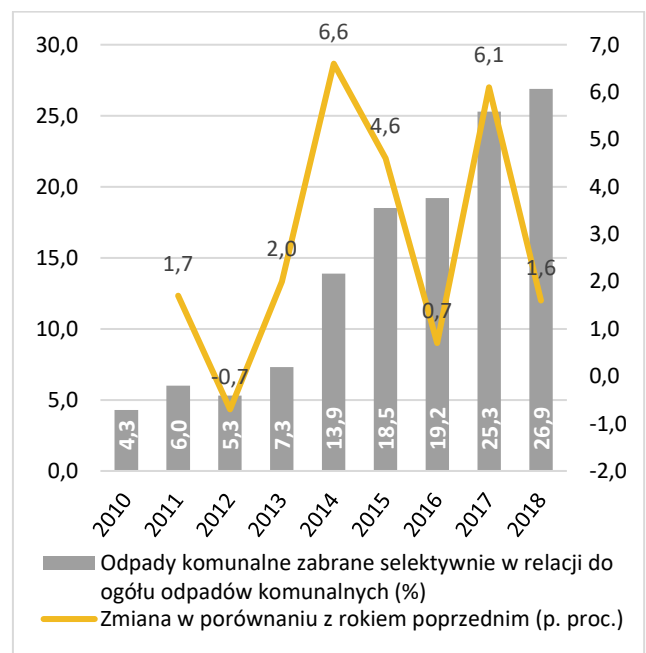
Mapa 35. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w 2018 roku (%)*

* przedziały danych domknięte lewostronnie

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL.

Wykres 30. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w latach 2010-2018 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

¹⁰ W roku 2014 zmieniono metodologię wyznaczania wartości wskaźnika. Dane do roku 2014 dotyczyły odpadów poddanych odzyskowi zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku. Natomiast dane od roku 2014 dotyczą odpadów poddanych odzyskowi obejmujących odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie.

- W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost udziału odpadów komunalnych zebranych selektywnie w ogóle odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku o 1,6 p.p. (z 25,3% do 26,9%).
- Zarówno w województwie podlaskim, jak i w skali całego kraju występuje tendencja wzrostowa w zakresie odsetka odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w gospodarstwach domowych. W latach 2013-2018 wskaźnik wzrósł o 19,6 p.p. (z 7,3% do 26,9%).
- Zgodnie z zakładaną w SRWP 2020 tendencją zmian wskaźnik systematycznie wzrasta. W odniesieniu do wartości bazowej z roku 2010, udział selektywnie zebranych odpadów komunalnych w relacji do ogółu zebranych odpadów komunalnych wzrósł o ponad 20 p.p. (wzrost z poziomu 6,0% w 2010 roku do poziomu 26,9% w 2018 roku).
- Wraz ze wzrostem wskaźnika poprawie nie ulega natomiast pozycja regionu wśród pozostałych województw. W 2018 roku region został sklasyfikowany na 10. pozycji. W odniesieniu do roku bazowego, pozycja województwa podlaskiego poprawiła się o sześć miejsc (z miejsca 16. w 2010 roku na miejsce 10. w 2018 roku).

3. REALIZACJA STRATEGII, POLITYK I PROGRAMÓW

Strategie, polityki i programy realizowane w 2019 roku przez Zarząd Województwa Podlaskiego, zostały poniżej scharakteryzowane w obszarze efektów, w podziale zgodnym z klasyfikacją przyjętą w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, w podziale na:

- 1) **Programy operacyjne** – programy służące realizacji *Umowy Partnerstwa* zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 2) **Programy rozwojowe** – dokumenty o charakterze strategicznym, przyjęte mocą przepisów przez odpowiednie organy administracji samorządowej, w których zapisane są planowane, przyszłe kierunki działań, powiązane z konkretnymi celami rozwojowymi oraz zintegrowanym i terytorialnym podejściem do rozwoju, bez względu na źródło finansowania;
- 3) **Plany rozwojowe** – dokumenty o charakterze operacyjnym, przyjęte mocą przepisów wydanych przez odpowiednie organy administracji samorządowej, w których zapisane są planowane, przyszłe działania, powiązane z konkretnymi celami wynikającymi z określonych programów rozwojowych, stanowiących przełożenie mierzalnych celów wyznaczonych w tych programach na konkretne działania.

W 2019 roku Zarząd Województwa Podlaskiego wdrażał Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (jako Instytucja Zarządzająca), trzy programy krajowe (jako Instytucja Pośrednicząca) oraz założenia ujęte w 22 dokumentach o charakterze programów i planów rozwojowych¹¹:

a) Programy operacyjne (w tym komponenty krajowych programów operacyjnych)

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (RPOWP 2014-2020).
2. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (POWER 2014-2020),
3. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020),
4. Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 (PORYBY 2014-2020).

b) Programy rozwojowe:

1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego,
2. Strategia Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego,
3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020.

c) Plany rozwojowe:

1. Regionalny Plan Transportowy Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020,

¹¹ Informacje w zakresie realizacji poszczególnych strategii, programów i planów pozyskano z departamentów merytorycznych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego oraz Jednostek Organizacyjnych Samorządu Województwa.

2. Program przeciwdziałania narkomanii w województwie podlaskim na lata 2019-2021,
3. Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim na lata 2019-2023,
4. Program Wpierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Podlaskiego na lata 2013-2018,
5. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim na lata 2016-2021,
6. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie podlaskim na lata 2019-2021,
7. Program na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020,
8. Program pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2019-2023,
9. Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim na lata 2013-2020,
10. Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020,
11. Regionalny Program Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Województwa Podlaskiego,
12. Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3),
13. Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2019 rok,
14. Program Odnowy Wsi Województwa Podlaskiego,
15. Program Odbudowy Populacji Zwierzyny Drobnej w Województwie Podlaskim,
16. Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego do roku 2020 e-Podlaskie,
17. Program Współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi w 2019 roku,
18. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku,
19. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022.

3.1. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oaz komponentów krajowych programów operacyjnych

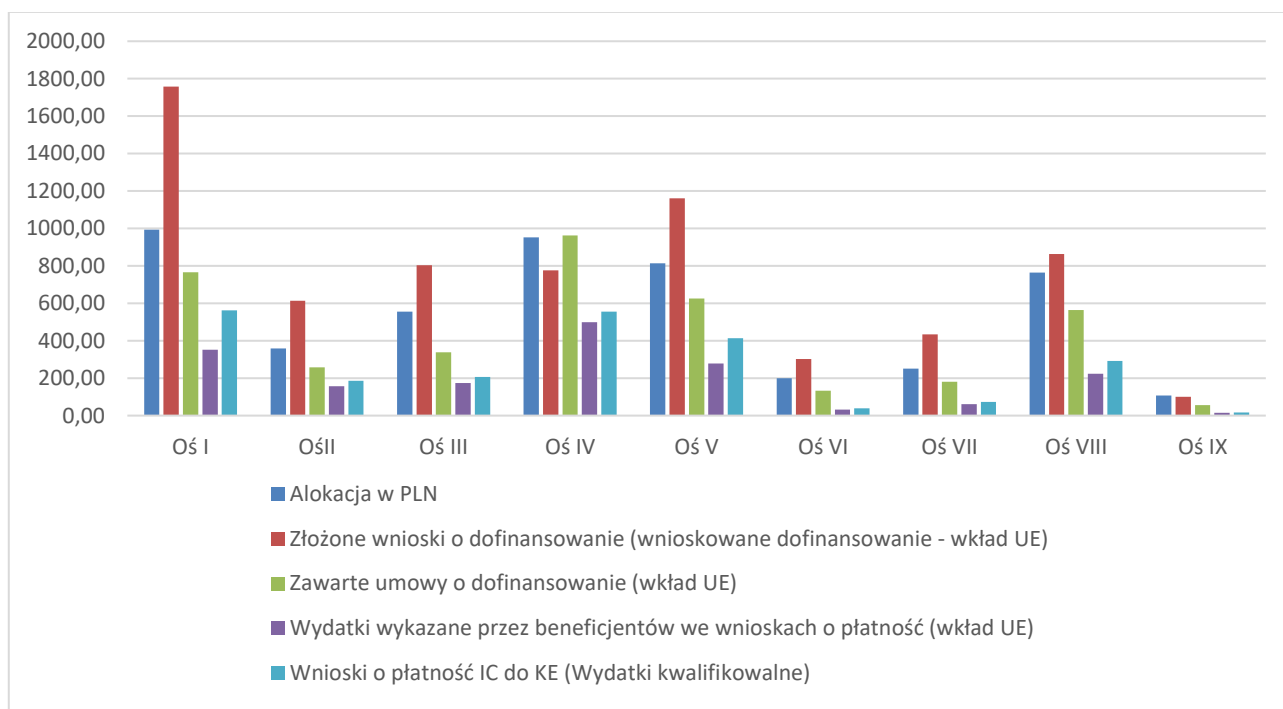
3.1.1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020

RPOWP 2014-2020 jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020¹². Wdrażanie RPOWP 2014-2020 przyczynia się do realizacji wszystkich (strategicznych i operacyjnych) celów SRWP. Podejmowane działania przyczyniają się do wzmacniania potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu, wspierania przedsiębiorczości oraz zwiększania aktywności zawodowej, wzrostu kompetencji i kwalifikacji mieszkańców województwa podlaskiego, poprawy dostępności transportowej, rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania jego zasobami, poprawy spójności społecznej, rozwoju infrastruktury dla usług użyteczności publicznej oraz rozwoju lokalnego. RPOWP 2014-2020 jest jednym ze źródeł finansowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego. W ramach RPOWP 2014-2020 współfinansowane są także działania w ramach lokalnych strategii rozwoju oraz regionalne programy polityki zdrowotnej

Wykres 31. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (stan na koniec grudnia 2019 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie SL 2014.

Od początku realizacji RPOWP 2014-2020 ogłoszono **618** naborów, w tym **547** w trybie konkursowym oraz **71** w trybie pozakonkursowym. W odpowiedzi na konkursy i nabory wpłynęło **4 740** wniosków poprawnych pod względem formalnym. Podpisano **1 947** umowy o dofinansowanie, o wartości ogółem 4 785 076 100,60 zł oraz wartości dofinansowania UE na poziomie 3 882 958 639,63 zł, stanowiącej **95,76%** dostępnej alokacji. Wydatki wskazane przez beneficjentów we wnioskach o płatność (wkład UE) osiągnęły poziom **35,94%** alokacji.

¹² Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 29/249/2015 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 17 marca 2015 r. zmienionej Uchwałą Nr 310/4517/2018 z dnia 31 lipca 2018 r., s. 3.

W ramach RPOWP 2014-2020, w 2019 roku kontynuowano realizację działań finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, w tym instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT) oraz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS).

Szczegółowy opis efektów uzyskanych w ramach realizacji RPOWP 2014-2020 zawiera Załącznik 1 nr do Raportu.

3.1.2. Realizacja komponentów krajowych programów operacyjnych

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 jest wdrażany przez samorządy województw, w tym samorząd województwa podlaskiego, który w systemie wdrażania pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej. Działania w ramach programu obejmują, m.in. inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów), czy inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury. W ramach programu wdrażane są także lokalne strategie rozwoju. Wdrażanie programu przekłada się na realizację następujących celów operacyjnych Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020: 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych, 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu, 3.2. Poprawa spójności społecznej, 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Realizacja **Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020** przyczynia się do wspierania instrumentów i usług rynku pracy, które skierowane są w szczególności do osób długotrwale bezrobotnych, a także osób z niepełnosprawnościami oraz wspierania indywidualnej i kompleksowej aktywizacji zawodowo-edukacyjnej osób młodych (bezrobotnych, biernych zawodowo oraz poszukujących pracy, w tym w szczególności osób niezarejestrowanych w urzędzie pracy). Samorząd województwa podlaskiego pełni rolę Instytucji Pośredniczącej w systemie wdrażania programu. Program przyczynia się do realizacji następujących celów SRWP2020: 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych, 3.2. Poprawa spójności społecznej. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020 jest krajowym instrumentem wdrażania Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), wchodzącego w skład Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych. Przewidziane w nim kierunki wsparcia obejmują nie tylko tradycyjnie rozumiany sektor rybacki, ale również nowe komponenty, dotychczas finansowane z innych źródeł niż fundusze UE. W ramach perspektywy finansowej 2014-2020 wsparciem zostało objęte rybołówstwo morskie, rybactwo śródlądowe, akwakultura oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (Rybackie Lokalne Grupy Działania), a także w niewielkim zakresie przetwórstwo. Instytucją Zarządzającą (IZ) PORYBY 2014-2020 jest minister właściwy ds. rybołówstwa. Część swoich zadań związanych z realizacją programu przekazał instytucjom pośredniczącym (IP): Agencji

Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) oraz Samorządom Województw. Samorządy Województw, w tym województwa podlaskiego, realizują zadania w zakresie priorytetu IV. W ramach tego priorytetu działa 36 Rybackich Lokalnych Grup Działania (RLGD), które w szczególności przeprowadzają nabór wniosków. Samorząd województwa podlaskiego pełni rolę Instytucji Pośredniczącej w systemie wdrażania programu. Program przyczynia się do realizacji następujących celów SRWP2020: 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych, 3.2. Poprawa spójności społecznej, 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

3.2. Realizacja programów rozwojowych w 2019 roku

Obecnie obowiązujący **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego** został uchwalony w 2017 r. Na jego podstawie dokonywane są uzgodnienia pomiędzy Zarządem Województwa a samorządami gminnymi w zakresie sporządzanych dokumentów planistycznych. W Planie, w szczególności uwzględniono następujące cele operacyjne SRWP 2020: 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych, 1.6 Nowoczesna infrastruktura sieciowa, 2.2 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu oraz 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami¹³. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego jest instrumentem kreacji polityki przestrzennej samorządu odnoszącym odpowiednie ustalenia dokumentów strategicznych, koncepcyjnych, programowych rządowych i samorządowych (w tym Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020) do przestrzeni województwa¹⁴. W oparciu o obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Zarząd Województwa Podlaskiego sporządza wnioski do projektów studiów gminnych oraz projektów planów miejscowych i ich zmian, przygotowywanych przez samorządy gminne; uzgadnia projekty studiów gminnych oraz planów miejscowych i ich zmian, sporządzanych przez samorządy gminne; opiniuje gminne programy rewitalizacji; opiniuje decyzje lokalizacyjne na budowę i przebudowę dróg według ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych; opiniuje założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz plany rozwoju przedsiębiorstw energetycznych. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach planu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Realizacja zadań wynikających ze **Strategii Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego** przekłada się bezpośrednio na realizację następujących celów SRWP 2020: celu strategicznego 2. Powiązania krajowe i międzynarodowe oraz celów operacyjnych 2.1 Aktywność podlaskich przedsiębiorstw na rynku ponadregionalnym, 2.2 Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej województwa, 2.3 Rozwój partnerskiej współpracy transgranicznej oraz 2.4 Rozwój partnerskiej

¹³ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego*, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r., s. 30-31.

¹⁴ *Ibidem*, s. 11.

współpracy międzyregionalnej.¹⁵ Działania realizowane w ramach Strategii obejmują organizację i udział w kongresach, forach biznesowych organizowanych w kraju i za granicą; współpracę z przedstawicielstwami placówek dyplomatycznych działających w Polsce, organizowanie działań skierowanych wprost do przedsiębiorców i ich zrzeszeń; organizowanie spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców w tematyce rozwoju eksportu i inwestycji na rynkach zagranicznych, itp. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach strategii w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020, zgodnie z art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, jest integralną częścią strategii rozwoju województwa. Jej wdrażanie przyczynia się do zaspokojenia potrzeb podlaskich rodzin. Strategia Polityki Społecznej realizuje także zadania z zakresu wypełniania funkcji rodziny, profilaktyki i leczenia w systemie ochrony zdrowia, wzrostu zatrudnienia i mobilności zawodowej, efektywnej pomocy społecznej oraz kapitału społecznego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach strategii w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

3.3. Realizacja planów rozwojowych w 2019 roku

Regionalny Plan Transportowy Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 został opracowany celem wypełnienia warunków ex-ante określonych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku odnoszących się do celu tematycznego 7 *Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej* i mających zastosowanie do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. Wdrażanie planu przekłada się bezpośrednio na realizację celu operacyjnego SRWP 2020 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu. W jego ramach do głównych kierunków interwencji zaliczono: poprawę zewnętrznej dostępności transportowej regionu, wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez wspieranie wewnętrznej dostępności transportowej oraz inwestycje w efektywny system transportu publicznego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach planu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Realizacja **Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego** przyczynia się do wzrostu aktywności innowacyjnej oraz zwiększenia liczby przedsiębiorstw w regionie. Celem nadrzędnym Planu rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3) jest wzrost aktywności innowacyjnej oraz zwiększenie liczby przedsiębiorstw w regionie. Działania są podporządkowane trzem celom szczegółowym:

- Cel 1 Kapitał ludzki dla innowacji
- Cel 2 Przedsiębiorczość w powiązaniu z innowacyjnością
- Cel 3. Konkurencyjność poprzez innowacje

¹⁵ *Strategia Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego*, Załącznik do Uchwały Nr 249/3386/17 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 17 października 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Promocji Gospodarczej Województwa Podlaskiego, s. 42.

Do rdzenia inteligentnych specjalizacji województwa podlaskiego zaliczono:

- a) przemysł rolno-spożywczy i sektory powiązane łańcuchem wartości,
- b) przemysł metalowo-maszynowy, szkodniczy i sektory powiązane łańcuchem wartości,
- c) sektor medyczny, nauki o życiu i sektory powiązane łańcuchem wartości,
- d) ekoinnowacje, nauki o środowisku i sektory powiązane łańcuchem wartości.

Wdrażanie planu przekłada się na realizację następujących celów operacyjnych Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020: 1.1 Rozwój przedsiębiorczości, 1.2 Wzrost innowacyjności podlaskich firm, 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych, 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego, 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami¹⁶. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach planu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Celem współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi (**Program Współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi**) jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego, zwiększenie poziomu zaspokajania potrzeb społecznych na terenie województwa podlaskiego oraz wspomaganie zrównoważonego rozwoju. Cel ten można utożsamiać z następującymi celami SRWP 2020: cel strategiczny 3. Jakość życia, cel operacyjny 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych, 3.2 Poprawa spójności społecznej oraz 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Program realizuje działania z zakresu: pomocy społecznej, działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym; ochrony i promocji zdrowia; kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury dziedzictwa narodowego; upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji; działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego; wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu; ratownictwa i ochrony ludności; turystyki i krajoznawstwa; nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania; ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego; promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy; działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Cele, priorytety, kierunki działań określone w **Regionalnym Planie Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2019** wpisują się w cele i wyzwania określone w dokumentach strategicznych i operacyjnych województwa podlaskiego, w tym w Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020¹⁷. Wdrażanie planu przekłada się na realizację celu operacyjnego 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków

¹⁶ Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3), Załącznik do Uchwały Nr 120/1431/2016 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 1 marca 2016 roku, s. 29.

¹⁷ Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2019 r. Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 29/342/2019 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 20 marca 2019 r., s. 3.

problemów demograficznych oraz 3.2. Poprawa spójności społecznej. Realizacja szeregu inicjatyw i działań w obszarze rynku pracy przyczynia się do łagodzenia niekorzystnych zmian zachodzących w regionie, w szczególności do spadku poziomu bezrobocia rejestrowanego (liczby bezrobotnych zarejestrowanych w PUP), zmniejszenia stopy bezrobocia rejestrowanego oraz stopy bezrobocia rzeczywistego (wg BAEL). Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach planu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Wieloletni Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Podlaskim na lata 2013-2020¹⁸ określa podstawowe kierunki działań mających na celu rozwój i upowszechnienie ekonomii społecznej w regionie, a także ma za zadanie skoordynowanie regionalnej polityki wobec ekonomii społecznej. Jako dokument strategiczny wyznacza cele, priorytety kierunki interwencji oraz określa sposób monitorowania. Program wpisuje się w następujące cele operacyjne SRWP2020: 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.2. Poprawa spójności społecznej. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020 jest dokumentem spójnym i komplementarnym z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020¹⁹. Realizacja programu przyczynia się do zwiększania dostępności usług zdrowotnych na rzecz osób starszych w województwie podlaskim, w szczególności poradni i oddziałów geriatrycznych oraz zakładów opiekuńczych, jak również zwiększania aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej osób starszych. Program bezpośrednio wpisuje się w następujące cele operacyjne SRWP2020: 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych, 3.2. Poprawa spójności społecznej, a także 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019-2023²⁰ stanowi rozwinięcie Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020. Podstawowym założeniem programu jest wspieranie działań profilaktycznych oraz wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością poprzez rehabilitację społeczną i zawodową. Program jest adresowany do: mieszkańców województwa podlaskiego, osób z niepełnosprawnością, rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością, jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych działających

¹⁸ *Wieloletni program rozwoju ekonomii społecznej w województwie podlaskim na lata 2013-2020*, Załącznik do Uchwały Nr XXIV/289/12 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 grudnia 2012 roku w sprawie przyjęcia „Wieloletniego planu rozwoju ekonomii społecznej w województwie podlaskim na lata 2013-2020”, s. 5.

¹⁹ *Program na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020*, Załącznik do Uchwały Nr XXVII/244/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Programu na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020”, s. 5.

²⁰ *Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023*, Załącznik do Uchwały Nr VIII/85/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 24 kwietnia 2019 r.

na rzecz osób z niepełnosprawnością, kadry oraz wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji. Program realizuje cel operacyjny SRWP2020: 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.2 Poprawa spójności społecznej oraz cel operacyjny 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego SRWP 2020. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2019-2023 jest dokumentem komplementarnym wobec Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020, który precyzuje i uszczegóławia zakres przedmiotowych zadań²¹. Obejmuje kierunki działań dotyczące obszarów związanych z pomocą społeczną udzielaną osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym bądź ubóstwem. Program koresponduje ze specjalistycznymi programami realizowanymi w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Białymstoku, których adresatami są również osoby zagrożone wykluczeniem społecznym uzależnione od środków psychoaktywnych, doświadczające przemocy, osoby z niepełnosprawnością i starsze. Program realizuje cel operacyjny SRWP2020: 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.2 Poprawa spójności społecznej oraz cel operacyjny 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Kolejnym dokumentem komplementarnym wobec Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020 oraz realizującym cele operacyjne SRWP 2020: 3.2 Poprawa spójności społecznej oraz 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego jest **Program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie podlaskim na lata 2019-2021**. Program ma na celu podejmowanie oraz inspirowanie działań na rzecz zapobiegania negatywnym skutkom spożywania alkoholu w województwie podlaskim. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Cel operacyjny 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego, w województwie podlaskim w 2019 roku, realizowany był między innymi poprzez **Program przeciwdziałania narkomanii w województwie podlaskim na lata 2019-2021**. Program uwzględnia kierunki i rodzaje działań określone w Narodowym Programie Zdrowia oraz wskazane w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Jest realizowany przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim na lata 2016-2021. Głównym celem programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w województwie podlaskim

²¹ Program pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2019-2023, Załącznik do Uchwały Nr VIII/83/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 24 kwietnia 2019 roku.

w oparciu o interdyscyplinarny charakter oddziaływań, skierowanych do osób i podmiotów zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, zwłaszcza jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, instytucji, kościołów i związków wyznaniowych oraz organizacji pozarządowych. Program przyczynia się do realizacji celu operacyjnego 3.2. Poprawa spójności społecznej oraz 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program Wpierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Podlaskiego na lata 2019-2023 wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań, które mają za zadanie udoskonalić oraz rozwinąć system wspierania rodziny i pieczy zastępczej w województwie podlaskim.²² Program w swoich działaniach dąży do dostarczenia instrumentów oraz odpowiedniego wsparcia dla prawidłowego funkcjonowania rodzin biologicznych, udzielenia wsparcia oraz pomocy rodzinie znajdującej się w kryzysie, wsparcia funkcjonowania rodziny sprawującej pieczę zastępczą. Koresponduje bezpośrednio z kierunkami rozwoju określonymi w celu strategicznym 3. Jakość życia SRWP 2020. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Realizacja **Regionalnego Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży Województwa Podlaskiego** wpisuje się w cel operacyjny 1.3 Rozwój kompetencji do pracy i wsparcie aktywności zawodowej mieszkańców regionu oraz 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych. W ramach programu są przyznawane stypendia pieniężne szczególnie uzdolnionym dzieciom i młodzieży. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Cel operacyjny 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych SRWP 2020, odnajduje bezpośrednie odzworowanie w celach strategicznych **Programu Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020**. Program określa najważniejsze obszary i kierunki rozwoju kultury. Zawiera siedem celów strategicznych, poprzez które realizowane jest dążenie do uzyskania społecznej poprawy w zaspokajaniu potrzeb kulturalnych, w tym jakości i wzrostu poziomu uczestnictwa w kulturze. Zadania w Programie realizowane są przez siedem instytucji kultury, dla których organizatorem jest Województwo Podlaskie: Opera i Filharmonia Podlaska – Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku, Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku, Teatr Wierszalin, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, Muzeum Rolnictwa im. Ks. K. Kluka w Ciechanowcu, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku, Podlaski Instytut Kultury w Białymstoku

Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu, w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

²² Program wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej województwa podlaskiego na lata 2019-2023, Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr VIII/84/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 24 kwietnia 2019 roku.

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku

w sposób pośredni i bezpośredni wpływa na realizację celów SRWP 2020, w szczególności powiązania występują w odniesieniu do celu operacyjnego 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych oraz 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Program stanowi narzędzie do realizacji polityki ochrony środowiska na terenie województwa podlaskiego. Program identyfikuje najważniejsze walory środowiska naturalnego i zagrożenia, w tym wynikające z zanieczyszczenia środowiska, dla poszczególnych obszarów interwencji. Określa cele i kierunki inwestycyjne oraz zadania zmierzające do poprawy stanu środowiska i zachowania równowagi ekologiczno-społeczno-gospodarczej, zgodnie z wymogami polityki ochrony środowiska i dyrektywami UE. Określa także niezbędne nakłady na inwestycje proekologiczne oraz ustala priorytety i źródła ich finansowania. Realizatorami przedsięwzięć zawartych w programie są różne jednostki sektora publicznego i prywatnego. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program Odbudowy Populacji Zwierzyny Drobnej w Województwie Podlaskim będzie przyczyniał się do realizacji celu operacyjnego 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami²³. Opracowanie programu znajduje się w fazie przygotowawczej. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach przygotowania programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Program Odnowy Wsi Województwa Podlaskiego wpisuje się w następujące cele SRWP 2020: 1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych, 3.1 Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych, 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego. Program przewiduje udzielanie pomocy finansowej gminom na realizację działań na rzecz rozwoju własnej miejscowości i wzmocnienia procesu odnowy wsi w regionie. Jest skierowany do gmin wiejskich i miejsko-wiejskich regionu. W jego ramach realizowane są zadania bieżące obejmujące, m.in. zakup strojów ludowych, regionalnych, historycznych wraz z akcesoriami oraz zakupem instrumentów muzycznych; zakup wyposażenia obiektów użyteczności publicznej pełniących funkcje edukacyjne, rekreacyjne, sportowe, społeczno-kulturalne (świetlice wiejskie, domy kultury, remizy OSP, biblioteki wiejskie), jak i wydatki inwestycyjne. Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022 wpisuje się bezpośrednio w zakres celu operacyjnego 3.4 Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Plan dotyczy gospodarowania odpadami wytworzonymi na obszarze województwa oraz przywożonymi na jego obszar, w tym odpadami komunalnymi, odpadami ulegającymi biodegradacji, odpadami opakowaniowymi i odpadami niebezpiecznymi. Plan został opracowany dla osiągnięcia celów założonych w polityce ochrony środowiska, oddzielenia tendencji wzrostu ilości wytwarzanych odpadów i ich wpływu na środowisko od tendencji wzrostu gospodarczego kraju, wdrażania hierarchii sposobów postępowania z odpadami oraz zasady samowystarczalności

²³ Uchwała Nr 35/468/2019 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 16 kwietnia 2019 r. w sprawie powołania członków zespołu opiniodawczo-doradczego w celu opracowania i realizacji programu odbudowy populacji zwierzyny drobnej w województwie podlaskim.

i bliskości, a także utworzenia i utrzymania w kraju zintegrowanej i wystarczającej sieci instalacji gospodarowania odpadami, spełniających wymagania ochrony środowiska. Większość zadań określonych w planie leży po stronie innych podmiotów (gmin i przedsiębiorców). Szczegółowy zakres zadań zrealizowanych w ramach programu w 2019 roku zawiera Załącznik nr 1 do Raportu.

3.4. Źródła finansowania programów i planów rozwojowych w 2019 roku

Na rozwój województwa i realizację celów założonych w Strategii w 2019 roku wydatkowano kwotę przekraczającą 2 mld zł. Najważniejszą kategorię źródeł finansowania rozwoju stanowiły niewątpliwie Fundusze Europejskie, implementowane przede wszystkim w ramach RPOWP 2014-2020, ale również poprzez:

- 1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,
- 2) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020
- 3) Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020.

Fundusze Europejskie stanowiły przeważający odsetek w strukturze źródeł finansowania. Jednakże, w znaczący sposób, finansowanie rozwoju wspierały również inne źródła. Rozkład procentowy udziału poszczególnych źródeł w finansowaniu rozwoju przedstawia się następująco:

- 74,1% środki Funduszy Unii Europejskiej,
- 14,3% inne źródła finansowania²⁴,
- 4,6% budżet województwa,
- 4,2% budżet państwa,
- 2,5% Fundusz Pracy,
- 0,4% Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Tabela 4. Źródła finansowania rozwoju województwa podlaskiego (w kontekście realizacji strategii, programów i planów rozwojowych (w mln zł))

Ogółem w tym:	Środki UE			FP	PFRON	BP	BW	Inne źródła finansowania
	EFS	EFRR	Pozostałe					
2 013,1	253,3	1 154,8	82,5	50,7	7,1	84,1	93,1	287,5
100,0%	12,6	57,4	4,1	2,5	0,4	4,2	4,6	14,3

Legenda: EFS – Europejski Fundusz Społeczny; EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; FP – Fundusz Pracy; PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; BP – Budżet państwa; BW – Budżet województwa; Inne źródła finansowania, tj. budżety jednostek samorządu terytorialnego, środki prywatne i inne.

Źródło: opracowanie własne.

²⁴ Inne źródła finansowania obejmują takie kategorie, jak: budżet województwa, środki JST, środki prywatne, środki własne JOSW.

Środki Funduszy Unii Europejskiej wspierające rozwój regionu za pośrednictwem krajowych programów operacyjnych, w których samorząd województwa pełni rolę instytucji pośredniczącej lub wdrażającej, rozkładały się pomiędzy poszczególne programy operacyjne zgodnie z Tabelą 5.

Tabela 5. Środki finansowe krajowych programów operacyjnych wspierające rozwój regionalny

Program operacyjny	Kwota wydatków w 2019 r. (w mln zł)
Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	23,60
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020	123,09
Program Operacyjny Rybactwo i Morze na lata 2014-2020	1,38
SUMA:	148,07

Źródło: opracowanie własne.

W załączniku 1 przedstawiono szczegółowe informacje odnośnie kwot przeznaczonych na realizację poszczególnych strategii, programów i planów rozwojowych, przygotowane przez departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostki organizacyjne samorządu województwa.

4. REALIZACJA UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO PODJĘTYCH W ZAKRESIE ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z ROZWOJEM WOJEWÓDZTWA W 2019 ROKU

Do wyłącznej właściwości Sejmiku należy, m.in. decydowanie o kierunkach polityki społeczno-gospodarczej w danym roku budżetowym. Organem wykonawczym samorządu województwa jest zarząd województwa, który odpowiada za realizację zadań województwa związanych z rozwojem regionu.²⁵ Tabela 6 prezentuje zestawienie wszystkich uchwał podjętych przez Sejmik Województwa Podlaskiego i realizowanych przez Zarząd Województwa Podlaskiego w 2019 roku, dotyczących kwestii zarządzania rozwojem.

Tabela 6 . Uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego podjęte w 2019 roku

Uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego podjęte w 2019 roku	
Uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego	158
– w tym uchwały o charakterze rozwojowym ²⁶	13
– % z całości	8,2

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z założeniami, *Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020* (SRWP 2020) podlega monitorowaniu. Operacyjne śledzenie postępów wdrażania *Strategii* umożliwiają: wskaźniki monitorowania celów strategicznych i operacyjnych, programów i planów rozwojowych oraz komponentów programów ponadregionalnych i krajowych, realizacja pozostałych kluczowych działań²⁷. Uchwały rozwojowe związane są z podejmowaniem decyzji wynikających z realizacji RPOWP 2014–2020, programów i planów rozwojowych oraz komponentów programów ponadregionalnych i krajowych.

W 2019 roku Sejmik Województwa Podlaskiego przyjął 158 rozstrzygnięć w formie uchwał, w tym 13 o charakterze rozwojowym. Tabela 6 specyfikuje uchwały rozwojowe, korespondujące z kierunkami polityki społeczno-gospodarczej regionu²⁸. W celu zaprezentowania uchwał, przyjęto następujący podział: nr uchwały, data jej przyjęcia przez Sejmik Województwa Podlaskiego, cele operacyjne SRWP 2020, w które wpisuje się przedmiot uchwały oraz syntetyczny opis sposobu realizacji uchwały.

²⁵ Uchwała NR X/121/19 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 18 czerwca 2019 roku w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie przyjęcia Statutu Województwa Podlaskiego.

²⁶ **Uchwały rozwojowe przyczyniają się do realizacji SRWP2020, RPOWP 2014-2020 oraz programów i planów rozwojowych.**

²⁷ *System Monitorowania Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 r.*, przyjęty przez Zarząd Województwa Podlaskiego w formie Informacji

²⁸ Przepisanie statusu uchwały związanej z realizacją programu lub planu rozwojowego nastąpiło w drodze uzgodnień z ich realizatorami – komórkami merytorycznymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego.

Spośród trzynastu uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2019 roku, trzy dotyczyły realizacji celu strategicznego 1. Konkurencyjna gospodarka, w tym dwie celu operacyjnego 1.4 *Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych* oraz jedna dotycząca celu operacyjnego 1.6 *Nowoczesna infrastruktura sieciowa*. Przyjęto „Program współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 roku”. W związku z podpisaną umową o współprowadzeniu Muzeum Podlaskiego w Białymstoku wprowadzono zmiany do statutu muzeum. Do statutu wprowadzono zapis dotyczący prowadzenia Muzeum, jako wspólnej instytucji kultury ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz Województwa Podlaskiego. Dokonano zmian w zakresie organu zarządzającego i doradczego, wprowadzając stanowisko Zastępcy Dyrektora placówki. Wprowadzono zmiany do Umowy Ramowej SSPW WP, które dotyczyły m.in. obniżenia cen usługi Dostępu do Sieci Internet, wprowadzenia nowych przepływności w usługach aktywnych, zwiększenia liczby adresów IP dla klientów SSPW WP. Wszystkie wprowadzone zmiany miały na celu zwiększenie atrakcyjności oferty SSPW.

Siedem uchwał dotyczyło realizacji celu strategicznego 3. Jakość życia, w tym sześć odnosiło się bezpośrednio do celu operacyjnego 3.3 *Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego* oraz jedna – 3.4 *Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami*. Przyjęte zostały Programy: przeciwdziałania narkomanii, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz program przyczyniający się do poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością. Określono także ogólną powierzchnię przeznaczoną pod uprawę maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa. Wprowadzono także zmiany w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022”.

Jedna z uchwał dotyczyła realizacji celu strategicznego 2. *Powiązania krajowe i międzynarodowe*, w szczególności odnosiła się do celu operacyjnego 2.5 *Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu*. Miastu Suwałki udzielono pomocy finansowej na budowę lotniska w Suwałkach.

Dwie, spośród podjętych uchwał, dotyczyły realizacji celu strategicznego 1. Konkurencyjna gospodarka, w szczególności celu operacyjnego 1.4 *Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych* oraz celu strategicznego 3. Jakość życia, w szczególności celu operacyjnego 3.3 *Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego*. Gminom z terenu województwa podlaskiego udzielono pomocy finansowej na realizację zadań istotnych dla sołectw w ramach „Programu odnowy wsi województwa podlaskiego”. Zatwierdzono listę beneficjentów w ramach Programu odnowy wsi województwa podlaskiego, a w dalszej kolejności podpisane zostały umowy na realizację zadań ujętych w uchwale.

Pozostałe uchwały przyjęte przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2019 roku, dotyczyły działań w obszarze m.in.:

- zdrowia (zmiany w statutach szpitali wojewódzkich, wybór przedstawicieli do Rad Społecznych, wyrażenia zgody na zawarcie umowy na dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych robót budowlanych, nadania statutu Białostockiemu Centrum Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Białymstoku);
- edukacji (pomoc finansowa na wsparcie rozwoju edukacji i czytelnictwa poprzez udostępnienie księgozbioru, nadanie statutu Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku oraz Suwałkach, określenie zasad udzielania stypendiów uczniom za szczególne osiągnięcia w nauce);
- kultury i dziedzictwa kulturowego (nadanie statutu Muzeum Podlaskiemu w Białymstoku, dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie województwa podlaskiego, nadania Operze i Filharmonii Podlaskiej – Europejskiemu Centrum Sztuki w Białymstoku imienia Stanisława Moniuszki oraz zmiana uchwały w sprawie utworzenia Opery i Filharmonii Podlaskiej – Europejskiego Centrum Sztuki w Białymstoku);
- obszarów wiejskich (określenie terminów zakończenia zbioru poszczególnych gatunków roślin uprawnych w województwie podlaskim, zakładanie przyszkolnych pasiek);
- ochrony środowiska (uchwały w sprawie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu);
- administracji (wyznaczenie Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, zgłoszenia kandydatów do składu Regionalnej Rady Ochrony Przyrody działającej przy Regionalnym Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku, wybór delegata do Zgromadzenia Ogólnego Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej, wybór przedstawicieli Sejmiku Województwa Podlaskiego do składu Podlaskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, realizacja zadań publicznych związanych z funkcjonowaniem Sejmiku Województwa Podlaskiego);
- infrastruktury i transportu (nadanie statutów Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego w Białymstoku, Suwałkach i Łomży, zaopiniowanie projektów rozporządzeń Ministra Infrastruktury, wykonywanie zadań publicznych o szczególnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego regionu);
- bezpieczeństwa publicznego (zakup sprzętu ratowniczo-gaśniczego i umundurowania dla jednostek ochotniczych straży pożarnych);
- gospodarki nieruchomościami (umowy najmu pomieszczeń, użytkowania, darowizny udziałów w zabudowanych nieruchomościach znajdujących się w mieniu województwa);
- finansów publicznych (budżet województwa, Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Podlaskiego na lata 2019-2041).

Szczegółowy wykaz, obejmujący wszystkie uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego przyjęte w 2019 roku, stanowi Załącznik nr 2.

Tabela 7. Uchwały o charakterze rozwojowym podjęte przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2019 r. według realizowanych celów rozwojowych

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
Cel strategiczny 1: Konkurencyjna gospodarka				
1.	XIV/156/19 28.10.2019 r.	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 roku”	1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych	Przyjęto „Program współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2020 roku”. Program został ogłoszony w dzienniku Urzędowym Województwa Podlaskiego. Na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie organ stanowiący samorządu województwa przyjął roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tej ustawy. W ramach Programu w 2019 r. realizowano zadania dotyczące otwartych konkursów ofert i wkładów własnych.
2.	VI/47/19 18.02.2019	Uchwała w sprawie zmiany statutu Muzeum Podlaskiego w Białymstoku – wojewódzkiej samorządowej instytucji kultury	1.4 Kapitał społeczny, jako katalizator procesów rozwojowych	Marszałek Województwa Podlaskiego zwrócił się z pismem do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie o współprowadzenie Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, które jest Instytucją Kultury Województwa Podlaskiego. Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wyraził zgodę na współprowadzenie instytucji, dla której Organizatorem jest Województwo Podlaskie. W związku z podpisaną umową o współprowadzeniu instytucji wprowadzono zmiany do statutu muzeum. Zgodnie z obowiązującą procedurą nadania statutu określoną w art. 6 ustawy o muzeach, projekt statutu uzgodniono z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego. Do statutu wprowadzono zapis dotyczący prowadzenia Muzeum, jako wspólnej instytucji kultury

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
				ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego oraz Województwa Podlaskiego. Dokonano zmian w zakresie organu zarządzającego i doradczego, wprowadzając stanowisko Zastępcy Dyrektora placówki. W § 11 określono skład Rady Muzeum do której wchodzi 10 członków z zastrzeżeniem, że powoływany jest kandydat wskazany przez Ministra i kandydat wskazany przez województwo w trybie art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy o muzeach.
3.	XVI/178/19 20.12.2019	Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie zatwierdzenia Umowy Ramowej, w celu wykonywania zadań Operatora Infrastruktury Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej – województwa podlaskiego przez Województwo Podlaskie	1.6 Nowoczesna infrastruktura sieciowa	Zmiany wprowadzone do Umowy Ramowej SSPW WP, zatwierdzone przez Sejmik Województwa Podlaskiego, dotyczyły obniżenia cen usługi Dostępu do Sieci Internet, prawie całkowitej rezygnacji z opłat jednorazowych za uruchomienie usług, wprowadzenia nowych przepływności w usługach aktywnych, wprowadzenia dodatkowego 25% upustu dla usług świadczonych w najmniejszych miejscowościach województwa podlaskiego, liczących poniżej 250 mieszkańców, zezwolenia na wykonywanie połączeń liniowych włókien światłowodowych w usłudze Dzierżawy Ciemnych Włókien także dla umów zawieranych na okres min. 24 miesiące, zwiększenia liczby adresów IP dla klientów SSPW WP za dodatkową opłatą. Wprowadzone zmiany miały na celu zwiększenie atrakcyjności oferty SSPW, głównie poprzez rezygnację z opłat jednorazowych, które stanowiły barierę w rozpoczęciu korzystania z usług SSPW WP szczególnie przez najmniejszych operatorów, obniżenie niektórych cen także poprzez wprowadzenie dodatkowego upustu za „potencjał” miejscowości oraz poprzez zwiększenie elastyczności oferty przez dodanie nowych przepływności w usługach

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
				aktywnych. Zmiana oferty ramowej powodować będzie konieczność zawarcia 53 aneksów do Umów Ramowych z Klientami sieci SSPW WP. Obniżenie ceny usługi Dostęp do Sieci Internet powodować będzie konieczność obniżenia cen i dostosowania do nowej wysokości opłaty w przypadku 9 świadczonych tego typu usług. Wprowadzenie dodatkowego upustu 25% dla miejscowości poniżej 250 mieszkańców wymaga obniżenia opłat abonamentowych w przypadku dwóch punktów w dwóch zamówieniach na usługę VPN IP MPLS. Zmiany zostały wprowadzone w celu zwiększenia liczby świadczonych usług, przychodów ze sprzedaży usług SSPW WP oraz w celu utrzymania obecnych Klientów korzystających z usługi Dostęp do Sieci Internet.
Cel strategiczny 3: Jakość życia				
4.	VI/60/19 18.02.2019	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania narkomanii w województwie podlaskim na lata 2019 - 2021	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Podstawę Programu stanowi Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Zgodnie z przedmiotową ustawą - organ wykonawczy samorządu województwa opracowuje projekt Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii, biorąc pod uwagę cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania narkomanii. Wojewódzki Program stanowi część strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej. W ramach realizacji założeń programowych, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku, w 2019 r. zrealizował szkolenie dla grup zawodowych z zakresu wczesnej interwencji wobec osób sięgających po substancje psychoaktywne i NSP, program profilaktyki selektywnej "Fred goes net" oraz włączył się w realizację "Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o HIV/AIDS".

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
5.	VI/61/19 18.02.2019	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na lata 2019 - 2021	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Ustawa z dn. 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 z późn. zm.), jak również Narodowy Program Zdrowia nakładają na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie podlaskim. Głównym celem Programu jest profilaktyka oraz rozwiązywanie problemu uzależnienia od alkoholu w województwie podlaskim w oparciu o interdyscyplinarny charakter oddziaływań, skierowanych do osób i podmiotów działających w przedmiotowym obszarze. Prace nad przygotowaniem Programu koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku przy merytorycznym wsparciu Zespołu ds. aktualizacji i monitoringu „Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego”. W ramach realizacji ww. Programu, ROPS w Białymstoku w 2019 r. dofinansowywał zadania realizowane przez Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Choroszczy, Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, wynikające ze strategii polityki społecznej w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie podlaskim. Realizowano program pn. „Szkola dla rodziców i wychowawców” skierowany do osadzonych Aresztu Śledczego w Suwałkach, cykl warsztatów profilaktycznych dla osób bezdomnych używających bądź eksperymentujących ze środkami uzależniającymi, festyny profilaktyczne kierowane do kierowców i mieszkańców terenów byłych PGR-ów oraz szkolenia

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
				wspierające kompetencje członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, pracowników służby zdrowia oraz pracowników socjalnych.
6.	VII/71/19 19.03.2019	Uchwała w sprawie określenia ogólnej powierzchni przeznaczonych pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw na terenie województwa podlaskiego w 2019 roku	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Podstawę prawną przedmiotowej Uchwały stanowi Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W wyniku Uchwały określono ogólną powierzchnię, tj.: 393,0712 ha, przeznaczoną na terenie województwa podlaskiego w 2019 r. pod uprawy konopi włóknistych oraz ogólną powierzchnię, tj.: 1,002 ha, przeznaczoną na terenie województwa podlaskiego w 2019 r. pod uprawy maku oraz rejonizację tych upraw.
7.	VIII/83/19 24.04.2019	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023”	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512), samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, między innymi w zakresie pomocy społecznej. Zgodnie z art. 21 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.) samorząd województwa ma obowiązek opracowania, aktualizowania i realizacji strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, pomocy społecznej, – po konsultacji z powiatami. W ramach realizacji Programu w 2019 roku, ROPS w Białymstoku realizował m.in. działania promujące przedsięwzięcia edukacyjne, sportowe, profilaktyczne i integracyjne o charakterze rodzinnym, skierowane do podlaskich rodzin; wspierające wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży; warsztaty edukacyjno-informacyjnych oraz przeciwdziałające izolacji, wykluczeniu i

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
				samotności seniorów; działania ograniczające wykluczenie społeczne i ubóstwo kierowane do osób bezdomnych oraz konferencje dotyczące zagadnień bezdomności kierowane do kadry ośrodków pomocy społecznej, szpitali, placówek pracujących z osobami bezdomnymi, streetworkerów, policji, straży miejskiej oraz studentów kierunków społecznych; szkolenia kadry zawodowej jednostek pomocy społecznej; organizował prace Regionalnej Komisji Egzaminacyjnej ds. I stopnia specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny.
8.	VIII/84/19 24.04.2019	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Podlaskim na lata 2019 – 2023”	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Prace nad przygotowaniem Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Województwie Podlaskim na lata 2019-2023 koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku przy merytorycznym wsparciu Zespołu ds. aktualizacji i monitoringu „Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020”. Program zawiera diagnozę najważniejszych obszarów z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w województwie podlaskim, cele strategiczne i cele operacyjne oraz kierunki działań zgodne z możliwościami, zasobami i zdiagnozowanymi potrzebami województwa podlaskiego. W ramach realizacji Programu, w 2019 r. ROPS zorganizował XVII Podlaskie Dni Rodziny oraz realizował działania wspierające wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
9.	VIII/85/19 24.04.2019	Uchwała w sprawie przyjęcia „Programu na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością w województwie podlaskim na lata 2019 – 2023”	3.3. Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	Zgodnie z art. 14 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 512) samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, między innymi w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnością. Zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
				<p>27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2018 r. poz. 511 z późn. zm.) do zadań samorządu województwa należy opracowanie i realizacja wojewódzkich programów dotyczących wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób z niepełnosprawnością będących integralną częścią strategii rozwoju województwa. Prace nad przygotowaniem Programu koordynował Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Białymstoku przy merytorycznym wsparciu Zespołu ds. aktualizacji i monitoringu „Strategii Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020”.</p> <p>W ramach realizacji Programu, w 2019 roku ROPS w Białymstoku podejmował następujące działania: współorganizował akcje o charakterze podnoszącym świadomość problematyki niepełnosprawności „Światowy Dzień Inwalidy”, „Dzień Godności Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną”, „Piknik Integracyjny dla Osób Niepełnosprawnych i ich rodzin”,</p> <p>oraz pomoc dla osób starszych, niepełnosprawnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym; organizował posiedzenia Wojewódzkiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych; wdrażał projekt partnerski ukierunkowany na rozwój usług społecznych, świadczonych w środowisku lokalnym „W poszukiwaniu modelowych rozwiązań”.</p>

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
10.	VI/42/19 18.02.2019	Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022	3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	Zmieniono uchwałę w sprawie uchwalenia „Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022. Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2019 r. poz. 701 ze zm.) z realizacji planów gospodarki odpadami sporządzane są sprawozdania, obejmujące okres 3 lat kalendarzowych, według stanu na dzień 31 grudnia roku kończącego ten okres. W związku z powyższym, w roku 2017 sporządzono „Sprawozdanie z realizacji Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego za lata 2014-2016”, w którym zawarto dane dotyczące okresu 2014-2016. Kolejne tego rodzaju sprawozdanie zostanie sporządzone w roku 2020 i swoim zakresem będzie obejmowało informacje z lat 2017-2019.
Cel strategiczny 2: Powiązania krajowe i międzynarodowe				
11.	VII/70/19 19.03.2019	Uchwała w sprawie udzielenia Miastu Suwałki pomocy finansowej na rozbudowę i przebudowę lotniska w Suwałkach	2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu	W wyniku podjętej w 2019 roku uchwały, Miastu Suwałki udzielono pomocy finansowej w kwocie 3 000 000 zł. Łącznie samorząd Województwa Podlaskiego na budowę lotniska w Suwałkach przekazał 6 000 000 zł. Prace budowlane przy zadaniu zostały zakończone 31 lipca 2019 r. W wyniku prowadzonych robót powstał pas startowy o długości 1320 m długości i 30 m szerokości, przeznaczony do wykorzystania przez samoloty pasażerskie przewożące do 50 osób, w tym śmigłowce, szybowce, motolotnie i awionetki.
Cel strategiczny 1: Konkurencyjna gospodarka				
Cel strategiczny 3: Jakość życia				
12.	IX/98/19 31.05.2019	Uchwała w sprawie udzielenia pomocy finansowej z budżetu województwa podlaskiego poszczególnym gminom z terenu województwa podlaskiego na	1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych	W ramach Programu odnowy wsi województwa podlaskiego udzielono dotacje celowe na pomoc finansową 45 gminom z województwa podlaskiego na dofinansowanie własnych zadań bieżących. -

Lp.	Nr uchwały/Data podjęcia	Nazwa	Cele operacyjne SRWP 2020	Realizacja uchwały
		realizację zadań istotnych dla sołectw w ramach „Programu odnowy wsi województwa podlaskiego”	3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	
13.	X/120/19 18.06.2019	Uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia pomocy finansowej z budżetu województwa podlaskiego poszczególnym gminom z terenu województwa podlaskiego na realizację zadań istotnych dla sołectw w ramach „Programu odnowy wsi województwa podlaskiego	1.4 Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych 3.3 Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego	W ramach Programu odnowy wsi województwa podlaskiego udzielono i rozliczono dotacje celowe na pomoc finansową dla 45 gmin z województwa podlaskiego na dofinansowanie własnych zadań bieżących. Zatwierdzono listę beneficjentów w ramach Programu odnowy wsi województwa podlaskiego, a w dalszej kolejności podpisane zostały umowy na realizację zadań ujętych w uchwale. Gminom, które poprawnie zrealizowały zadania oraz złożyły sprawozdania zostały wypłacone środki finansowe z budżetu Województwa Podlaskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji przekazanych przez Departamenty/ Biura.

5. WNIOSKI

Region sukcesywnie się rozwija. Wartość większości wskaźników społeczno-gospodarczych ulega poprawie, zwiększając potencjał gospodarczy województwa. Tempo wzrostu i rozwoju społeczno-gospodarczego jest jednak zbyt wolne w stosunku do oczekiwań, związanych z nadrobieniem zapóźnień rozwojowych. Aby wprowadzić region na ścieżkę stabilnych i trwałych procesów konwergencyjnych (przyczyniających się do zmniejszenia dystansu rozwojowego do pozostałych województw), konieczne jest zwiększenie tempa procesów posiadających pozytywny wpływ na gospodarkę. Podstawowy wskaźnik wzrostu gospodarczego, PKB per capita w cenach bieżących, stale wzrasta, co jest zgodne z założeniami przyjętymi w SRWP 2020. W porównaniu do roku bazowego (2010), wartość PKB na 1 mieszkańca w cenach bieżących, w 2018 roku (wstępne szacunki), zwiększyła się o 43,5%. Jednak uzyskane wyniki nie pozwalają na przybliżenie się do średniej krajowej wartości PKB. Powodem obserwowanego stanu rzeczy jest szybszy wzrost wartości wskaźnika na poziomie kraju (np. szacunki PKB dla jednego tylko, 2018 roku, wskazują na wzrost w stosunku do poprzedniego roku na poziomie 6,4% w skali kraju i na poziomie 5,6% w skali regionu).

Rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności regionu postępuje wolno. O ile region poprawia wyniki w zakresie „przedsiębiorczości zielonej” i należy do liderów certyfikowanego rolnictwa ekologicznego (4. miejsce w kraju), o tyle województwo cechuje niski poziom przedsiębiorczości wyrażony dysproporcją pomiędzy liczbą przedsiębiorstw przypadającą na 10 tys. mieszkańców w województwie podlaskim a średnią wartością dla kraju. Zgodnie z założeniami SRWP 2020, analizowany wskaźnik w 2020 roku powinien osiągnąć wartość 851 i założona wartość została przekroczona w 2018 roku o 2,5%. Obserwacja zmian od roku bazowego (2011), wskazuje na istotny wzrost poziomu przedsiębiorczości Podlasiaków (o 14,1%). Jednakże tempo zmian obserwowane w kraju jest na tyle wysokie, że region nie jest w stanie zmienić swojej pozycji na tle pozostałych województw i zajmuje niezmiennie 14. miejsce w kraju. Wydajność pracy w regionie jest stosunkowo niska. Pomimo obserwowanych zmian, województwo nie poprawia wyników w zakresie wydajności pracy na tyle, aby poprawić swoją 13. pozycję.

Poprawie ulega aktywność innowacyjna regionu. Udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową w PKB wzrósł w 2018 roku do poziomu, który pozwolił regionowi na przesunięcie się z 12. pozycji w kraju (w 2010 roku) na pozycję 10. Jednak w kolejnych latach wdrażania założeń Strategii obserwowane wahania wartości wskaźnika, nie pozwalają na formułowanie w pełni wiarygodnych prognoz rozwoju sytuacji w przyszłości. Wzrost wartości wskaźnika do poziomu 0,72% (z 0,32% w 2010 roku) jest dużym sukcesem, lecz wzrosty obserwowane w skali kraju, każą spodziewać się, że dysproporcja pomiędzy wartościami dla województwa podlaskiego oraz dla Polski będzie utrzymywała się na podobnym jak dotychczas poziomie.

Pozytywnym symptomem jest niewątpliwie fakt ponad dwukrotnego wzrostu udziału nakładów na B+R ponoszonych przez przedsiębiorstwa, w nakładach ogółem na działalność badawczo-rozwojową (z 17,1% do 39,7% w 2018 roku). Jednakże w kraju, aż 71,1% nakładów na B+R ponoszonych jest przez przedsiębiorstwa. Wynik uzyskany przez region świadczy o wciąż niskim (pomimo

obserwowanych pozytywnych symptomów) poziomie innowacyjności podlaskich przedsiębiorstw. Wynikiem niskiej aktywności innowacyjnej regionu jest stosunkowo niska aktywność patentowa regionalnych podmiotów. Jakkolwiek, ostatni rok realizacji SRWP i sukcesywny wzrost nakładów na B+R w kolejnych latach, zaowocowały znaczącym, ponad 40% wzrostem liczby patentów uzyskanych przez podmioty z województwa podlaskiego. W odniesieniu do roku bazowego, aktywność patentowa regionalnych podmiotów wzrosła ponad 6 – krotnie (z 11 w 2010 roku do 65 w 2018 roku), trend nie jest jednak stabilny ze względu na fakt, iż wartości uzyskiwane w kolejnych latach podlegają wahaniom.

Poprawia się wskaźnik udziału osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku. Z wynikiem 5,2% region znajduje się na siódmym miejscu wśród województw. Natomiast poprawa wartości wskaźnika zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL, chociaż rosnąca zgodnie z założonym trendem, postępuje wolno, a region utracił drugą pozycję w kraju zajmowaną w 2012 roku, na rzecz ósmej w 2018 roku. Jednocześnie aktywność zawodowa ludności (wyrażająca udział osób pracujących i bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym) jest niska i w ostatnim roku realizacji działań Strategii, spadła o 1 p.p., do poziomu 55%, w ujęciu ogólnym. Obserwowany spadek wartości może oznaczać negatywną zmianę, polegającą na przejściu części osób bezrobotnych, ale dotychczas poszukujących pracy, w stan bierności zawodowej. Pozytywne symptomy zaobserwowano jednak w zakresie aktywności zawodowej kategorii wiekowej 15-24 lata, w przypadku której wartość współczynnika wzrosła z 0,3% do 3,3%.

Wolno postępuje katalizacja kapitału społecznego, wyrażająca się zaangażowaniem mieszkańców regionu w sprawy społeczne. Liczba podmiotów trzeciego sektora rośnie wolno, a region plasuje się w grupie najłabszych województw pod względem oddolnych inicjatyw społecznych (13. miejsce). Udział w kulturze, wspierający konwersję kapitału kulturowego na kapitał społeczny, ogniskuje się na korzystaniu z imprez masowych organizowanych przez domy i ośrodki kultury (2. miejsce). W zakresie korzystania z pozostałych dóbr kultury, województwo należy do najłabszych regionów. Korzystanie z muzeów i kin plasuje województwo na 12. pozycji. Coraz gorsze wartości, uzyskuje wskaźnik czytelnictwa. Region plasuje się na 15. miejscu pod względem liczby korzystających z bibliotek. Pozytywne symptomy zmian obserwowane są natomiast w obszarze korzystania z teatrów (poprawa z 10. na 9. pozycję w ciągu roku) oraz galerii sztuki (utrzymanie ubiegłorocznej, 8. pozycji).

Produkcja energii elektrycznej w regionie nie zaspokaja potrzeb wewnętrznych województwa, jednak region plasuje się w czołówce województw (2. miejsce) pod względem udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii ogółem. Rośnie zużycie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Pod względem wartości tego wskaźnika (22,2%) województwo wyprzedza najlepiej rozwinięte regiony kraju, takie jak mazowiecki (5,2%), małopolski (3,0%), czy dolnośląski (4,6%). Jednocześnie jednak, udział energii pochodzącej z OZE w zużyciu energii ogółem w najlepszych pod tym względem regionach, jest około dwu-trzykrotnie niższy (zachodniopomorskie 57,8%; kujawsko-pomorskie 38,7%).

Region bardzo dobrze rozwija infrastrukturę dostępu do sieci internet. W latach 2016-2017 województwo zajmowało pierwsze miejsce w kraju, pod względem wysokości odsetka przedsiębiorstw posiadających dostęp do internetu szerokopasmowego. Niestety szybko postępująca cyfryzacja innych regionów spowodowała, że w 2018 roku, region znacząco spadł w rankingu. Wzrost wartości wskaźnika w 2019 roku (o 4,5 p.p.) pozwolił na częściowe odrobienie strat i województwo zajmuje 3. pozycję w kraju pod względem dostępu przedsiębiorstw do szerokopasmowej sieci internet. Również gospodarstwa domowe posiadają coraz lepszy dostęp do internetu (7. miejsce), a w 2017 roku wartość wskaźnika w regionie przewyższyła średnią krajową. Nie ulega natomiast poprawie dostęp do infrastruktury gazowej w regionie. Rośnie długość budowanych i modernizowanych elektrycznych sieci dystrybucyjnych, natomiast od dwóch lat nie obserwuje się modernizacji ani przyrostu długości sieci przesyłowych.

Kolejne lata wdrażania działań ukierunkowanych na podniesienie konkurencyjności gospodarki przyczyniają się do wzrostu wartości eksportu per capita w regionie. W skali kraju, eksport per capita charakteryzuje się również tendencją wzrostową. W 2019 roku, dynamika wzrostu podlaskiego eksportu, w stosunku do roku poprzedniego, przewyższała dynamikę krajową (wzrost w województwie o 8,7%, wzrost w kraju o 5,5%). Utrzymanie podobnej tendencji w kolejnych latach pozwoliłoby na zmniejszenie dystansu regionu do kraju. Pomimo nie w pełni zadowalającej sytuacji regionu na tle kraju, wartość eksportu per capita w województwie podlaskim, zgodnie z założeniami przyjętymi w SRWP 2020, regularnie wzrasta. W porównaniu do roku bazowego (2010), wartość eksportu na 1 mieszkańca w 2019 roku zwiększyła się o ponad 116%.

Region stale utrzymuje się na ostatniej pozycji pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, co wpływa na niskie zaangażowanie kapitału zagranicznego w lokalizację inwestycji w województwie (16. miejsce).

Rok 2019 był okresem znaczącego zaangażowania regionu w rozwój współpracy międzyregionalnej poprzez prace w Komisji ds. Polski Wschodniej Związku Województw RP. Komisja wykonała intensywne działania na rzecz kontynuacji Programu Operacyjnego Polska Wschodnia w perspektywie finansowej 2021-2027. Pod przewodnictwem Marszałka Województwa Podlaskiego, Komisja w aktywny sposób lobbowała na rzecz utrzymania Programu w instytucjach szczebla krajowego i europejskiego jak i w innych regionach kraju.

Systematycznie rośnie jakość dróg w regionie, jednak wciąż jest ona niższa od przeciętnych wartości w kraju, a dystans pomiędzy wartością wskaźnika w województwie a średnią krajową w zakresie dróg o twardej nawierzchni przypadających na każdy km² powierzchni wynosi około 30 km. Można zakładać, że szereg inwestycji drogowych i kolejowych przyczynił się do skrócenia czasu dojazdu do wybranych ośrodków w województwie i poza regionem. Brakuje jednak możliwości potwierdzenia tego stanu z wykorzystaniem danych zgodnie z metodologią przyjętą na etapie przygotowywania Strategii. Ostatnie dane dotyczące czasu dojazdu z Białegostoku do wybranych ośrodków (wymienionych w Strategii) pochodzą z 2015 roku i nie były później aktualizowane. Jednocześnie, poprawa jakości dróg nie przyczynia się do znaczącej poprawy bezpieczeństwa na drogach. Pod względem liczby zabitych w wypadkach drogowych, region zajmuje drugą pozycję w kraju, a liczba rannych w wypadkach utrzymuje się na stałym, wysokim, poziomie.

Region cechuje niski przyrost naturalny. W roku 2018 województwo podlaskie poprawiło swoją pozycję o 2 miejsca, w porównaniu do lat 2014-2017, w których region zajmował niezmiennie 9. pozycję.

W regionie występuje znaczne nasilenie występowania zjawiska ubóstwa, co potwierdza wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. Podlaskie należy do regionów największego zagrożenia ubóstwem (3. miejsce w kraju). Jednakże pozytywnym symptomem jest utrata, notowanej jeszcze w 2017 roku, pozycji lidera pod względem wartości wymienionego wskaźnika. Poziom ubóstwa wpływa na kondycję zdrowotną społeczeństwa. Umieralność ogólna w regionie jest wysoka i wzrosła w stosunku do roku poprzedniego. Jednocześnie jednak, statystyczny mieszkaniec województwa żyje dłużej niż średnio w kraju, zarówno jeżeli chodzi o kobiety, jak i mężczyzn. Pozytywnym symptomem zmian, uzyskanych w 2018 roku, był spadek umieralności niemowląt. Należy jednak wskazać, iż pomimo pozytywnej zmiany, region znajduje się na drugim miejscu w kraju pod względem umieralności niemowląt. Na tle obserwowanych tendencji zdrowotnych, nie zmieniła się liczba lekarzy w regionie przypadających na 10 tys. mieszkańców, ale wzrosła nieco liczba pielęgniarek i położnych. Zmniejszył się również dostęp do infrastruktury z zakresu ochrony zdrowia, aczkolwiek region utrzymał 5. pozycję w kraju, pod względem liczby łóżek w szpitalach ogólnych.

W województwie podlaskim występuje znaczne zróżnicowanie pod względem udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków oraz z kanalizacji w ogóle ludności na terenach wiejskich i miejskich. W obu przypadkach obserwowany jest wzrost wartości wskaźnika, co przekłada się bezpośrednio, na jakość życia mieszkańców oraz ochronę środowiska naturalnego. Jednak dysproporcje w tym zakresie pomiędzy miastem i wsią są znaczące.

Województwo podlaskie znajduje się w czołówce województw pod względem udziału odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) oraz charakteryzuje się jedną z najwyższych w skali kraju, dynamiką wzrostu udziału odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do ogółu zebranych odpadów komunalnych. Województwo podlaskie charakteryzuje się wyższym udziałem odpadów poddanych odzyskowi niż w skali całego kraju (5. pozycja w kraju). Poprawie ulega sytuacja w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. W 2018 roku selektywnie zbierano w regionie niemal 27% odpadów. W stosunku do roku bazowego (2010) wartość tego wskaźnika wzrosła niemal o 20 p.p.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2014-2020, wdrażane komponenty krajowych programów operacyjnych oraz realizowane przez Zarząd Województwa Podlaskiego programy i plany rozwojowe wpisują się w realizację celów Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 (SRWP 2020). Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego jest podstawowym narzędziem finansowym wdrażania założeń Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020. W 2019 roku Zarząd Województwa wdrażał ponadto komponenty trzech krajowych programów operacyjnych (pełniąc funkcję IP) oraz założenia 22 dokumentów, przybierających charakter programów lub planów rozwojowych. Zdecydowana większość programów i planów rozwojowych ukierunkowana jest na wspieranie rozwoju zasobów ludzkich i podnoszenie jakości życia mieszkańców regionu. Ogniskuje się na inwestycji w kapitał ludzki lub na

niwelowanie skutków występowania negatywnych zjawisk społecznych. Wskazane inicjatywy charakteryzuje, tzw. efekt odroczonej w czasie. Interwencja nie przynosi rezultatów widzianych bezpośrednio (jak w przypadku programów i planów posiadających charakter inwestycyjny). Z tego powodu, obserwowana wysoka aktywność projektowa Samorządu, nie posiada bezpośredniego odzwierciedlenia w widocznej poprawie wskaźników realizacji celów rozwojowych. Z kolei nakłady inwestycyjne ponoszone w ramach programów i planów rozwojowych, wskazują na wciąż niezaspokojone, podstawowe potrzeby inwestycyjne. Zapóźnienie rozwojowe regionu w obszarze infrastruktury jest na tyle znaczące, że wymaga kontynuacji dla uzyskania efektów widocznych w poprawie ogólnej sytuacji gospodarczej, wynikającej z zapewnienia wystarczającego dostępu do infrastruktury.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego realizują wszystkie, bądź większość celów strategicznych SRWP 2020. RPOWP 2014-2020 jest jednocześnie narzędziem o dużej sile finansowania działań zaplanowanych w Strategii. Rok 2019 był rokiem intensywnego działania na poziomie wdrożeniowym, w którym na 167 nowych konkursów rozstrzygnięto 156 oraz zatwierdzono 577 wniosków o płatność na kwotę 826 676 798,48 zł (wkład UE). Podpisanymi, nowymi umowami zapewniono finansowanie kolejnych, na kwotę 827 322 837,33 zł wkładu UE.

Istotną grupą realizowanych przez Zarząd Województwa Podlaskiego programów i planów rozwojowych jest grupa inicjatyw ukierunkowanych na wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności gospodarki, połączonych z kształtowaniem kapitału ludzkiego i społecznego (cel strategiczny 1). Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2015-2020+ (RIS3), Regionalny Plan Działań na rzecz Zatrudnienia na 2019 rok, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, przyczyniły się do wzrostu zatrudnienia w regionie osób w wieku 20-64 lata do poziomu 75,5% (z 74,2% rok wcześniej) i spadku poziomu bezrobocia do 6,9% z 7,7%.

Znaczna część realizowanych programów i planów rozwojowych ukierunkowana jest na kształtowanie przestrzeni wysokiej jakości życia (cel strategiczny 3. Jakość życia). Podejmowane w ich ramach działania, przekładają się na podniesienie poziomu życia mieszkańców, zwłaszcza poprzez oddziaływanie na stan środowiska naturalnego, dostęp do dóbr kultury, czy ułatwienie dostępu do usług publicznych dzięki ich cyfryzacji. Łącznie jest to dziewięć inicjatyw o charakterze planów rozwojowych (jak np. Program Rozwoju Kultury Województwa Podlaskiego do roku 2020, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Program Operacyjny „Rybnictwo i Morze”, Program Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego Województwa Podlaskiego do roku 2020 e-Podlaskie, Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, czy Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022).

Wdrażane programy z zakresu pomocy społecznej, w przyszłości mogą zapoczątkować reintegrację zawodową i społeczną osób przeżywających różnego rodzaju problemy. Interwencja o charakterze społecznym realizowana jest w formie jednego programu i ośmiu planów rozwojowych i dotyczy

rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, przemocy w rodzinie, pieczy zastępczej i czy rozwoju działań pomocowych w formie instrumentów ekonomii społecznej.

Z punktu widzenia możliwości przyspieszenia rozwoju regionalnego, dostęp do zewnętrznych rynków i kapitałów ma kluczowe znaczenie. Podejmowane przez Zarząd Województwa Podlaskiego działania, przyczyniające się do rozwoju krajowych i międzynarodowych powiązań społeczno-gospodarczych regionu (cel strategiczny 2), skutkują promocją gospodarczą regionu, nawiązywaniem kontaktów gospodarczych, wspieraniem podlaskich przedsiębiorstw na rynkach zagranicznych oraz pozyskiwaniem inwestorów. Realizowane działania prowadzą także do poprawy dostępności transportowej regionu, czyli jednego z kluczowych czynników wpływających na atrakcyjność inwestycyjną regionów.

W 2019 roku Sejmik Województwa Podlaskiego podjął 158 decyzji w formie uchwał. Trzydzieści z nich posiadało charakter uchwał rozwojowych, poprzez swoje bezpośrednie powiązanie z programami lub planami rozwojowymi. Trzy dotyczyły wzmocnienia kapitału społecznego mieszkańców regionu i poprawy stanu infrastruktury sieciowej, czyli realizacji pierwszego celu strategicznego, ukierunkowanego na rozwój konkurencyjnej gospodarki (cel operacyjny 1.4 *Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych* i 1.6 *Nowoczesna infrastruktura sieciowa*). Przyjęto Program współpracy Samorządu Województwa Podlaskiego z organizacjami pozarządowymi oraz zmieniono statut Muzeum Podlaskiego w Białymstoku. Wprowadzono również zmiany do Oferty Ramowej SSPW WP, polegające na obniżeniu cen usługi Dostępu do Sieci Internet, wprowadzenia nowych przepływności w usługach aktywnych, zwiększenia liczby adresów IP dla klientów SSPW WP.

Siedem uchwał dotyczyło realizacji celu strategicznego 3. Jakość życia (sześć celu operacyjnego 3.3 *Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego*, jedna – 3.4 *Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami*). Przyjęto programy ukierunkowane na przeciwdziałania narkomanii, profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz program przyczyniający się do poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób z niepełnosprawnością. Określono ogólną powierzchnię przeznaczoną pod uprawę maku i konopi włóknistych oraz rejonizację tych upraw na terenie województwa oraz zmieniono Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022.

Jedna z uchwał dotyczyła realizacji celu strategicznego 2. *Powiązania krajowe i międzynarodowe*, w szczególności odnosiła się do celu operacyjnego 2.5 *Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu*. Miastu Suwałki udzielono pomocy finansowej na budowę lotniska w Suwałkach.

Dwie, spośród podjętych uchwał, dotyczyły realizacji celu strategicznego 1. Konkurencyjna gospodarka, w szczególności celu operacyjnego 1.4 *Kapitał społeczny jako katalizator procesów rozwojowych* oraz celu strategicznego 3. Jakość życia, w szczególności celu operacyjnego 3.3 *Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa oraz bezpieczeństwa publicznego*. Na mocy tych uchwał, gminom z terenu województwa podlaskiego udzielono pomocy finansowej na realizację zadań

Podlaskie

istotnych dla sołectw w ramach „Programu odnowy wsi województwa podlaskiego”. Zatwierdzono również listę beneficjentów w ramach Programu odnowy wsi województwa podlaskiego, a w dalszej kolejności podpisane zostały umowy na realizację zadań ujętych w uchwale.

Podlaskie

6. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1. POLITYKI I PROGRAMY REALIZOWANE PRZEZ ZARZĄD WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO W KONTEKŚCIE PRZYJĘTYCH CELÓW ROZWOJOWYCH SRWP 2020

ZAŁĄCZNIK NR 2. WYKAZ WSZYSTKICH UCHWAŁ SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO PODJĘTYCH W 2019 ROKU

SPIS TABEL

Tabela 1. Wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województwa podlaskiego – pozycja w rankingu...	36
Tabela 2. Powierzchnia nowo udostępnionych/wspartych terenów inwestycyjnych w latach 2010-2019 (ha)	36
Tabela 3. Średni czas dojazdu (w transporcie drogowym) z Białegostoku do Warszawy, Suwałk, Łomży, Bielska Podlaskiego, Olsztyna i Lublina w 2015 r. (minuty).....	43
Tabela 4. Źródła finansowania rozwoju województwa podlaskiego (w kontekście realizacji strategii, programów i planów rozwojowych (w mln zł).....	82
Tabela 5. Środki finansowe krajowych programów operacyjnych wspierające rozwój regionalny....	83
Tabela 6 . Uchwały Sejmiku Województwa Podlaskiego podjęte w 2019 roku	84
Tabela 7. Uchwały o charakterze rozwojowym podjęte przez Sejmik Województwa Podlaskiego w 2019 r. według realizowanych celów rozwojowych	87

SPIS MAP

Mapa 1. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w roku 2018 (zł).....	5
Mapa 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2018 roku	7
Mapa 3. Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON w sektorze prywatnym w 2018 roku .	11
Mapa 4. Nakłady na działalność innowacyjną na 1 przedsiębiorstwo przemysłowe, które poniosło takie nakłady w 2018 roku (tys. zł).....	14
Mapa 5. Wartość dodana brutto na 1 pracującego w 2018 roku (tys. zł)	15
Mapa 6. Udział osób w wieku 25-64 lata uczestniczących w kształceniu i szkoleniach w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w 2018 roku (%)	17
Mapa 7. Wskaźnik zatrudnienia dla osób w wieku 20-64 lata wg BAEL (w IV kwartale) w 2018 roku (%)	18
Mapa 8. Uczestnicy imprez organizowanych przez domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice na 1000 mieszkańców w 2018 roku (os.)	20
Mapa 9. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w 2018 roku (%)	22
Mapa 10. Udział energii z OZE wyprodukowanej w województwie w stosunku do zużycia energii w województwie w 2018 roku (%).....	23
Mapa 11. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w 2018 roku (%)	25
Mapa 12. Odsetek gospodarstw domowych wyposażonych w komputer z dostępem do szerokopasmowego Internetu w 2017 roku (%)	26
Mapa 13. Odsetek podmiotów gospodarczych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu w 2019 roku (%)	27
Mapa 14. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w 2018 roku (%)	32
Mapa 15. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w roku 2018 (os.).....	37
Mapa 16. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km ² w roku 2018 (km)	42

Mapa 17. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w 2018 roku (zł)	47
Mapa 18. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2018 roku (os.)	50
Mapa 19. Współczynnik aktywności zawodowej ogółem w IV kwartale 2018 roku (%).....	51
Mapa 20. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym w 2018 roku (%)	54
Mapa 21. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. ludności w 2018 roku (os.)	55
Mapa 22. Wskaźnik umieralności ogólnej w województwie podlaskim w 2018 roku (os.)	57
Mapa 23. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia kobiet w 2018 roku (lata)	58
Mapa 24. Wskaźnik przeciętnego dalszego trwania życia w momencie urodzenia mężczyzn w 2018 roku (lata).....	59
Mapa 25. Wskaźnik umieralności niemowląt w 2018 roku (liczba zgonów na 1000 urodzeń żywych)	60
Mapa 26. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w 2018 roku (szt.)	62
Mapa 27. Liczba zabitych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w 2018 roku (os.).....	63
Mapa 28. Liczba rannych w wypadkach drogowych na 100 wypadków w 2018 roku (os.).....	64
Mapa 29. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w 2018 roku (%)	65
Mapa 30. Udział ludności w miastach korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w 2018 roku (%).....	66
Mapa 31. Udział ludności na wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków w ogóle ludności w 2018 roku (%)	66
Mapa 32. Udział ludności korzystającej w miastach z sieci kanalizacji w ogóle ludności w 2018 roku (%)	67
Mapa 33. Udział ludności korzystającej na wsi z sieci kanalizacji w ogóle ludności w 2018 roku (%)	67
Mapa 34. Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w 2018 roku (%).....	68
Mapa 35. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w 2018 roku (%)	69

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca w cenach bieżących w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (zł)	6
Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2005-2018 wraz z prognozą do roku 2023	8
Wykres 3. Udział powierzchni ekologicznych użytków rolnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w latach 2010-2018 z trendem do 2020 roku (%)	10
Wykres 4. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową w relacji do PKB (ceny bieżące) w latach 2010-2018	12

Wykres 5. Udział nakładów na działalność B+R ponoszonych przez podmioty gospodarcze w nakładach na działalność B+R ogółem w latach 2010-2018 (%)	13
Wykres 6. Liczba uzyskanych patentów w latach 2010-2019 (szt.)	15
Wykres 7. Liczba podmiotów trzeciego sektora na 1000 ludności w latach 2010-2018 (szt.)	19
Wykres 8. Emisja metanu CH ₄ w latach 2010-2018 (tony)	24
Wykres 9. Wskaźnik świadczenia i rozwijania usług e-administracji w latach 2010-2018 (%).....	25
Wykres 10. Korzystający z instalacji gazowej w ogóle ludności w latach 2010-2018 (%)	28
Wykres 11. Długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych oraz długość nowo wybudowanych i zmodernizowanych elektroenergetycznych sieci przesyłowych w latach 2014-2019 (km)	28
Wykres 12. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005-2019 (EUR/os.)	30
Wykres 13. Wartość eksportu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2005-2019 z prognozą do roku 2023(EUR/os).....	31
Wykres 14. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w latach 2011-2018 (%)	32
Wykres 15. Udział kapitału zagranicznego ulokowanego w województwie podlaskim w całkowitej wartości tego kapitału w Polsce w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (%)	33
Wykres 16. Udział sprzedaży eksportowej w sprzedaży ogółem w latach 2010-2018 (%)	35
Wykres 17. Pracujący w podmiotach z udziałem kapitału zagranicznego według lokalizacji siedziby zarządu w latach 2011-2018 (os.)	37
Wykres 18. Drogi o twardej nawierzchni na 100 km ² w latach 2011-2018 (km)	42
Wykres 19. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie podlaskim w latach 2010-2018 (os.).....	44
Wykres 20. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (os.)	45
Wykres 21. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w latach 2010-2018 (zł)	47
Wykres 22. Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji na jedną osobę w gospodarstwie domowym w latach 2005-2018 z prognozą do roku 2023 (zł)	48
Wykres 23. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 15-24 lata w latach 2010-2018 (%).....	52
Wykres 24. Współczynnik aktywności zawodowej (w IV kwartale) osób w wieku 55 lat i więcej w latach 2010-2018 (%)	53
Wykres 25. Liczba przedsiębiorstw będących członkami organizacji Global Compact w województwie podlaskim w relacji do liczby takich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2013-2019	56
Wykres 26. Liczba lekarzy na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (os.)	61
Wykres 27. Liczba pielęgniarek i położnych na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (os.)	61
Wykres 28. Liczba łóżek w szpitalach na 10 tys. mieszkańców w latach 2010-2018 (szt.).....	62

Podlaskie

Wykres 29. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez policję i prokuraturę w latach 2010-2018 (%)	65
Wykres 30. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku w latach 2010-2018 (%)	69
Wykres 31. Realizacja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 (stan na koniec grudnia 2019 r., w mln zł)	73

